

การจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
จังหวัดเพชรบุรี

สารนิพนธ์
ของ
วีระวัลย์ เทียนมัน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา

วีระวัลย์ เทียนมัน.(2547). การจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม.(ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนัตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและแยกเป็นรายด้านคือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการและด้านการประเมินผล และเพื่อเปรียบเทียบทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพในการทำงาน หน้าที่รับผิดชอบและประสิทธิภาพในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่าโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที(t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(One-Way Analysis of Variance) และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีของ Tukey – Kramer Test

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ครูที่ปรึกษาที่ไม่เคยและเคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูที่ปรึกษาที่มีเพศ ประสิทธิภาพในการทำงานและหน้าที่รับผิดชอบต่างกัน มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

Veerawan Teanmein. (2547). *The Management of Vocational Projects on the Advisors' Opinions of Secondary Schools in the Office of Basic Education Commission, Phetchaburi Province*. Master project. M.Ed. (Business Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assoc. Prof. Dr.Booncherd Pinyoanuntapong.

The main purpose of this research was to study the management of vocational projects on the advisors' opinions of secondary schools in the Office of Basic Education Commission in Phetchaburi province. The research would be concentrated on 3 aspects which were preparation, management and evaluation. Moreover, it was to compare the opinions on the management of vocational projects as classified by sex, work experiences, responsibility and additional experiences on vocational projects.

The sample of the study was 165 advisors of vocational projects in secondary schools in the Office of Basic Education Commission, Phetchaburi province. The rating scale questionnaire was administered. Percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way Analysis of Variance and Tukey-Kramer Test were utilized for data analysis.

The results revealed that :

1. The advisors in secondary schools had the strong opinions about the vocational projects in overall and each aspect at high level.
2. The comparison between experienced teachers and inexperienced teachers on the vocational projects illustrated that there was statistically significant difference at .01 level. However, in the aspects of different sexes, working experiences and responsibility, the research was not found statistically significant difference in overall and each aspect.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี เนื่องจากความกรุณาของ
รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนต์นพพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์สิฏฐากร
ชูทรัพย์ ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และ
รองศาสตราจารย์ ดร. สุภาพรรณ สิริแพทย์พิสุทธิ์ กรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ที่ได้
กรุณาให้ข้อเสนอแนะและแก้ไขเป็นประโยชน์ต่อรายงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล อาจารย์ไพเยาว์
เกาทัณฑ์ทอง อาจารย์ประดับศรี สกิดใจ อาจารย์ย่อนันต์ ทองสัมฤทธิ์ และอาจารย์วงษ์สันติ
รัตนบำรุง ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือใน
การวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณผู้อำนวยการและคณะครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพของโรงเรียน ระดับ
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี ทุกท่าน ที่
มีส่วนช่วยให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ ที่ช่วยสนับสนุนและเป็นกำลังใจในทุก ๆ ด้านมาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ
บิดา มารดา บุรพคณาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน ตลอดจนญาติพี่น้อง ที่ได้อบรมสั่งสอน
ชี้แนะแนวทางที่ดีและมีคุณค่า ตลอดจนประสาทวิทยาการความรู้แก่ผู้วิจัยมาตลอด

วีระวัลย์ เทียนมัน

วีระวัลย์ เทียนมัน.(2547). การจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม.(ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนัตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและแยกเป็นรายด้านคือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการและด้านการประเมินผล และเพื่อเปรียบเทียบทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพในการทำงาน หน้าที่รับผิดชอบและประสิทธิภาพในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่าโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที(t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(One-Way Analysis of Variance) และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีของ Tukey – Kramer Test

ผลการศึกษามีดังนี้

1. ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ครูที่ปรึกษาที่ไม่เคยและเคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูที่ปรึกษาที่มีเพศ ประสิทธิภาพในการทำงานและหน้าที่รับผิดชอบต่างกัน มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

Veerawan Teanmein. (2547). *The Management of Vocational Projects on the Advisors' Opinions of Secondary Schools in the Office of Basic Education Commission, Phetchaburi Province*. Master project. M.Ed. (Business Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assoc. Prof. Dr.Booncherd Pinyoanuntapong.

The main purpose of this research was to study the management of vocational projects on the advisors' opinions of secondary schools in the Office of Basic Education Commission in Phetchaburi province. The research would be concentrated on 3 aspects which were preparation, management and evaluation. Moreover, it was to compare the opinions on the management of vocational projects as classified by sex, work experiences, responsibility and additional experiences on vocational projects.

The sample of the study was 165 advisors of vocational projects in secondary schools in the Office of Basic Education Commission, Phetchaburi province. The rating scale questionnaire was administered. Percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way Analysis of Variance and Tukey-Kramer Test were utilized for data analysis.

The results revealed that :

1. The advisors in secondary schools had the strong opinions about the vocational projects in overall and each aspect at high level.
2. The comparison between experienced teachers and inexperienced teachers on the vocational projects illustrated that there was statistically significant difference at .01 level. However, in the aspects of different sexes, working experiences and responsibility, the research was not found statistically significant difference in overall and each aspect.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี เนื่องจากความกรุณาของ
รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนต์นพวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์สิฏฐากร
ชูทรัพย์ ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และ
รองศาสตราจารย์ ดร. สุภาพรรณ สิริแพทย์พิสุทธิ์ กรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ที่ได้
กรุณาให้ข้อเสนอแนะและแก้ไขเป็นประโยชน์ต่อรายงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล อาจารย์ไพเยาว์
เกาทัณฑ์ทอง อาจารย์ประดับศรี สกิดใจ อาจารย์ย่อนันต์ ทองสัมฤทธิ์ และอาจารย์วงษ์สันติ
รัตนบำรุง ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือใน
การวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณผู้อำนวยการและคณะครูที่ปรึกษาโครงการอาชีวของโรงเรียน ระดับ
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี ทุกท่าน ที่
มีส่วนช่วยให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ ที่ช่วยสนับสนุนและเป็นกำลังใจในทุก ๆ ด้านมาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ
บิดา มารดา บุรพคณาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน ตลอดจนญาติพี่น้อง ที่ได้อบรมสั่งสอน
ชี้แนะแนวทางที่ดีและมีคุณค่า ตลอดจนประสาทวิทยาการความรู้แก่ผู้วิจัยมาตลอด

วีระวัลย์ เทียนมัน

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	3
	กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย	3
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
	สมมติฐานของการวิจัย.....	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	ความหมายของโครงงานและโครงงานอาชีพ.....	7
	การเรียนรู้โดยโครงงาน.....	9
	แนวปฏิบัติในการปฏิบัติโครงงานอาชีพ	21
	แนวดำเนินการจัดทำกิจกรรมโครงงานอาชีพ.....	23
	แนวทางในการหารายได้ระหว่างเรียน	30
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
	ประชากรกลุ่มเป้าหมาย	54
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	54
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	77
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย.....	77
สรุปผลการวิจัย.....	80
อภิปรายผล	81
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก	92
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	130

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน หน้าที่รับผิดชอบและประสบการณ์ ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ	62
2	ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะต่อการจัด โครงการอาชีพ เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน	63
3	ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะต่อการจัด โครงการอาชีพ ในด้านการเตรียมการ เป็นรายข้อ	64
4	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะต่อการจัด โครงการอาชีพ ในด้านการดำเนินการ เป็นรายข้อ.....	66
5	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะต่อการจัด โครงการอาชีพในด้านการประเมินผล เป็นรายข้อ.....	68
6	การเปรียบเทียบทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ เป็นรายด้านและรวม ทุกด้าน จำแนกตามเพศ.....	71
7	การเปรียบเทียบทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ เป็นรายด้านและรวม ทุกด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	72
8	การเปรียบเทียบทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ เป็นรายด้านและรวม ทุกด้าน จำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบ	73
9	การเปรียบเทียบทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ เป็นรายด้านและรวม ทุกด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่อง โครงการอาชีพ	74
10	ปัญหาและอุปสรรค ของการจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี	75

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสภาพการณ์ปัจจุบัน เทคโนโลยีและวิชาการต่าง ๆ ของโลกได้เปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็วก้าวหน้าไกลเป็นอย่างมาก การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างมาประกอบกัน องค์ประกอบที่สำคัญมากที่สุดคือทรัพยากรมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นตัวการสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวทางที่ดีขึ้นหรือเลวลงได้ เป็นผู้วางแผนให้กับสังคม ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งส่วนหนึ่ง คือ การให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในสาขาอาชีพต่าง ๆ เครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสามารถคือ การจัดการศึกษาด้านอาชีพให้แก่เยาวชนของชาติในระดับต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัย

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทางด้านอาชีพให้กับทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545–2549) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและสร้างสังคมแห่งความรู้ไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยยึดหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หลักการเรียนรู้ด้วยตนเองและหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งการพัฒนาอุปนิสัย บุคลิกภาพ ความคิดสร้างสรรค์ วิชาการและทักษะชีวิตภายใต้ระบบการประกันคุณภาพทุกขั้นตอน โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการเรียนรู้อย่างสมดุล ทั้งวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์บนพื้นฐานวัฒนธรรมไทยควบคู่กับการส่งเสริมทักษะการทำงาน การประกอบอาชีพอิสระ

กระทรวงศึกษาธิการ มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาเพื่อให้สอดคล้องกับแนวพระราชดำริ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยการให้ผู้เรียนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีความรู้และทักษะทางอาชีพเพียงพอที่จะประกอบอาชีพ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต มุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานอาชีพอย่างครบวงจร เพื่อให้มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพโดยเฉพาะอาชีพอิสระ มีทักษะการจัดการ เห็นคุณค่าและความจำเป็นของการประกอบอาชีพสุจริต มองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมในการทำงาน การพึ่งตนเอง รักการทำงาน รวมทั้งมีรายได้ระหว่างเรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกคำสั่งที่ วก 558/2542 เรื่อง ให้ผู้เรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปฏิบัติโครงการอาชีพโดยกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนต้องปฏิบัติโครงการอาชีพอย่างน้อย 1 โครงการ จึงจะถือว่าจบหลักสูตรดังกล่าว และให้ถือปฏิบัติตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นไป (กาญจนา ศิลกุล . 2543 : 25) ด้วยหวังว่า การจัดการเรียนรู้โครงการอาชีพจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะทางอาชีพอย่างน้อย 1 อาชีพติดตัวออกไปเมื่อจบหลักสูตร ถ้านักเรียนไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม ผู้เรียนก็จะสามารถนำทักษะทางอาชีพที่ได้จากการปฏิบัติโครงการอาชีพ ไปประกอบสัมมาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

โครงการอาชีพ เป็นการจัดการเรียนรู้ฐานอาชีพ ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงอย่างครบวงจรตั้งแต่ การวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติงาน การจัดการกับผลผลิต การจำหน่าย การบริการ รวมทั้งรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตหรือการบริการ โดยเน้นการผลิต การบริการ การบริหารจัดการ การตลาด และการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน (คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ 558 / 2542)

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้โครงการอาชีพดังกล่าว ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และทักษะจากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยมีครู-อาจารย์ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา มีผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ประสบความสำเร็จในสาขาอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นร่วมวางแผน และให้คำปรึกษาในการปฏิบัติโครงการอาชีพของผู้เรียนด้วย อันจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถเพียงพอต่อการประกอบสัมมาอาชีพให้เหมาะสมกับตนเอง และสามารถดำรงชีพให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ตลอดจนยังเป็นการปูพื้นฐานด้านวิชาอาชีพให้แก่ผู้ต้องการศึกษาต่ออีกด้วย (คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ 558 / 2542)

จากจุดเด่นของแนวปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้โครงการอาชีพที่กล่าวมาข้างต้น จนนำไปสู่การปฏิบัตินั้น ได้ก่อให้เกิดผลอย่างไรต่อการมีอาชีพอิสระของผู้เรียน บรรลุเป้าหมายตรงตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ออกคำสั่งบังคับไว้หรือไม่ ซึ่งหากพิจารณาการนำแนวปฏิบัติไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาพบว่า มีการมอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติโครงการอาชีพตามความต้องการของผู้เรียน ซึ่งส่วนใหญ่จะเลือกปฏิบัติโดยการขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ เหมือนกับการเล่นของเล่น เพียงเพื่อให้ผ่านข้อบังคับของหลักสูตรเท่านั้น เช่น นำขนมบั้งปีบมาแบ่งใส่ถุงขาย ซื้อมากขึ้นดิบมาทอดหรือปิ้งขาย รับของมาขายต่อ เป็นต้น จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนนักเรียนไม่เข้าใจเป้าหมายของการปฏิบัติโครงการอาชีพ เข้าใจว่าโครงการอาชีพ คือการขายของและมีความรู้สึกว่าการทำโครงการอาชีพสร้างความเหนื่อยลำด้านการเรียน ทำให้ผลการเรียนตกต่ำลง เนื่องจากไม่มีเวลาให้กับการเรียนเต็มที่ ต้องปฏิบัติโครงการอาชีพระหว่างเรียนด้วย ถือว่าโครงการอาชีพเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นจากการเรียนแต่ละรายวิชาซึ่งมีงานมากอยู่แล้ว

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษา การจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี เพื่อค้นหาข้อมูลพื้นฐานและแสวงหาแนวทางในการจัดโครงการอาชีพของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาการจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อหาระดับทักษะของครูที่ปรึกษาต่อการจัดโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน หน้าที่รับผิดชอบ และประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ
3. เพื่อรวบรวมปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการจัดโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์กับสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง จะได้นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการจัดโครงการอาชีพได้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สภาพความต้องการของแต่ละท้องถิ่น เกิดประโยชน์บรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังของการจัดการเรียนรู้อาชีพด้วยโครงการอาชีพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2546 จำนวน 24 โรงเรียน 200 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 เพศ จำแนกเป็น

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน แบ่งเป็น 3 ระดับ

- 1) ต่ำกว่า 5 ปี
- 2) 5 – 15 ปี
- 3) มากกว่า 15 ปี

2.1.3 หน้าที่รับผิดชอบ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม

- 1) หัวหน้าหมวด/ฝ่าย
- 2) ครูผู้สอน
- 3) อื่น ๆ

2.1.4 ประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ แบ่งเป็น

2 ประเภท

- 1) ไม่เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้
- 2) เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้

2.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพ ที่มีต่อระดับการจัดการเรียนรู้งานอาชีพ ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงอย่างครบวงจรตั้งแต่การวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติงาน การจัดการกับผลผลิต การจำหน่าย การบริการ สร้างรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตหรือการบริการโดยเน้นการผลิต การบริการ การบริหารจัดการ การตลาด และการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน เป็นอาชีพอิสระที่ผู้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการและสามารถดำเนินการต่อเนื่องไปได้ในระยะยาว ซึ่งมีด้วยกัน 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการเตรียมการ หมายถึง การเตรียมตนเองให้เป็นแหล่งความรู้ การเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้เพื่อการปฏิบัติโครงการอาชีพให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่การวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติงาน การจัดการผลผลิต การจำหน่าย/บริการ การตลาดและการใช้เทคโนโลยี ตลอดจนเตรียมการวางแผนปฏิบัติงานให้คำแนะนำ ตรวจสอบ นิเทศ ประเมินผล

1.2 ด้านการดำเนินการ หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแนวปฏิบัติแต่ละขั้นตอนการจัดโครงการอาชีพ การให้ความรู้ในวิชาชีพและการจัดการ การให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจง นิเทศ ส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบ ติดตาม การจัดทำโครงการอาชีพของผู้เรียนอย่างครบวงจร

1.3 ด้านการประเมินผล หมายถึง การประเมินผลโครงการอาชีพของผู้เรียนว่าบรรลุผลหรือไม่ โดยวัดและประเมินผลจากการแสดงออกถึงผลของความรู้ ความคิด ความสามารถ กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการทำงาน ผลผลิต ผลงาน และการเรียนรู้ เป็นการวัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อการปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลด้วย

2. ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพ หมายถึง ครูที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษาให้เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ คอยช่วยส่งเสริม สนับสนุน ดูแลเอาใจใส่ ติดตามการปฏิบัติโครงการอาชีพแก่นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

3. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง จำนวนปีที่ครูที่ปรึกษาปฏิบัติการสอน ตั้งแต่รับราชการจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี 5 – 15 ปี และมากกว่า 15 ปี

4. หน้าที่รับผิดชอบ หมายถึง ตำแหน่งงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ หัวหน้าหมวด/ฝ่าย ครูผู้สอน และหน้าที่รับผิดชอบอื่น ๆ

5. ประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ หมายถึง ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพ เข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับโครงการอาชีพจากหน่วยงาน และสถาบันต่าง ๆ ที่มีผลต่อการจัดโครงการอาชีพ ได้แก่ ไม่เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้และเคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ได้ประมวลเป็นกรอบแนวความคิด ดังต่อไปนี้

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพที่เพศต่างกันมีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพแตกต่างกัน
2. ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพแตกต่างกัน
3. ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่างกันมีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพแตกต่างกัน
4. ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพต่างกันมีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้
นำเสนอเป็นหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของโครงการและโครงการอาชีพ
2. การเรียนรู้โดยโครงการ
  - 2.1 วัตถุประสงค์และประโยชน์ของโครงการ
  - 2.2 ลักษณะสำคัญและองค์ประกอบของโครงการ
  - 2.3 ประเภทของโครงการ
  - 2.4 แผนการจัดกิจกรรมโครงการและขั้นตอนการทำโครงการ
  - 2.5 การประเมินผลโครงการ
  - 2.6 แนวทางการช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนจัดทำโครงการ
3. แนวปฏิบัติในการปฏิบัติโครงการอาชีพ
4. แนวดำเนินการจัดทำกิจกรรมโครงการอาชีพ
5. แนวทางในการหารายได้ระหว่างเรียน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของโครงการกับโครงการอาชีพ

โครงการกับโครงการอาชีพ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันได้มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ
กัน ดังนี้

เริงชัย จงพิพัฒนสุข (2542 : 38) ได้ให้ความหมายโครงการ หมายถึง กระบวนการ
ทำงานที่ผู้เรียนทำด้วยตนเองตามจุดประสงค์ที่กำหนด แล้วเสนอผลงานต่อผู้สอน การจัด
กิจกรรมโครงการเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เลือกและสร้างกระบวนการ
เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย
และสามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

สุพล วังสินธุ์ (2543 : 12) ได้ให้ความหมายว่า โครงการเป็นการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เลือกและสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึก และ
สามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

สุพล วังสินธุ์ (2543 : 11) ได้ให้ความหมายว่า โครงการ เป็นการจัดการเรียนรู้
รูปแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา

สำรวจ ค้นหา ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้นแนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

อุดมศักดิ์ ธนะกิจรุ่งเรือง และคณะ(2543 : 17) ได้ให้ความหมายว่า โครงการหมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นหาและลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการอื่นใดไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าคำตอบในเรื่องนั้น ๆ โดยมีครูผู้สอนคอยกระตุ้นแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่การเลือกหัวข้อที่จะศึกษา ค้นหา ดำเนินการวางแผน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน และการนำเสนอผลงาน

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 558/2542 ได้กำหนดความหมาย โครงการอาชีพว่าเป็นการจัดการเรียนรู้งานอาชีพที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงอย่างครบวงจรตั้งแต่ การวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติงาน การจัดการกับผลผลิต การจำหน่าย การบริการ รวมทั้งรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตหรือการบริการ โดยเน้นการผลิต การบริการ การบริหารจัดการ การตลาด และการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน

สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2542 : 71) ได้ให้ความหมาย โครงการอาชีพว่าเป็นการจัดการเรียนรู้งานอาชีพที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงอย่างครบวงจรตั้งแต่ การวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติงาน การจัดการผลผลิต การจำหน่าย/บริการ การตลาดและการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน

กาญจนา ศิลกุล (2543 : 27) โครงการ หมายถึง การทำงานโดยมีการวางแผน เขียนเค้าโครงของงานที่จะทำไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะลงมือทำงาน ส่วนโครงการอาชีพ คำว่าอาชีพตามพจนานุกรม หมายถึง การทำมาหากินหรืองานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีวิต ดังนั้นโครงการอาชีพ หมายถึง การทำงานหารายได้ โดยมีการวางแผน เขียนเค้าโครงของงานที่จะทำไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะลงมือทำงาน

กล่าวโดยสรุปได้ว่าโครงการ เป็นการทำงานอย่างมีระบบขั้นตอน โดยมีการวางแผน และเขียนเค้าโครงของงานที่จะทำไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะลงมือทำงาน และมีครูผู้สอนคอยกระตุ้นแนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ส่วนโครงการอาชีพ หมายถึง การเรียนรู้งานอาชีพที่ให้ผู้เรียนได้เลือกและสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องการทำงานหารายได้ และลงมือปฏิบัติจริงตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจอย่างครบวงจรตั้งแต่ การวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติงาน การจัดการผลผลิต การจำหน่าย/บริการ การตลาด และการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ดังนั้น โครงการอาชีพ ก็คือ โครงการอย่างหนึ่งที่มุ่งเน้นอาชีพการทำงานหารายได้

2. การเรียนรู้โดยโครงการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในมาตรา 24 กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสรุปได้ว่า ให้จัดเนื้อหาสาระกิจกรรม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ และประยุกต์ใช้ปัญญาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผสมผสานความรู้อย่างสมดุล ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างรอบด้านและประสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

สุพล วังสินธ์ (2543 : 10 – 11) ได้ให้แนวการจัดการเรียนรู้สู่ยุคใหม่ปี 2000 โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีลักษณะดังนี้

1. ทำงานเป็นทีม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความสามารถ ความสนใจ รวมทั้งให้เกิดพลังการทำงานเป็นกลุ่ม พัฒนาความสามารถทางอารมณ์ เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน และความเป็นประชาธิปไตย
2. แสดงออกอย่างอิสระ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพ เติบโตตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจที่มีอยู่
3. ปฏิบัติจริง เพื่อให้การเรียนรู้มีความหมายและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนรู้ต้องเรียนรู้จากสภาพจริง สอดคล้องกับวิถีชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. มีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการคิดอย่างอิสระและสร้างสรรค์พัฒนาความอยากรู้ อยากเห็น และความตั้งใจที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ
5. คิดด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็นและคิดด้วยตนเอง อันจะนำไปสู่กระบวนการคิดขั้นสูง เกิดปัญญา ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ควบคู่กับความคิด
6. แสวงหาความรู้อย่างอิสระ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ จากธรรมชาติ จินตนาการ ความงาม และความจริงจากสิ่งที่อยู่รอบตัว
7. ฝึกสมาธิ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถควบคุมจิตใจให้สงบมั่นคง ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2.1 วัตถุประสงค์และประโยชน์ของโครงการ

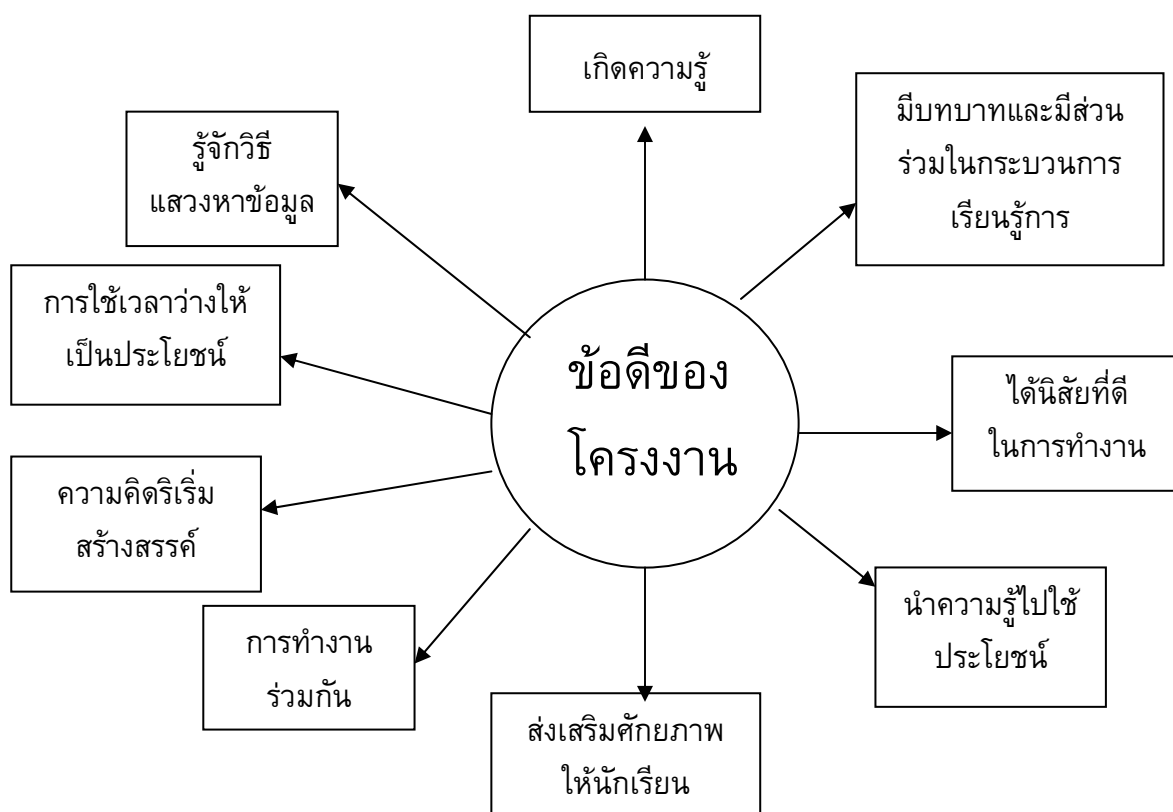
อุดมศักดิ์ ธาระกิจรุ่งเรือง และคณะ (2543 : 23-24) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของโครงการ ดังนี้

1. กิจกรรมโครงการเหมาะกับการศึกษาในยุคข้อมูลข่าวสาร
2. เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้เต็มที่

3. เกิดความรู้จริงซึ่งได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการทดลอง ปฏิบัติ
การค้นคว้า

4. สามารถใช้ความรู้ได้หลายด้าน (หลายมิติ)
5. เกิดปัญหาเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
6. ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น
7. ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเกิดความภาคภูมิใจที่ทำงานสำเร็จ
8. ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานจากการเรียนรู้
9. ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นนักค้นคว้า

หน่วยศึกษานิเทศน์ : กรมสามัญศึกษา (2542) ได้กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียน
การสอนโดยโครงงาน ดังนี้

สมบัติ ศรีทองอินทร์และอรุณี ลิ้มศิริ(2543 : 111) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของ
โครงงานมีหลายประการ เช่น ต้องการให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับความเป็นอยู่
ในชีวิตประจำวัน สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามกระบวนการ ประหยัด ปลอดภัยและได้
ประโยชน์ โดยรู้จักวิเคราะห์และวางแผนการทำงาน สามารถปรับปรุงและพัฒนางาน มี
วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล รักการทำงาน ซึ่งเป็นรากฐานของการดำรงชีพ สามารถพึ่งพาตนเองได้
รวมทั้งมีคุณธรรมในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นต้น นักเรียนจะได้ศึกษา

และฝึกปฏิบัติจริงเพิ่มเติมโดยอาศัยความรู้พื้นฐานจากรายวิชาอื่น ๆ นักเรียนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการตัดสินใจเลือกอย่างฉลาด ที่จะดำเนินงานตามความถนัดและความสนใจของตน

ในส่วนที่เกี่ยวกับโรงเรียน และครู - อาจารย์นั้น จะได้ประโยชน์อย่างยิ่งจากการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ตามจุดหมายของหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นระหว่างนักเรียนกับครูอาจารย์ประจำรายวิชาต่าง ๆ รวมทั้งการใช้เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์อย่างคุ้มค่า

ในส่วนที่เกี่ยวกับท้องถิ่นและชุมชนนั้น ย่อมจะได้ประโยชน์อย่างมากมายทั้งในแง่ของการให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมพัฒนาอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่นซึ่งผลพลอยได้ที่ตามมาก็คือ ทำให้นักเรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนด้วย

2.2 ลักษณะสำคัญและองค์ประกอบของโครงการ

สุพล วังสินธุ์ (2543 : 11 – 12) กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของโครงการ ว่าควรมีลักษณะซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่น่าสนใจ สงสัย ต้องการหาคำตอบ
2. เป็นการเรียนรู้ที่มีกระบวนการ มีระบบ กระบวนการที่ผู้เรียนจะต้องใช้ความสามารถหลายด้าน
3. เป็นการบูรณาการการเรียนรู้
4. มีความสอดคล้องกับชีวิตจริง
5. มีการศึกษาอย่างลุ่มลึก ด้วยวิธีการและแหล่งข้อมูลอย่างหลากหลาย
6. เป็นการแสวงหาความรู้และสรุปความรู้ด้วยตนเอง
7. มีการนำเสนอโครงการด้วยวิธีการที่เหมาะสมในด้านกระบวนการและผลงานที่พบ
8. ข้อค้นพบ สิ่งค้นพบ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สมบัติ ศรีทองอินทร์ และ อรุณี ลิ้มศิริ (2543 : 110) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของโครงการ ไว้ดังนี้

1. เจ้าของโครงการหรือผู้จัดทำโครงการ เป็นบุคคลคนเดียวหรือเป็นกลุ่มบุคคลก็ได้
2. ความสำคัญของโครงการหรือของงานนั้น ๆ ว่ามีเหตุผลอะไร มีความจำเป็น มีคุณค่าและประโยชน์มากน้อยเพียงใด
3. จุดประสงค์ของโครงการ ระบุว่ามุ่งที่จะให้เกิดผลอะไร อย่างไรหรือแก่ใคร ให้มีปริมาณหรือคุณภาพมากน้อยเท่าใด
4. เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ สถานที่ปฏิบัติงาน งบประมาณค่าใช้จ่าย หรืองบลงทุน กำหนดว่ามีอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด และจะจัดซื้อหามาได้อย่างไร

5. วิธีการดำเนินการ ระบุว่าขั้นตอนที่สำคัญ ๆ ในเรื่องใดที่จะต้องนำมาพิจารณา และปฏิบัติตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

6. แผนปฏิบัติการ ระบุกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติ โดยละเอียดตามลำดับตาม ระยะเวลาที่กำหนดไว้

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ ระบุสิ่งที่คาดหวังจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามขั้นตอน ต่าง ๆ ที่กำหนด

8. การติดตามประเมินผล จะต้องมีการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ ก่อนปฏิบัติ โครงการงาน ขณะปฏิบัติโครงการงาน และเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติโครงการงาน เพื่อประโยชน์ในการ แก้ไขปรับปรุงและพัฒนางานต่อไป

2.3 ประเภทของโครงการงาน

สุพล วังสินธ์(2543 : 11 – 13) ได้กล่าวถึงประเภทของโครงการงานว่า โครงการงานเป็น ส่วนที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ จำแนกเป็น 2 ประเภท

1. โครงการงานตามสาระการเรียนรู้เป็นโครงการที่บูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นพื้นฐานในการกำหนดโครงการงานและการ ปฏิบัติ

2. โครงการงานตามความสนใจ เป็นโครงการที่ผู้เรียนกำหนดขั้นตอน ความถนัด ความสนใจ และความต้องการ โดยนำเอาความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาบูรณาการกำหนดโครงการงานและการปฏิบัติ

นอกจากนี้อาจจำแนกประเภทของโครงการงานตามลักษณะการดำเนินการ ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. โครงการงานประเภทสำรวจ โครงการงานประเภทนี้ไม่กำหนดตัวแปร การเก็บรวบรวม ข้อมูลอาจเป็นการสำรวจในภาคสนามหรือในธรรมชาติหรือนำมาศึกษาในห้องปฏิบัติการ นอกจากนั้นการสำรวจรวบรวมข้อมูลอาจบ่งชี้ที่มาของปัญหาเพื่อนำไปศึกษาทดลอง

2. โครงการงานประเภททดลอง เป็นโครงการที่มีลักษณะการออกแบบทดลอง เพื่อ ศึกษาผลของตัวแปรหนึ่ง โดยควบคุมตัวแปรอื่น ๆ โครงการงานประเภทนี้นักเรียนจะเริ่มตั้งแต่ กำหนดคำถามที่ต้องการตอบ ตั้งสมมุติฐาน กำหนดข้อมูลที่ศึกษา ปฏิบัติการหาข้อมูลเพื่อ ตอบคำถาม รวบรวมข้อมูลนำมาสรุปเป็นองค์ความรู้ ขั้นตอนที่ปฏิบัติเป็นกระบวนการ วิทยาศาสตร์อย่างสมบูรณ์

3. โครงการงานประเภทสิ่งประดิษฐ์ โครงการงานประเภทนี้เป็นการประดิษฐ์สิ่งหนึ่ง เครื่องมือเครื่องใช้ หรืออุปกรณ์เพื่อใช้สอยต่าง ๆ สิ่งประดิษฐ์นี้อาจคิดขึ้นมาใหม่หรือปรับปรุง จากของเดิม มีการกำหนดตัวแปรที่จะศึกษา และทดสอบประสิทธิภาพของชิ้นงานด้วย

4. โครงการประเภทพัฒนาผลงาน โครงการประเภทนี้ เป็นการศึกษาเพื่อคิดค้น หรือพัฒนาชิ้นงานให้สามารถใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น หรือมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2.4 แผนการจัดกิจกรรมโครงการและขั้นตอนการทำโครงการ

สุพล วังสินธ์ (2543 : 13) กล่าวถึง แผนการจัดกิจกรรมโครงการว่า การจัดกิจกรรมโครงการเป็นกระบวนการที่จะต้องอาศัยการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ สามารถ จำแนกแผนการจัดกิจกรรมโครงการเป็นระยะ ดังนี้

1. ระยะเริ่มต้นโครงการ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะต้องเลือกเรื่องที่จะทำโครงการ โดยเลือกจากเรื่องที่ตนสนใจศึกษา เพื่อแก้ปัญหาที่ประสบในชีวิตประจำวัน หรือเรื่องที่ผู้เรียนสนใจจากเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือจากบทเรียน หรือจากชุมชน หรือจากการกระตุ้นของครู ดังนั้น การเลือกเรื่องที่จะทำโครงการ อาจเป็นเรื่องจากประเด็นทั่ว ๆ ไป หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง ซึ่งจะตรงกับสาขาวิชาใดก็ได้ สิ่งสำคัญจะต้องเป็นเรื่องที่ผู้เรียนสงสัยหรือต้องการหาคำตอบ อยากศึกษาในเรื่องนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง ไม่ใช่ครูเป็นผู้กำหนด

2. ระยะการทำโครงการ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ ระบุประโยชน์ หาแนวโน้มนหรือคาดเดาคำตอบ (สมมุติฐาน) กำหนดวิธีการศึกษาที่หลากหลาย เลือกแนวทางการศึกษา ลงมือศึกษา และเก็บรวบรวมผลที่ได้จากการศึกษา

3. ระยะการเสนอผลการศึกษา เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะต้องสรุปผลหรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง แล้วนำเสนอผลการศึกษาและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานให้กว้างขวางขึ้น โดยอาจใช้วารสารวิชาการ สื่อมวลชน ซึ่งนักเรียนจะได้มีโอกาสเขียนนำเสนอและแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อต่าง ๆ เหล่านี้ด้วยตัวของนักเรียนเอง

4. ระยะการพัฒนาโครงการ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนนำผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมโครงการไปเชื่อมโยงต่อการสะท้อนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ให้ได้ความรู้ใหม่ ถ้าหากต้องการศึกษาในเชิงลึก ในสิ่งที่ท้าทายใหม่ ๆ ก็สามารถให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้ไปอย่างต่อเนื่องและลึกซึ้ง

สุพล วังสินธ์ (2543 : 13) กล่าวถึงขั้นตอนการทำโครงการ ดังนี้

1. กำหนดปัญหาหรือหัวข้อที่ต้องการศึกษา
2. กำหนดตัวแปรที่ต้องการศึกษาเป็นตัวแปรต้น ผลที่ตามมาเป็นตัวแปรตาม และถ้ามีความจำเป็นต้องควบคุมตัวแปรเพื่อให้ข้อมูลน่าเชื่อถือ ตัวแปรนั้นคือ ตัวแปรควบคุม
3. ออกแบบการทดลองหรือกำหนดวิธีการ หรือแหล่งข้อมูลที่จะต้องไปศึกษา
4. ดำเนินการทดลองหรือศึกษาตามที่วางแผนเอาไว้ ถ้าเป็นโครงการประเภททดลอง ต้องมีการทดลองหลาย ๆ ครั้ง (อย่างน้อย 3 ครั้ง) เพื่อให้เกิดความแน่ใจก่อนนำผลที่ได้นำมาสรุป

5. อภิปรายผล นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาประเมิน อภิปราย โดยการศึกษาจากเอกสารหลักฐานอื่น ๆ มาประกอบว่ามีข้อแตกต่างกันเพราะอะไร

6. นำเสนอผลการศึกษาในรูปรายงานหรือจัดบอร์ด แสดงว่าสิ่งที่ศึกษาหรือด้วยวาจา อุดมศักดิ์ ฐนะกิจรุ่งเรือง และคณะ (2543 : 18-20) กล่าวถึงขั้นตอนการทำโครงการว่า การทำโครงการเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่อง และมีการดำเนินงานหลายขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้าย อาจสรุปลำดับได้ดังนี้

1. การคิดและเลือกหัวเรื่อง ผู้เรียนจะต้องคิดและเลือกหัวเรื่องของโครงการด้วยตนเอง ว่าอยากจะศึกษาอะไร ทำไมจึงอยากศึกษา หัวเรื่องของโครงการมักจะได้อาจมาจากปัญหา คำถามหรือความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของผู้เรียนเอง หัวเรื่องของโครงการควรเฉพาะเจาะจงและชัดเจน เมื่อใครได้อ่านชื่อเรื่องแล้วควรเข้าใจ และรู้เรื่องว่าโครงการนี้ทำอะไร การกำหนดหัวเรื่องของโครงการนั้น มีแหล่งที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดและสนใจจากหลายแหล่งด้วยกัน เช่น จากการอ่านหนังสือ เอกสารบทความ การไปเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ การฟังบรรยายทางวิชาการ การเข้าชมนิทรรศการหรืองานประกวดโครงการวิทยาศาสตร์ การสนทนากับบุคคลต่าง ๆ หรือจากการสังเกตปรากฏการณ์ต่าง ๆ รอบตัว เป็นต้น นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงในเรื่องต่อไปนี้

1. ความเหมาะสมของระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียน
2. วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้
3. งบประมาณ
4. ระยะเวลา
5. ความปลอดภัย
6. แหล่งความรู้

2. การวางแผน การวางแผนการทำโครงการจะรวมถึงการเขียนเค้าโครงของโครงการ ซึ่งต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรัดกุมและรอบคอบ ไม่สับสน แล้วนำเสนอต่อผู้สอนหรือครูที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบก่อนก่อนการดำเนินการขั้นต่อไป การเขียนเค้าโครงของโครงการโดยทั่วไปเขียนเพื่อแสดงแนวคิดแผนงานและขั้นตอนการทำโครงการ ซึ่งควรประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อโครงการ ควรเป็นข้อความที่กระชับ ชัดเจน สื่อความหมายได้ตรง
2. ชื่อผู้ทำโครงการ
3. ชื่อที่ปรึกษาโครงการ

4. หลักการและเหตุผลของโครงการ เป็นการอธิบายว่าเหตุใดจึงเลือกทำโครงการเรื่องนี้ มีความสำคัญอย่างไร มีหลักการหรือทฤษฎีอะไรที่เกี่ยวข้อง เรื่องที่ให้เป็นเรื่องใหม่หรือมีผู้อื่นได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ไว้บ้างแล้ว ถ้ามีได้ผลอย่างไร เรื่องที่ได้ขยายเพิ่มเติมปรับปรุงจากที่ผู้อื่นทำไว้อย่างไร หรือเป็นการทำซ้ำเพื่อตรวจสอบผล

5. จุดมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์ควรมีความเฉพาะเจาะจงและสามารถวัดได้ เป็นการบอกขอบเขตของงานที่ทำได้ชัดเจนขึ้น

6. สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า (ถ้ามี) สมมุติฐานเป็นคำตอบหรือคำอธิบายที่คาดไว้ล่วงหน้า ซึ่งอาจจะถูกหรือไม่ก็ได้ การเขียนสมมุติฐานควรมีเหตุมีผล มีทฤษฎีหรือหลักการรองรับ และที่สำคัญ คือเป็นข้อความที่มองเห็นแนวทางในการดำเนินการทดสอบได้ นอกจากนี้ ควรมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วย

7. วิธีดำเนินงาน/ขั้นตอนการดำเนินงาน จะต้องอธิบายว่า จะออกแบบการทดลองอะไร อย่างไร จะเก็บข้อมูลอะไรบ้าง รวมทั้งระบุวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ มีอะไรบ้าง

8. แผนปฏิบัติงาน อธิบายเกี่ยวกับกำหนดเวลาตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10. เอกสารอ้างอิง

3. การดำเนินการ เมื่อที่ปรึกษาโครงการให้ความเห็นชอบเค้าโครงของโครงการแล้วต่อไปก็จะเป็นขั้นลงมือปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ได้ระบุไว้ ผู้เรียนต้องพยายามทำตามแผนที่วางไว้ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ให้พร้อมปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ คำนึงถึงความประหยัดและปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ว่าได้ทำอะไรไปบ้าง ได้ผลอย่างไร มีปัญหาและข้อคิดเห็นอย่างไร พยายามบันทึกให้เป็นระเบียบและครบถ้วน

4. การเขียนรายงาน การเขียนรายงานเกี่ยวกับโครงการ เป็นวิธีสื่อความหมายวิธีหนึ่งที่จะให้ผู้อื่นได้เข้าใจถึงแนวคิด วิธีการดำเนินงาน ผลที่ได้ ตลอดจนข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการนั้น การเขียนโครงการควรใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย ชัดเจนและครอบคลุมประเด็นสำคัญ ๆ ทั้งหมดของโครงการ

5. การนำเสนอผลงาน การนำเสนอผลงานเป็นขั้นสุดท้ายของการทำโครงการ เป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจผลงานนั้น การนำเสนอผลงานอาจทำได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับประเภทของโครงการ เนื้อหา เวลา ระดับของผู้เรียน เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การเล่าเรื่อง การเขียนรายงาน สถานการณ์จำลอง การสาธิต การจัดนิทรรศการ ซึ่งอาจมีทั้งการจัดแสดงและการอธิบายด้วยคำพูด หรือการรายงานปากเปล่า การบรรยายการใช้ Multimedia Computer / Homepage สิ่งสำคัญคือ พยายามทำให้การแสดงผลงานนั้นดึงดูดความสนใจของผู้ชมมีความชัดเจนเข้าใจง่าย และมีความถูกต้องของเนื้อหา

2.5 การประเมินผลโครงการ

สุพล วังสินธ์ (2543 : 14) ได้กล่าวถึง การประเมินผลการปฏิบัติโครงการของผู้เรียน เป็นการประเมินตามสภาพจริง เพราะเป็นวิธีการค้นหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของ ผู้เรียนอย่างแท้จริง การประเมินผลสำเร็จของการศึกษาด้วยโครงการ ต้องแยกพิจารณาเป็น 2 ส่วน

1. การประเมินการวางแผนทำโครงการงานของนักเรียน หัวข้อที่ควรประเมิน คือ
  - 1.1 ชื่อสัมพันธ์กับเนื้อหาหรือไม่
  - 1.2 คำถามเป็นคำถามเพื่อการค้นพบหรือไม่
  - 1.3 สมมุติฐานที่ตั้ง แสดงพื้นความรู้เดิมของนักเรียนมากน้อยเพียงใด
  - 1.4 การกำหนดวิธีการศึกษา / แหล่งข้อมูลมีความเหมาะสมหรือไม่
  - 1.5 วิธีเสนอผลการศึกษาเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

2. การประเมินผลสำเร็จของโครงการงาน หัวข้อที่ควรประเมิน คือ
  - 2.1 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
  - 2.2 ความถูกต้องและความเหมาะสมของวิธีการศึกษาค้นคว้า
  - 2.3 การเขียนรายงานของโครงการงาน และหรือการจัดแสดงโครงการงาน
  - 2.4 การนำเสนอโครงการงานด้วยวาจา

ดังนั้น การประเมินผลโครงการงานจึงมีกรอบแนวทางการประเมิน ดังนี้

1. ประเมินอะไร

- 1.1 การแสดงออกถึงผลของความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ คุณธรรม

จริยธรรมและค่านิยม

- 1.2 กระบวนการเรียนรู้
- 1.3 กระบวนการทำงาน
- 1.4 ผลผลิต / ผลงาน / ชิ้นงาน

2. ประเมินเมื่อใด

- 2.1 อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นโครงการงาน
- 2.2 ตามสภาพจริง
- 2.3 เป็นธรรมชาติ

3. ประเมินจากอะไร

- 3.1 ผลงาน (เอกสาร ชิ้นงาน ฯลฯ)
- 3.2 การทดสอบ
- 3.3 แบบบันทึกต่าง ๆ (การสังเกต ความรู้สึก สัมภาษณ์ ฯลฯ)
- 3.4 แฟ้มสะสมงาน
- 3.5 หลักฐานหรือร่องรอยอื่น

4. ประเมินโดยใคร

- 4.1 ตัวผู้เรียน
- 4.2 เพื่อน
- 4.3 ครู
- 4.4 ผู้ปกครอง

4.5 ผู้เกี่ยวข้องอื่น

5. ประเมินโดยวิธีใด

5.1 สังเกต

5.2 สัมภาษณ์

5.3 ตรวจรายงาน

5.4 ตรวจผลงาน

5.5 ทดสอบ

5.6 รายงาน

5.7 นิทรรศการ

การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนนั้น สามารถจัดให้มีการประเมินการปฏิบัติงานของผู้เรียนตลอดเวลา ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ แล้วนำผลนั้นมาพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงานได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ มีการจดบันทึก ตลอดจนใช้แฟ้มสะสมงาน

อุดมศักดิ์ ธนะกิจรุ่งเรือง และคณะ (2543 : 20 - 23) ได้กล่าวถึง การประเมินผลโครงการว่าเป็นหัวใจของการเรียนการสอนที่สะท้อนสภาพความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลว่า กิจกรรมที่ทำไปนั้นบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร ปัญหาและอุปสรรคที่พบคืออะไรบ้าง ได้ใช้วิธีการแก้ไขอย่างไร ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำโครงการนี้ ผู้ประเมินโครงการ อาจดำเนินการด้วยบุคคลต่อไปนี้

1. ผู้เรียนประเมินตนเอง จะแสดงออกให้เห็นว่าผู้เรียนเจ้าของโครงการ ซึ่งอาจเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มทำงาน มีความพึงพอใจต่อขั้นตอนของกิจกรรมแต่ละขั้นตอนที่กำหนดหรือได้ร่วมกันกำหนดขึ้นเองเพียงใด มีหัวข้อกิจกรรมใดที่ยังขาดตกบกพร่อง จะต้องเพิ่มเติมในส่วนใดบ้าง ความละเอียด รัดกุม ในแต่ละขั้นเป็นอย่างไร

2. ผู้ประเมินซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้น อาจให้ข้อคิดเห็นที่สะท้อนภาพเพิ่มเติม เช่น ในระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อนอาจให้ความเห็นไปในเรื่องของการเรียน การใช้ตัวสะกดการันต์วรรคตอน ซึ่งเน้นในด้านภาษา ระดับชั้นมัธยมศึกษา การประเมินโครงการอาจเริ่มขยายขอบเขตจากด้านการใช้ภาษา ออกไป ถึงการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งชื่อโครงการกับจุดประสงค์ของโครงการและตามความเข้าใจของผู้ประเมิน เสนอแนะวิธีการศึกษาของผู้ประเมิน เพื่อการพิจารณาการจัดรูปแบบเพื่อนำเสนอโครงการ ฯลฯ

3. ผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้สอนหรือครูที่ปรึกษา อาจให้คำแนะนำเพิ่มเติมได้ในเรื่องวิธีการอื่นที่ใช้ในการศึกษาหาคำตอบ ความสัมพันธ์เชิงวิชาตามหัวเรื่องที่ศึกษากับวิชาอื่น ข้อค้นพบที่ผู้เรียนได้จากโครงการ การนำคำตอบของการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์ การนำข้อค้นพบที่ต่างไปจากเป้าหมายของการศึกษาไปใช้ประโยชน์หรือขยายผลการศึกษาเป็นโครงการใหม่ ๆ ฯลฯ

4. ผู้ประเมินที่เป็นพ่อ แม่ ผู้ปกครองจะได้รับทราบถึงความสามารถ ความถนัดทางการเรียนของลูกหรือเด็กในความปกครอง ความรู้สึก ความต้องการของเด็กผู้ทำโครงการ ทำให้สามารถปรับตัวปรับใจ เพื่อการสนับสนุนทางด้านการเงิน กำลังใจ ให้โอกาส ให้เวลาร่วมกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก ชี้แนะอุปสรรค ปัญหาเบื้องต้นที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมขั้นต่าง ๆ ของโครงการ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำโครงการครั้งต่อไป ฯลฯ

แนวทางการประเมินผลโครงการ ควรใช้การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ทำไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ยึดพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกเป็นสำคัญ
3. เน้นการพัฒนาตนและการประเมินตนเอง
4. ให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
5. มีการเก็บข้อมูลระหว่างปฏิบัติได้ทุกอริยาบท ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน

และสามารถสะสมคะแนน

6. อยู่บนพื้นฐานเหตุการณ์ในชีวิตจริง เชื่อมต่อการเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ชีวิตจริง
7. เน้นคุณภาพของผลงาน ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้สู่ความสามารถของผู้เรียน

ผู้เรียน

8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง เช่น ใช้ข้อมูลในการสังเคราะห์ อธิบายสรุป เป็นกฎทั่วไป ตั้งสมมุติฐาน สรุป และแปลผล เป็นต้น

9. วัดปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนานไม่เครียด

10. สนับสนุนการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกัน

วิธีการประเมินผลโครงการ สามารถกระทำได้นี้

1. การสังเกต เป็นวิธีประเมินพฤติกรรมที่สามารถทำได้ทุกเวลาและสถานการณ์ ทั้งแบบมีและไม่มีเครื่องมือในการสังเกต

2. การสัมภาษณ์ การสอบถาม อาจมีลักษณะเป็นทางการหรือสัมภาษณ์ สอบถามขณะปฏิบัติโครงการก็ได้

3. วัดความรู้ ความสามารถ ควรเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อดูความเชื่อมโยงระหว่างความรู้ ความเข้าใจเดิม กับสิ่งที่ได้เพิ่มเติมจากประสบการณ์ในการปฏิบัติโครงการ

ลักษณะสำคัญของแบบทดสอบ

1. ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด
  2. เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงการงาน
  3. เชื่อมโยงบูรณาการความรู้ ความสามารถ ได้หลายด้านและใช้ความคิดที่ลึกซึ้งขึ้นตามวัย
  4. มีเกณฑ์การให้คะแนนตามความสมบูรณ์ของพฤติกรรม
  5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและเขียนคำตอบเอง
  6. การรายงาน จะเป็นการเขียนรายงาน หรือเล่าขั้นตอนหรือประสบการณ์ในการทำโครงการก็ได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองจากการที่ได้พูดหรือเขียนบรรยายสะท้อนความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดตามแนวทางการเรียนรู้ที่ผ่านประสบการณ์ขณะปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการ
  7. แฟ้มผลงาน เป็นการเก็บรวบรวมผลงานที่มีความโดดเด่นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่เลือกเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบเพื่อแสดงถึงความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจ ความถนัด ทักษะ ความสามารถ อันแสดงออกถึงพัฒนาการความก้าวหน้า ความสำเร็จในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือในหลาย ๆ เรื่อง หรือเป็นการเก็บผลการประเมินการปฏิบัติโครงการ ในวิธีที่ 1 – 4 ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการติดตามพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง
- ลักษณะแฟ้มผลงานดีเด่นสำหรับโครงการ แฟ้มโครงการควรมีลักษณะเป็นบทความที่แสดงออกถึงการมีขั้นตอนในการทำงานโครงการ ความพยายามในการแก้ปัญหาหรือการศึกษาส่วนบุคคล ภายในแฟ้มโครงการอาจประกอบด้วยเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ยุทธวิธี ในการปฏิบัติโครงการ ภาพถ่ายของกระบวนการทำงานขั้นตอนต่าง ๆ การแก้ปัญหาในการดำเนินงาน การผลิตตามโครงการ บันทึกผลการทำงาน บันทึกความคิดเห็น ความรู้สึกส่วนตัวหรือของกลุ่มต่อโครงการและบันทึกผลการประเมินผลโครงการ

2.6 แนวทางการช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนจัดทำโครงการ

ในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมโครงการ ครูผู้สอนจะต้องมีกิจกรรมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน โดยกำหนดให้มีกิจกรรมสำรวจความสนใจของตนเองเพื่อ

1. ชี้ชวน ชักชวน จัดให้มีการศึกษาสภาพแวดล้อมรอบตัวหรือชุมชน เพื่อจุดประกายความสงสัยใคร่รู้ให้กับนักเรียนไปสู่แรงจูงใจที่อยากจะศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเชิงลึก
2. ใช้คำถามเชื่อมโยงจากข่าว เหตุการณ์ หรือปัญหาจากชุมชน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากติดตาม
3. ใช้คำถามเชื่อมโยงจากบทเรียนปกติ เช่น “มีเรื่องอะไรอีกที่นักเรียนต้องการรู้”
4. ใช้สื่ออื่น ๆ เช่น ภาพนิ่ง ป้ายนิเทศ วีดิทัศน์ ฯลฯ และสื่อที่ใช้ควรทักปัญหาให้นักเรียนคิดที่จะศึกษาต่อ

5. ช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถเลือกเรื่อง/ ปัญหา / ประเด็นที่ตนสนใจใคร่จะรู้เพิ่มขึ้นมาก เพื่อจะทำโครงการ

6. ร่วมกับผู้เรียนวางแผนกำหนดเรื่อง โดยร่วมคิดหาความเชื่อมโยงเรื่อง โดยใช้เครือข่ายใยแมงมุม (Web)

7. ใช้คำถามให้ผู้เรียนคิดถึงความต้องการ หรือประเด็นที่ต้องการศึกษาเรื่องที่เลือกได้แล้ว

8. วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของจุดประสงค์ของผู้เรียนที่ได้โครงการนั้น ๆ และให้ความคิดเห็นข้อเสนอแนะให้คิดอย่างรอบคอบ

9. ใช้คำถามกระตุ้นให้คาดเดาคำตอบล่วงหน้า เช่น “ นักเรียนคิดว่าจะเป็นอย่างไรร ” หรือ “ นักเรียนคิดว่าน่าจะมีผลต่อชุมชนอย่างไร ” โดยครูเป็นผู้ให้กำลังใจ ร่วมวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดอย่างรอบคอบและมั่นใจในคำตอบที่คาดคะเน

10. กระตุ้น ส่งเสริม และให้คำปรึกษาในการคิดหาวิธีการศึกษาที่หลากหลาย เลือกวิธีการศึกษาที่สามารถทำได้ เลือกแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมและจัดทำเค้าโครงของโครงการตลอดทั้งกระบวนการเพื่ออำนวยความสะดวก และดูแลความปลอดภัยในการศึกษาตามขั้นตอนของโครงการ

11. ให้ความช่วยเหลือเมื่อต้องการ และให้คำแนะนำในกรณีที่ผู้เรียนมีการศึกษากว้างขวางขึ้น เช่น อาจแนะนำแหล่งความรู้ เพิ่มเติม ตลอดทั้งจัดเวทีให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นระยะ ๆ

12. ให้คำปรึกษาในการเลือกวิธีการนำเสนอ และจัดบรรยายในการนำเสนอตลอดทั้งให้การเสริมแรง

แนวทางการช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนจัดทำโครงการ ตั้งแต่ขั้นตอนการเลือกเรื่อง/ ปัญหา/ประเด็น การกำหนดวัตถุประสงค์ การคาดคะเนคำตอบ การกำหนดวิธีการศึกษา การลงมือปฏิบัติ และการรายงานผลนี้เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดทำโครงการจะประสบความสำเร็จได้มีข้อจำกัดดังนี้

1. การจัดทำโครงการต่าง ๆ ทั้งครูผู้สอนและเด็กจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่ทำค่อนข้างมาก ต้องมีการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ความรู้ต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนระหว่างทดลอง

2. เรื่องที่ควรจะเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวผลที่ได้ควรเกิดประโยชน์แก่ตัวนักเรียนหรือบุคคลในท้องถิ่น

3. เรื่องที่ทำได้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เด็กสามารถทดลองได้

4. การออกแบบทดลองจะต้องครอบคลุมจุดหมายที่กำหนด

5. ระหว่างการทำโครงการจะต้องมีการแก้ปัญหา เด็กจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องของกระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดย **โครงการ** จึงเป็นแนวทางเลือกทางหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็น ในการทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้สู่ความสำเร็จ เป็นวิธีการเรียนรู้สู่ความรู้ใหม่ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงเพื่อเป็นผู้ผลิต ผู้คิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ตลอดทั้งดำรงตนในสังคมอย่างมีความสุข เพราะกิจกรรมโครงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้ตามความสนใจและได้มีโอกาสศึกษาอย่างลุ่มลึกด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และอำนวยความสะดวก เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีพลังและสร้างความเข้มแข็งยั่งยืนให้ผู้เรียน เพราะเป็นการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกการปฏิบัติจริงให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยความคิดของตนเอง อันจะนำไปสู่กระบวนการคิดขั้นสูงเกิดปัญหาทำให้ผู้เรียนมีความรู้ควบคู่กับความคิด และเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเชื่อมั่นในตนเอง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและเต็มศักยภาพ

ตามที่ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) เพื่อเป็นการแก้ปัญหา เพื่อให้สอดคล้องกับแนวพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการให้ผู้เรียนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพปฏิบัติโครงการอาชีพ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพโดยใช้หลักการของโครงการ ผู้เรียนย่อมมีความรู้และทักษะทางอาชีพเพียงพอที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว เพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้เรียนจะได้ลงมือปฏิบัติงานอาชีพอย่างครบวงจร มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพโดยเฉพาะอาชีพอิสระ มีทักษะในการจัดการ เห็นคุณค่าและความจำเป็นของการประกอบอาชีพสุจริต มองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมในการทำงานและการพึ่งตนเอง รักการทำงาน รวมทั้งมีรายได้ระหว่างเรียน

3. แนวปฏิบัติในการปฏิบัติโครงการอาชีพ

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายที่จะให้ผู้จบการศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีความรู้และทักษะวิชาชีพ มีความสามารถในการจัดการ การใช้เทคโนโลยีในการประกอบอาชีพ เห็นคุณค่าและความจำเป็นของการประกอบอาชีพสุจริต ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการทำงาน การพึ่งตนเอง รักการทำงาน ทำงานเป็น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพโดยเฉพาะอาชีพอิสระ รวมทั้งมีรายได้ระหว่างเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้มีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 558/2542 เรื่อง ให้ผู้เรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพปฏิบัติโครงการ

อาชีพ ลงวันที่ 8 มิถุนายน 2542 โดยกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนต้องปฏิบัติโครงการอาชีพอย่างน้อย 1 โครงการ ซึ่งจะถือว่าจบหลักสูตรดังกล่าว และให้ถือปฏิบัติตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นไป เพื่อให้การจัดโครงการอาชีพของสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำคำชี้แจงเพิ่มเติมเป็นแนวปฏิบัติในการปฏิบัติโครงการอาชีพ โดยยึดแนวปฏิบัติในการปฏิบัติโครงการอาชีพ แนบท้ายคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 558 / 2542 ลงวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2542 ดังนี้คือ

1. โครงการอาชีพเป็นการจัดการเรียนรู้งานอาชีพที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงอย่างครบวงจร ตั้งแต่ การวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติงาน การจัดการกับผลผลิต การจำหน่าย การบริการ รวมทั้งรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตหรือการบริการ โดยเน้นการผลิต การบริการ การบริหารจัดการ การตลาด และการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน

2. ลักษณะของงานอาชีพตามโครงการที่ปฏิบัติ ต้องเป็นงานอาชีพสุจริตที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรืองานอาชีพที่เป็นความต้องการของผู้เรียน เป็นงานอาชีพที่มีลักษณะเป็นงานผลิตและหรืองานบริการ

3. การปฏิบัติโครงการอาชีพ ผู้เรียนต้องเป็นผู้ปฏิบัติเองทั้งหมดตั้งแต่เริ่มต้นจนสุดสิ้นการปฏิบัติงาน โดยมีครู – อาจารย์ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา และการปฏิบัติโครงการอาชีพให้ปฏิบัติรวมกันเป็นกลุ่ม 3 – 5 คน สามารถใช้บ้าน สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพรวมทั้งสถานศึกษาเป็นสถานที่ปฏิบัติงาน และในการจัดทำโครงการอาชีพของผู้เรียนควรมีผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้ประสบความสำเร็จในสาขาอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นร่วมวางแผน และให้คำแนะนำปรึกษาในการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เรียนด้วย

4. ในการปฏิบัติโครงการอาชีพของผู้เรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) สถานศึกษาสามารถจัดให้นักเรียนปฏิบัติโครงการอาชีพได้ ดังนี้

4.1 ให้ถือว่า รายวิชาเลือกเสรี วิชาชีพ ช. 041 การปฏิบัติงานอาชีพ... เป็นโครงการอาชีพตามที่กำหนด

4.2 การปฏิบัติโครงการอาชีพตามข้อ 4.1 สามารถเลือกดำเนินการได้ตามความพร้อมของสถานศึกษา ดังนี้

4.2.1 กำหนดให้เป็นวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพตามโครงสร้างของหลักสูตร จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้

4.2.2 กำหนดเป็นวิชาเลือกเสรี วิชาอาชีพ กลุ่มที่ 4 งานอาชีพอิสระระหว่างเรียนรายวิชา ช 041 การปฏิบัติงานอาชีพ... มีจำนวนหน่วยการเรียนรู้ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยการเรียนรู้

4.2.3 กำหนดให้เป็นกิจกรรมอิสระของผู้เรียน ให้ผู้เรียนปฏิบัติโครงการอาชีพอย่างน้อย 1 ภาคเรียน

ในการปฏิบัติโครงการอาชีพตามข้อ 4.2.1, 4.2.2 และ 4.2.3 ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

5. ในการปฏิบัติโครงการอาชีพของผู้เรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพทุกหลักสูตรให้สถานศึกษากำหนดให้ผู้เรียนทุกคนปฏิบัติโครงการอาชีพแทนการฝึกงาน ไม่น้อยกว่า 4 หน่วยกิต (ไม่น้อยกว่า 350 ชั่วโมง)

6. ในกรณีที่เป็นการปฏิบัติโครงการอาชีพตามข้อ 4.2.3 มีการประเมินผลการปฏิบัติโครงการอาชีพ พร้อมบันทึกระดับผลการประเมินผลลงในระเบียบแสดงผลการเรียนในช่องหมายเหตุ โดยไม่นับเป็นหน่วยการเรียนรู้ตามเกณฑ์การจบหลักสูตร

การที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ต้องปฏิบัติโครงการอาชีพเป็นการสนองตอบนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเรื่องการประกอบอาชีพอิสระมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะหมวด 4 “แนวทางการจัดการศึกษา”

4. แนวดำเนินการจัดทำกิจกรรมโครงการอาชีพธุรกิจ

แนวดำเนินการอาชีพธุรกิจ มักจะเริ่มต้นจากการผลิต การจำหน่าย ผู้บริโภค โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหวังผลกำไร เป็นแนวความคิดหลักในการประกอบธุรกิจที่ทุกคนทราบ เมื่อผู้เรียนจะต้องจัดทำกิจกรรมโครงการอาชีพธุรกิจ ผู้เรียนควรได้รับการเรียนรู้หลักการดำเนินงานทางธุรกิจ ผนวกกับวิธีการจัดทำกิจกรรมโครงการ จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่ต้องให้การสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อนำไปปฏิบัติต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวดำเนินการจัดทำกิจกรรมโครงการอาชีพธุรกิจ มีวิธีการที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นเตรียมพร้อม

ด้านผู้สอน ผู้สอนจะต้องศึกษาเนื้อหาความรู้วิชาชีพ และมีการจัดการที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และนำไปใช้อย่างไร การวางแผนการสอนถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุด ผู้สอนจะวางแผนการสอนอย่างละเอียดรอบคอบ กระบวนการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะได้ศึกษาและลงมือปฏิบัติจริงในโครงการอาชีพนั้น ๆ ตามที่ตนเลือก ผู้เรียนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มมีสิทธิและเสรีภาพในการตัดสินใจเลือกโครงการอาชีพได้จำนวน 1 โครงการหรือมากกว่าก็ได้ ตามความถนัด ความสนใจและความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคน ผู้สอนและหรือโรงเรียนจะต้องให้การสนับสนุนให้การปฏิบัติกิจกรรมโครงการอาชีพให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานอาชีพจริง ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผู้สอนและอาจารย์ประจำวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความร่วมมือ ประสานสัมพันธ์และสนับสนุนทั้งด้านความรู้ วัสดุ อุปกรณ์

สถานที่ ฯลฯ ให้การจัดกิจกรรมโครงการอาชีพได้ดำเนินการไปอย่างครบวงจรตามที่หลักสูตรกำหนด

บทบาทผู้สอน มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนจะต้องปรับบทบาทของตนเองมาทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ เป็นผู้ดำเนินการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด นำแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างความรู้ 4 ด้าน มาเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือ ความรู้ ทักษะ ค่านิยม และการจัดการ

สำหรับการจัดการเรียนการสอนการปฏิบัติงานอาชีพ โครงการอาชีพธุรกิจนี้ ควรปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะในด้าน การพัฒนาคน การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาสังคม เน้นการจัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการ โดยจะต้องสอนให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงจนเกิดทักษะ และความชื่นชมที่ได้ปฏิบัติ ส่งเสริมให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้จากท้องถิ่นของตน และเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักความผูกพันกับท้องถิ่นของตนเองด้วย

ด้านผู้เรียน ผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ จากการเป็นผู้ฟัง นั่งฟัง ผู้สอนพูดฝ่ายเดียว ปฏิบัติงานการเรียนการสอนตามคำสั่งของผู้สอน การเรียนรู้มีแต่รับรู้ จดจำ นำไปใช้ แต่ไม่สามารถวิเคราะห์ แก้ปัญหา สังเคราะห์หรือประเมินค่าได้ ให้มาเป็นการเรียนรู้ด้วยการเห็นความสำคัญของสิ่งที่ต้องเรียนรู้ ว่ามีความจำเป็นอย่างไรจึงต้องเรียนรู้ ตลอดจนสามารถนำความรู้นั้นไปใช้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีคุณลักษณะที่ดี เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติ จะได้ช่วยกันพัฒนาประเทศชาติให้เจริญต่อไปได้

ผู้เรียนจะใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนเพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น จากนั้นจะต้องไปผจญชีวิตด้วยตนเอง ต้องพึ่งพาตนเอง เลือกประกอบอาชีพด้วยตนเอง ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ต้องใช้ชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยในสังคมปัจจุบันได้ ดังนั้น ผู้เรียนจะต้องทำกิจกรรมโครงการอาชีพและฝึกฝนตนเองให้เป็นตัวของตัวเอง สามารถพึ่งตนเองได้ ผู้เรียนจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างมีระบบ เรียนรู้ด้วยการสัมผัสเรื่องจริง ชีวิตจริง ฝึกวางแผนงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง ศึกษาวิเคราะห์หาข้อสรุปหรือแนวทางต่าง ๆ ลงมือปฏิบัติ จัดทำรายงาน เสนอผลงานพร้อมความรู้ ความคิดที่ได้จากการลงมือปฏิบัติงานนั้น ๆ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ได้ใคร่ครวญปัญหาต่าง ๆ ทางจริยธรรม วิเคราะห์เหตุผลและแนวทางปฏิบัติอย่างเหมาะสม ได้ทบทวนเกี่ยวกับตนเอง การปฏิบัติงานเพื่อค้นหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ไม่เข้าข้างหรือตำหนิตนเองจนเกินไป

การจัดทำกิจกรรมโครงการอาชีพธุรกิจ เป็นกิจกรรมที่ทำเป็นกลุ่ม เป็นคณะ บทบาทของ ผู้เรียนในฐานะสมาชิกกลุ่ม จะต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ความสำเร็จของงานอยู่ที่ความสำเร็จของกลุ่ม ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้กระบวนการทำงานกลุ่มให้เข้าใจอย่างชัดเจน ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

1. กำหนดเป็นงานร่วมกัน
2. กำหนดงานและลำดับขั้นตอนร่วมกัน
3. แบ่งงานตามความสามารถของคน เพื่อผลสำเร็จของงาน
4. ลงมือปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างรับผิดชอบ
5. รับฟังการชี้แนะและการวิจารณ์จากผู้อื่น เพื่อการปรับปรุงงาน
6. ชื่นชมผลงานร่วมกัน

นักเรียนต้องเตรียมตัวในการเรียนแบบโครงงานอย่างไรบ้าง

1. คิดและเลือกหัวเรื่องหรือปัญหาที่จะปรึกษา เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ควรเลือกตามความสนใจ และตั้งชื่อเรื่องให้น่าสนใจ
2. กำหนดจุดประสงค์และสมมุติฐานของการศึกษา เป็นตัวบ่งชี้ว่าผู้ศึกษาต้องการอะไรในการทำโครงการนั้น
3. วางแผนจัดทำ มีการกำหนดระยะเวลา ระบุขั้นตอนในการดำเนินงาน ซึ่งควรเขียนเป็นเค้าโครงโครงการ เพื่อสะดวกในการจัดทำโครงการ
4. ลงมือปฏิบัติ โดยการดำเนินงานตามแผนในเค้าโครงงานที่กำหนดไว้
5. บันทึกข้อมูล รายงาน เป็นการรวบรวมผลงานที่ปฏิบัติให้เป็นรูปเล่ม อาจมีภาพ แผนภูมิสถิติ ฯลฯ ประกอบตามความเหมาะสม
6. การประเมินและปรับปรุงโครงงาน อาจารย์ที่ปรึกษา สมาชิกในกลุ่มหรือเพื่อน ๆ ช่วยกันประเมินในหลักเกณฑ์ที่กำหนด หากมีข้อบกพร่องควรแก้ไขปรับปรุงให้เรียบร้อยก่อนนำเสนอ
7. การแสดงผลงาน เป็นการเผยแพร่ผลงานโดยสรุปย่อ ให้ผู้อื่นรับรู้และชื่นชม อาจจัดเป็นนิทรรศการ บอร์ดความรู้ ฯลฯ

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติในการเรียนการสอนวิชาโครงงานอาชีพธุรกิจนี้ ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำการ (Active Role) กิจกรรมที่ต้องกระทำ ได้แก่ การสังเกต การรวบรวมข้อมูล การศึกษา ค้นคว้า ทดลอง นำข้อมูลการศึกษาค้นคว้าผลการทดลองมาวิเคราะห์ วิเคราะห์ จำแนก จัดหมวดหมู่ อภิปราย สรุปผล เขียนรายงาน เป็นต้น กิจกรรมทั้งหมดนี้ ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเอง สิ่งที่เขาเรียนรู้ด้วยตนเอง สิ่งนั้นแหละเขาจะจดจำได้อย่างถาวร และเกิดความชื่นชมตนเองที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ

ขั้นตอนดำเนินการ

การดำเนินงานโครงการอาชีพธุรกิจ ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สำรวจ วิเคราะห์ความสามารถ ความถนัด และความพร้อมของตนเอง
2. สำรวจสภาพเศรษฐกิจและตลาดในชุมชน
3. ตัดสินใจเลือกอาชีพ
4. เขียนโครงการปฏิบัติงานอาชีพที่ตนและกลุ่มเลือก โดยให้มีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่เลือก ข้อมูลที่เกี่ยวกับตนเอง การฝึกทักษะและเทคโนโลยีอาชีพ การหาแหล่งทรัพยากรและเงินทุน
5. ขั้นตอนการปฏิบัติงานอาชีพมีกระบวนการจัดการทางอาชีพ ทั้งกระบวนการผลิตและการจัดจำหน่ายหรือให้บริการ
6. ลงมือปฏิบัติงานอาชีพตามที่โครงการเสนอ
7. บันทึกการปฏิบัติงาน
8. ทำบัญชีรับจ่าย
9. ประเมินผลการปฏิบัติและปรับปรุงการปฏิบัติงาน

สำรวจ วิเคราะห์ความสามารถ ความถนัดและความพร้อมของตนเอง

ก่อนการตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมโครงการอาชีพธุรกิจใด ๆ นั้น ผู้เรียนจะต้องถามตนเองก่อนว่า ตนเองมีความชอบ ความถนัดด้านใดที่สามารถจะทำกิจกรรมโครงการอาชีพนั้น ๆ ได้ ความชอบทำให้เกิดความตั้งใจ สนใจ มุ่งมั่นที่จะทำการใด ๆ ให้สำเร็จได้ด้วยความสุข สนุกกับการทำกิจกรรม นอกจากนี้ยังต้องถามตนเองอีกต่อไปว่า ถ้าตนชอบทำกิจกรรมโครงการแล้ว ตนเองมีความรู้ ความสามารถ ความถนัดในการทำกิจการหรือไม่ มีมากน้อยเพียงใด ถ้ามีอยู่แล้วบ้าง จะศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากที่ใด สะดวกต่อการดำเนินการหรือไม่ สิ่งที่ไม่ควรลืมอีกด้านหนึ่งคือ ด้านลักษณะนิสัยของตนเอง มีนิสัยอย่างไรเร็ว ใจร้อน สุขุมรอบคอบ กล้าได้กล้าเสีย เบื่อง่าย ชอบบุกเบิก มีความอดทน มีรสนิยมทันสมัย มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรู้เกี่ยวกับด้านธุรกิจเป็นอย่างดีหรือไม่ เป็นต้น

ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองข้างต้นนี้ มีส่วนสำคัญในการพิจารณาประกอบการตัดสินใจเลือกทำโครงการอาชีพธุรกิจเป็นอย่างมาก ผู้เรียนจะต้องสรุปให้ได้ว่า ตนเองมีความชอบ ความสนใจ ความถนัด ความรู้ และประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับกิจกรรมนั้น ๆ ความพร้อมด้านเงินทุน เวลา วัสดุอุปกรณ์ แรงงานต้องให้มีความสมดุลกัน นั่นคือความพร้อมของข้อมูลตนเองเพื่อการตัดสินใจเลือกทำโครงการอาชีพธุรกิจนั้น ๆ

สำรวจสภาพเศรษฐกิจและตลาดในชุมชน

เมื่อพิจารณาตนเองว่ามีความพร้อมที่จะทำกิจกรรมโครงการใด ๆ แล้ว ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการ ควรคำนึงถึงว่ากิจกรรมอาชีพนั้น มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และตลาดในชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อมขณะนั้นหรือไม่ โดยเฉพาะความต้องการของลูกค้าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ที่ผู้ประกอบการธุรกิจทุกอาชีพต้องคำนึงอย่างมาก การทำกิจกรรมโครงการอาชีพใด ๆ จะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าลูกค้าคือพระราชา ผู้ผลิตมีหน้าที่จัดสรร Marketing Mix Concept ส่วนผสมทางการตลาดระหว่างผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการจำหน่าย (Promotion) ให้สามารถสนองความต้องการของลูกค้าให้ได้ ผู้เรียนจะต้องสำรวจความต้องการของชุมชนในขณะนั้นว่ามีความต้องการสินค้าประเภทใด มีคุณลักษณะนิสัยการซื้ออย่างไร สภาพเศรษฐกิจของชุมชน รายได้ของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย อาชีพ การศึกษา อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี สิ่งเหล่านี้เป็นข้อกำหนดให้เราสามารถตัดสินใจทำโครงการอาชีพธุรกิจนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ ผู้เรียนควรสนใจว่าโครงการอาชีพธุรกิจนั้น ๆ มีประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัวหรือไม่ อย่างไร คนในครอบครัวให้การสนับสนุนเพียงใด มีแหล่งที่สามารถจัดทำวัสดุอุปกรณ์ แหล่งศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดทำโครงการอาชีพธุรกิจนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด สถานที่ปฏิบัติงานโครงการอาชีพนั้นเหมาะสมหรือไม่ ขั้นตอนการปฏิบัติงานโครงการอาชีพนั้น ๆ สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการผลิตชิ้นงานอื่น ๆ ได้หรือไม่ สิ่งสุดท้ายที่สำคัญที่สุด คือ การจัดทำโครงการอาชีพธุรกิจนั้น ๆ ช่วยให้ตนเองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ มีความชำนาญด้านทักษะและเทคนิคด้านอาชีพ จนสามารถนำไปจัดการประกอบอาชีพในอนาคตของตนเองได้

การตัดสินใจเลือกอาชีพ

อาชีพแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ดังนี้

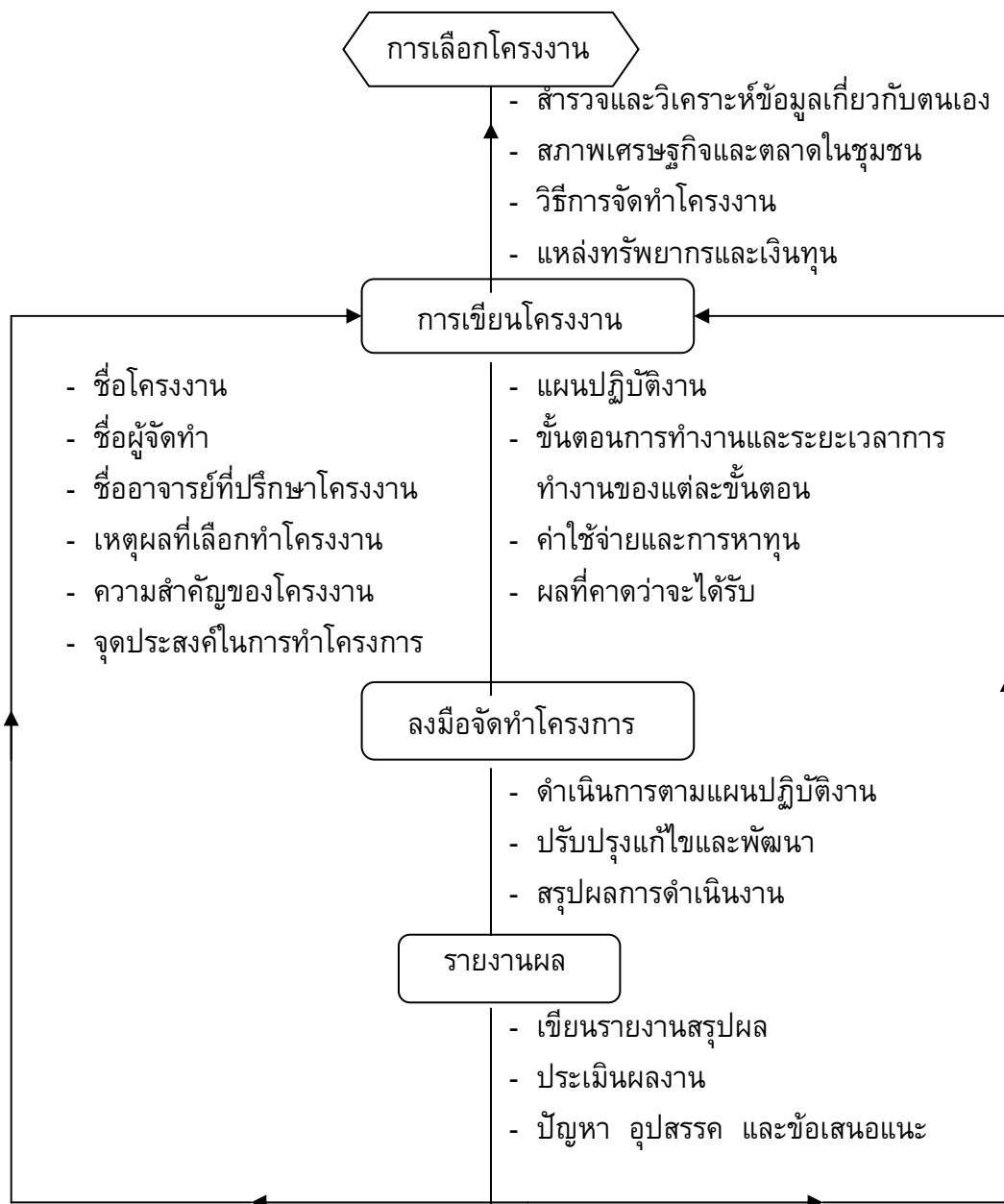
1. อาชีพอิสระ เป็นอาชีพที่ผู้ประกอบการอาชีพทำตามความต้องการของตนเองหรือของกลุ่ม รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพอิสระเป็นของตนเอง
2. อาชีพรับจ้าง เป็นอาชีพที่ผู้ประกอบการอาชีพต้องทำตามความต้องการของนายจ้าง รายได้ของอาชีพรับจ้างได้จากการขายแรงงาน

เมื่อผู้เรียนได้สำรวจวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นเรียบร้อยแล้ว สรุปว่าตนเองจะตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมโครงการอาชีพธุรกิจใด ก็นำข้อตัดสินใจของตนเองมาร่วมปรึกษากับกลุ่มทำงาน ซึ่งต่างคนต่างก็มีข้อตัดสินใจในการเลือกทำกิจกรรมโครงการอาชีพธุรกิจของตนเอง แล้วจึงนำมาปรึกษาร่วมกัน ประชุมหาข้อสรุปว่า กลุ่มจะเลือกทำกิจกรรม โครงการอาชีพธุรกิจใดจึงจะเหมาะสมกับความพร้อม ความสามารถของกลุ่มและต้องทำด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถ เต็มเวลาในการประกอบอาชีพนั้น ๆ กิจกรรมช่วงนี้

แหละที่ ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนให้เป็นสมาชิกของกลุ่มที่ดี สามารถทำงานร่วมกับกลุ่มได้ ได้รับการเรียนรู้ด้วยการผ่านกระบวนการกลุ่มอย่างแท้จริง

การตัดสินใจเลือกอาชีพ กลุ่มจะต้องช่วยกันวิเคราะห์หาข้อสรุปให้ได้ว่า โครงการงานอาชีพธุรกิจนั้น ๆ มีความเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ของกลุ่มหรือไม่ โครงการงานอาชีพธุรกิจนั้น ๆ เป็นที่สนใจและการสนับสนุนของกลุ่ม สะดวกต่อการปฏิบัติงาน ทั้งด้านการหาเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเงินทุน สถานที่ปฏิบัติ ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษาโรงงาน ผู้ปกครองและโรงเรียน ผลของการตัดสินใจคือความเห็นชอบของกลุ่ม ความสำเร็จของงานอยู่ที่ความสำเร็จของกลุ่มด้วย

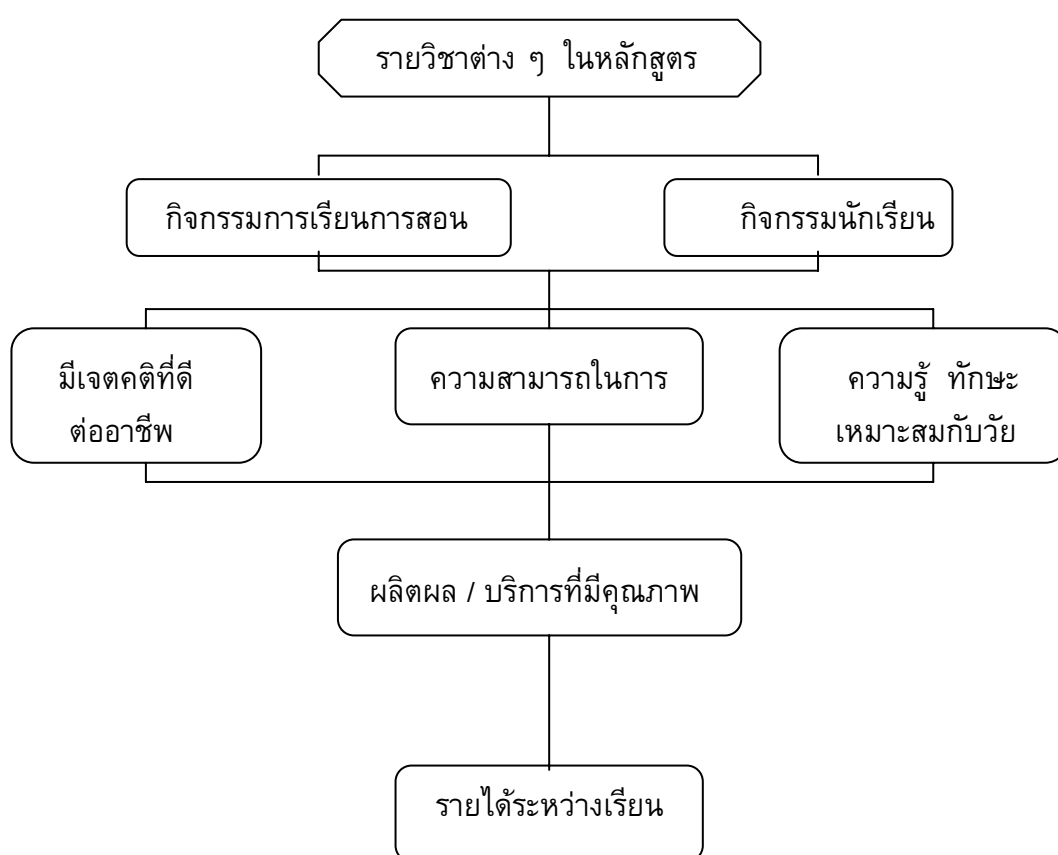
แผนผังขั้นตอนการจัดทำโครงการอาชีพ

5. แนวทางในการหารายได้ระหว่างเรียน

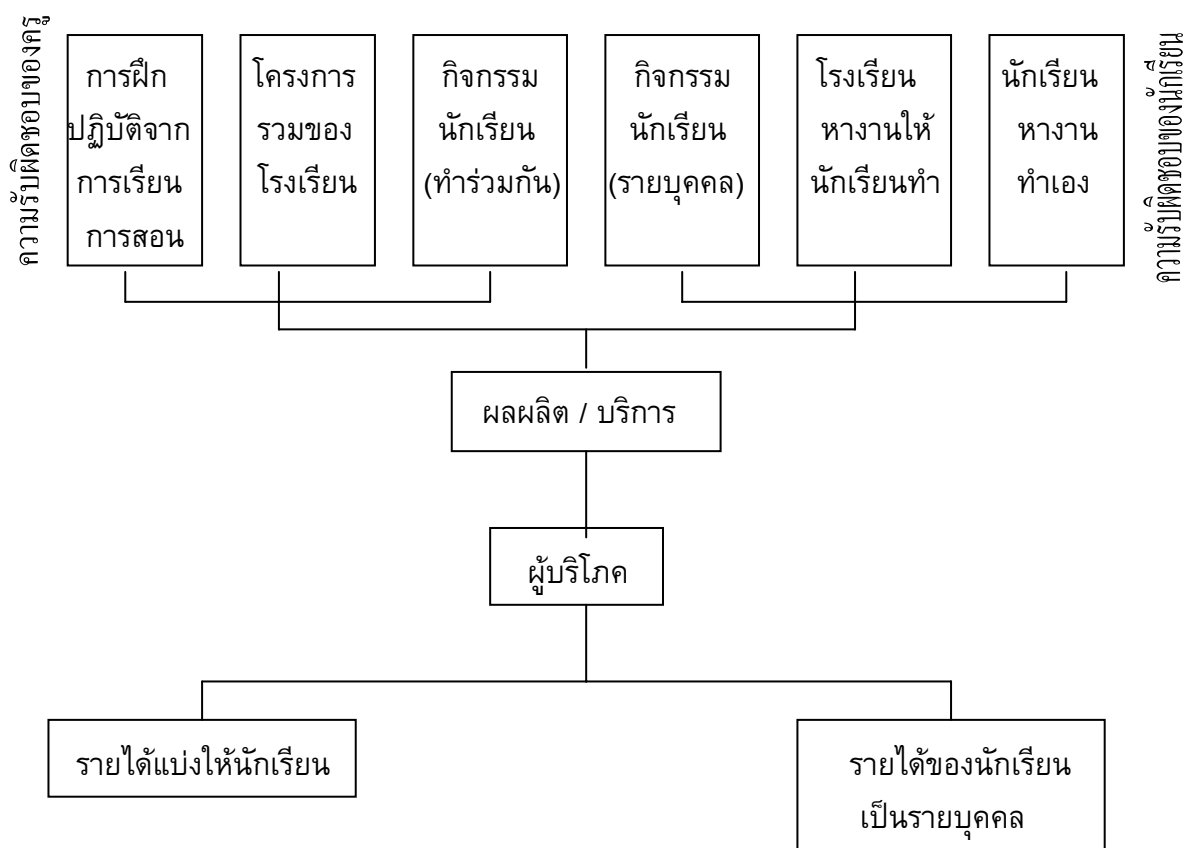
การที่จะให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนขึ้นอยู่กับการจัดกระบวนการเรียนการสอน และกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุน เพื่อเพิ่มทักษะและประสบการณ์ทางอาชีพให้แก่ นักเรียน โรงเรียนควรจัดการรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้สอดคล้อง ส่งเสริมและสนับสนุนแล้วจัด กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมนักเรียนให้เป็นไปตามความสนใจของนักเรียน ให้ นำไปสู่การมีรายได้ต่อไป

แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน

แนวการจัดเพื่อให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน อาจทำได้หลายทาง ผลผลิตคือ การบริการที่เกิดจากการฝึกปฏิบัติในวิชาที่เรียน โครงการหารายได้ของโรงเรียน กิจกรรมนักเรียน โรงเรียนหางานให้นักเรียนทำ และนักเรียนหางานทำตัวเอง ทั้งนี้ ความรับผิดชอบของครูและนักเรียนในการจัดการแต่ละแนวการจัด มีปริมาณมากน้อยแตกต่างกัน ดังแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้

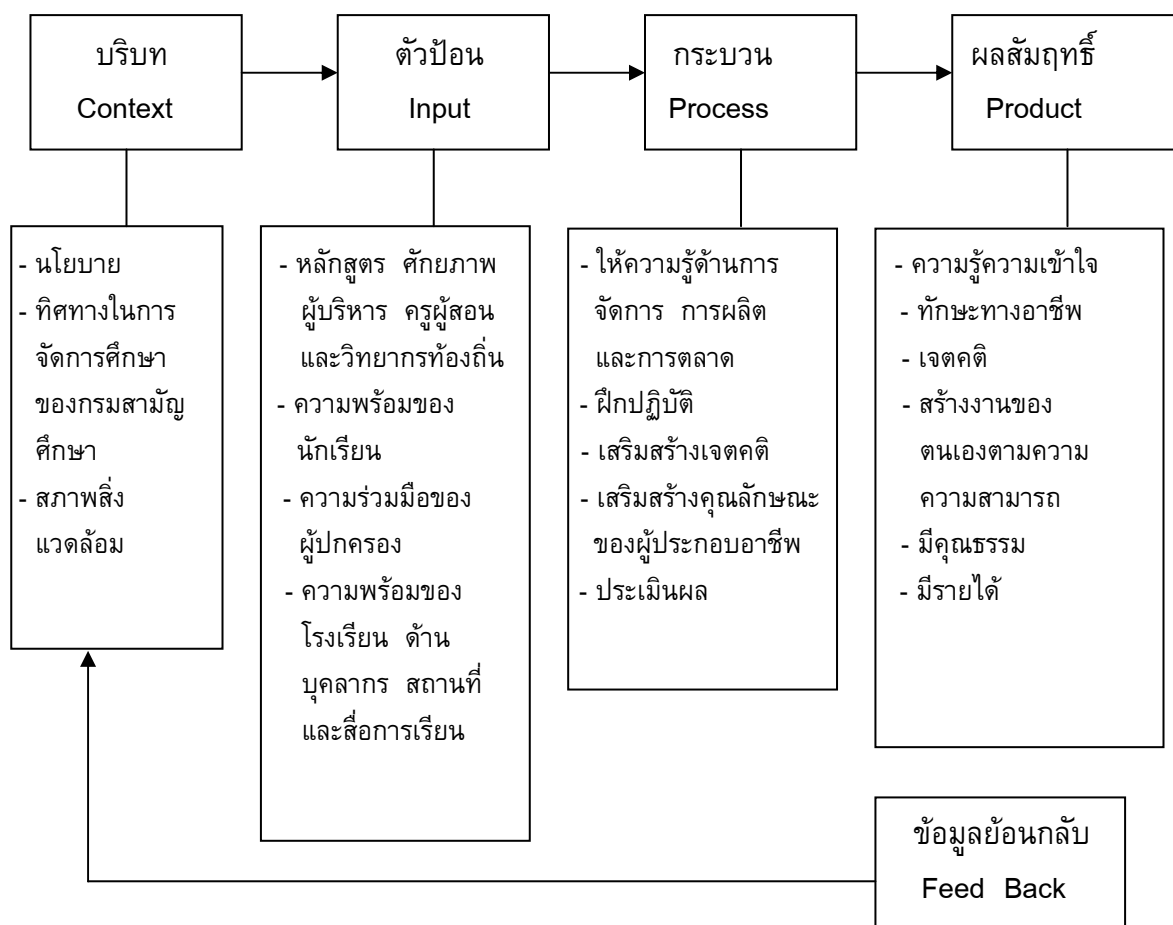
แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน

การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ บรรลุผลตามหลักสูตร จำเป็นต้องยึดหลักการบริหารเชิงระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาบริบท จัดตัวป้อนที่จำเป็นแล้วดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอน จากนั้นจึงประเมินผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติและให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อปรับปรุงองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบ ดังแสดงรายละเอียดของแผนภูมิต่อไปนี้

การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีรายได้ระหว่างเรียน

โลกของอาชีพ

อาชีพ หมายถึง การรู้จักทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีพ ทำงานโดยสุจริต ไม่ผิดศีลธรรมและเป็นการส่งเสริมคุณธรรม วัฒนธรรม ดังนั้น อาชีพจึงมีมากมายหลายลักษณะ เช่น งานช่าง งานเกษตร งานบริการ การค้าขาย ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดรวมเรียกว่าโลกอาชีพ ในที่นี้พอจะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพใดก็ตามที่ผู้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการเอง เป็นนายตนเอง ทั้งนี้ กิจการอาจจะใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับกำลังความสามารถและทุนทรัพย์ อาชีพอิสระจำแนกเป็น

1.1 อาชีพผู้ผลิต ได้แก่ การที่ผู้ดำเนินกิจการได้ผลิตชิ้นงานออกมาเพื่อจำหน่าย เช่น ช่างประดิษฐ์ เจ้าของโรงงานตุ๊กตา เจ้าของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา เกษตร ฯลฯ

1.2 อาชีพผู้บริการ ได้แก่ การที่ผู้ดำเนินการได้อำนวยความสะดวก หรือให้บริการแก่ผู้บริโภค เช่น ช่างซ่อมวิทยุโทรทัศน์ แม่ค้า พ่อค้า ช่างรับจัดและดูแลสวน ช่างตัดผม ช่างเสริมสวย

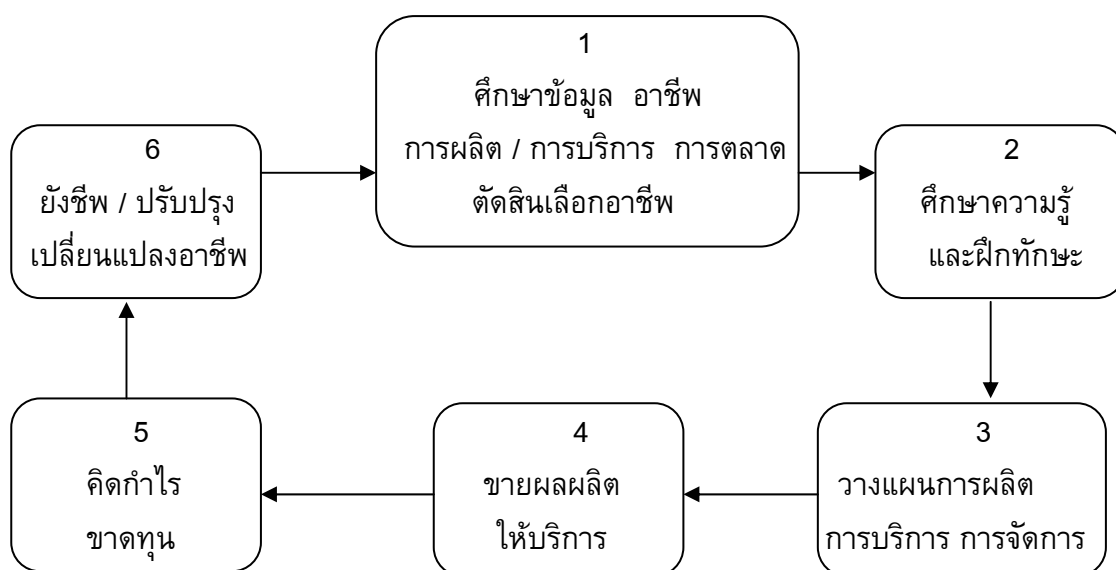
2. อาชีพรับจ้าง หมายถึง อาชีพใดก็ตามที่ผู้ประกอบอาชีพไม่ได้เป็นเจ้าของกิจการเอง แต่ทำงานภายใต้ระบบหรือข้อกำหนดของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ เช่น การเป็นข้าราชการ พนักงานห้างร้าน ฯลฯ อาชีพประเภทนี้เป็นอาชีพที่คนทั่วทั้งไปในอดีตและปัจจุบันนิยมยึดถือเป็นการประกอบอาชีพ ทั้งที่อาชีพรับจ้างเป็นอาชีพที่มีขอบเขตจำกัด และอยู่ในกฎเกณฑ์มากกว่าอาชีพอิสระ ทั้งนี้ ผู้รับจ้าง รับจ้างทำงานจากผู้ประกอบการหรือนายจ้างด้านการผลิตหรือนายจ้างด้านการผลิตและบริการก็ได้

ความแตกต่างระหว่างอาชีพอิสระกับอาชีพรับจ้าง

อาชีพอิสระ	อาชีพรับจ้าง
1. ความมั่นคงขึ้นอยู่กับความสามารถ	1. ความมั่นคงสูง
2. ไม่มีสวัสดิการ	2. มีสวัสดิการ
3. ไม่จำกัดรายได้	3. รายได้จำกัด
4. ไม่จำกัดความก้าวหน้า	4. ความก้าวหน้าจำกัด
5. เป็นอิสระไม่มีเงื่อนไข	5. มีเงื่อนไขไม่เป็นอิสระ
6. สามารถสร้างงานด้วยตนเอง	6. ไม่สามารถสร้างงานด้วยตนเอง
7. ไม่จำกัดจำนวน	7. จำกัดจำนวน

วงจรอาชีพ

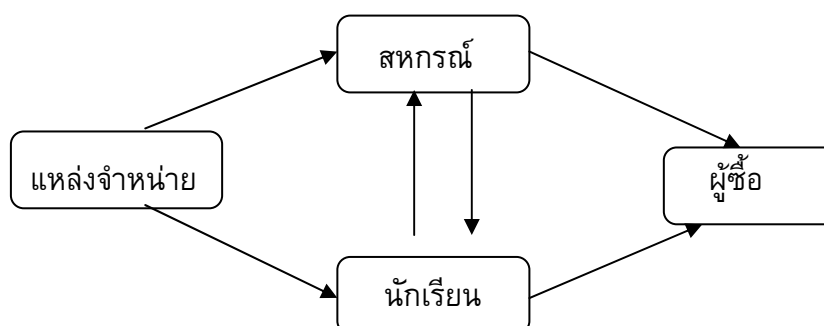
การเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนสามารถประกอบอาชีพอิสระได้นั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบวงจรของการประกอบอาชีพ เริ่มตั้งแต่การหาข้อมูล การตลาด การผลิต / การบริการ และปัจจัยที่จะเอื้ออำนวย แล้วศึกษาหาความรู้ และฝึกทักษะที่จำเป็นนำมาจัดทำแผนดำเนินงาน แล้วจัดการให้เกิดการผลิต/บริการ ไปสู่ผู้บริโภค / ผู้รับบริการ จะมีกำไรหรือขาดทุนจากกิจการนั้น เพื่อนำมายังชีพและพิจารณา พัฒนาปรับปรุงผลผลิต / บริการ หรือเปลี่ยนแปลงกิจการต่อไป

การใช้กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนเพื่อสนับสนุนการหารายได้ระหว่างเรียน

การที่จะให้นักเรียนสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน ตามสภาพเวลา กำลัง และความสามารถได้นั้น ควรผ่านกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ซึ่งเป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติเชิงการค้าได้ เพื่อเป็นแหล่งรับฝากขายผลผลิตของนักเรียน เป็นสถานฝึกหัดการเป็นพนักงานขาย และนักเรียนเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม แบ่งหน้าที่การทำงาน แบ่งผลประโยชน์ ร่วมกันด้วยความเป็นธรรมระหว่างสมาชิก

กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนช่วยสนับสนุนการหารายได้ระหว่างเรียน

โดยปกติกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน จะซื้อสินค้าจากแหล่งผลผลิตมาจำหน่ายให้แก่ผู้ซื้อ ทั้งที่เป็นสมาชิกหรือไม่ใช่สมาชิก แต่การที่จะใช้กิจกรรมสหกรณ์ ให้นักเรียนหารายได้ระหว่างเรียน อาจทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ

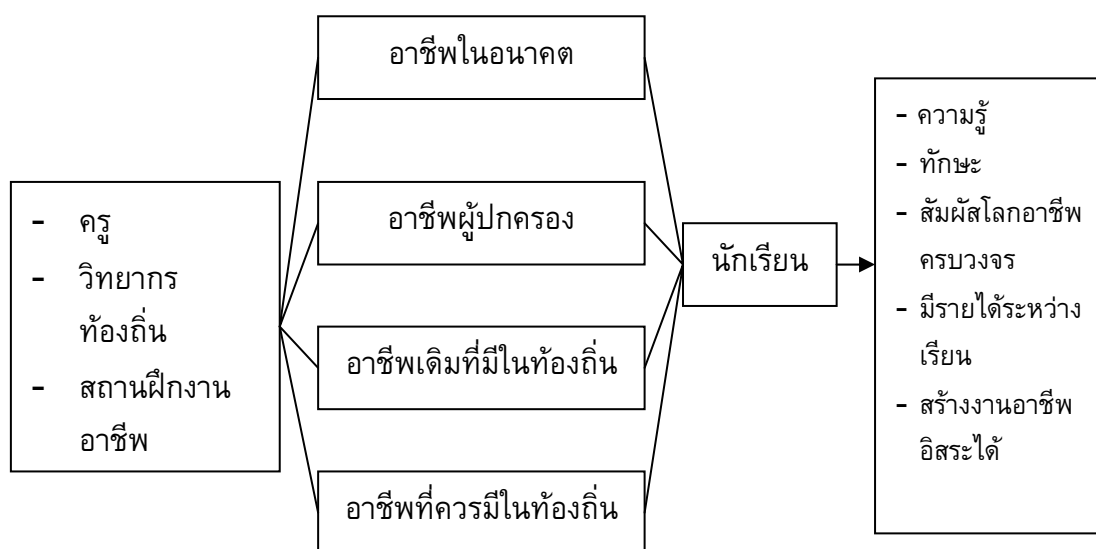
1. ให้นักเรียนเป็นผู้แทนของสหกรณ์ โดยเป็นผู้นำสินค้าจากแหล่งผลิตมาขายให้แก่สหกรณ์ หรือนำสินค้าจากสหกรณ์ไปขายให้แก่ผู้ซื้อทั่วไป นักเรียนจะมีรายได้จากส่วนแบ่งกำไร หรือเงินปันอื่น ๆ ตามข้อตกลงกับสหกรณ์

2. เป็นผู้ซื้อวัตถุดิบจากสหกรณ์หรือจากแหล่งอื่น ๆ มาผลิตเป็นผลผลิตใหม่แล้วขายให้สหกรณ์หรือผู้ซื้ออื่น ๆ

การใช้วิทยากรท้องถิ่นและสถานฝึกงานอาชีพ

การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพที่ผ่านมามักคำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียน เช่น ครูผู้สอนวิชาอาชีพ วัสดุอุปกรณ์และโรงฝึกงานเป็นเกณฑ์ จึงไม่สามารถจัดวิชาอาชีพได้หลากหลาย ทั้งไม่สามารถจัดประสบการณ์ตรงแต่ละอาชีพให้ครบวงจรได้ ดังนั้น การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียน จึงควรประสานงานและร่วมมือกับบุคคลภายนอกที่มีความรู้และทักษะทางด้านอาชีพในท้องถิ่น ตลอดจนผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของสถานฝึกงานอาชีพ ช่วยฝึกทักษะให้นักเรียนหรือขอใช้สถานที่เป็นแหล่งฝึกงานอาชีพของนักเรียน เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านอาชีพแก่นักเรียน

แนวการใช้วิทยากรท้องถิ่นและสถานฝึกงานอาชีพ

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรผู้ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพ

บุคลากรที่จะร่วมพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนตัวอย่างการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาอาชีพนั้น ประกอบด้วยบุคลากรต่าง ๆ คือ

1. บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน
- 1.2 ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่าย
- 1.3 หัวหน้าหมวดวิชาทุกหมวด
- 1.4 หัวหน้าหมวดกิจกรรม
- 1.5 ครูผู้สอนทุกวิชา
- 1.6 ครูแนะแนว

บุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาอาชีพให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. บุคลากรนอกโรงเรียน ได้แก่

- 2.1 ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด / กรุงเทพมหานคร
- 2.2 ประธานกลุ่มโรงเรียน
- 2.3 ศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา
- 2.4 ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน ผู้ประสบความสำเร็จด้านอาชีพ

การดำเนินงานพัฒนาอาชีพในโรงเรียน จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรต่าง ๆ ข้างต้น ซึ่งบุคคลดังกล่าวมีบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างกัน เพื่อให้งานประสานสัมพันธ์กันได้อย่างดี จึงกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรแต่ละฝ่ายดังนี้

บุคลากรภายในโรงเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียน

- 1.1 ศึกษาและวิเคราะห์งาน โครงการ โรงเรียนตัวอย่างเพื่อพัฒนาอาชีพ
- 1.2 ประชุมชี้แจงนโยบายและความสำคัญของโครงการแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือทุกคนให้ทราบ
- 1.3 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและกำหนดบทบาทหน้าที่
- 1.4 สนับสนุนให้สำรวจความพร้อมและความต้องการในการพัฒนาอาชีพในโรงเรียนและชุมชน
- 1.5 สนับสนุนเพื่อการวางแผนร่วมกันในฝ่ายหรือหมวดวิชา
- 1.6 สนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาอาชีพในเรื่องการเงิน วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่
- 1.7 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาอาชีพ
- 1.8 ประสานงานการพัฒนาอาชีพ กับบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน
- 1.9 ส่งเสริมสนับสนุนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การพัฒนาอาชีพในโรงเรียน
- 1.10 ส่งเสริมสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ นโยบาย จุดหมาย หลักการ วิธีการพัฒนาอาชีพให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

1.11 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตร โดยการผสมผสานเนื้อหาวิชาอื่นที่สอดคล้องกับวิชาอาชีพ

1.12 ควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาอาชีพ

1.13 ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน

1.14 ตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ

1.15 ให้แรงเสริม ยกย่อง และเชิดชูเกียรติแก่ผู้ปฏิบัติงานและนักเรียน

2. ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่าย

2.1 ประชุมสัมมนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อการดำเนินงานพัฒนาอาชีพ

2.2 จัดให้มีการพัฒนาหลักสูตร โดยการผสมผสานเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาอาชีพ

2.3 วิเคราะห์งานอาชีพและจัดให้มีเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนให้เหมาะสมกับอาชีพนั้น ๆ

2.4 ร่วมจัดทำสื่อและส่งเสริมแนวทางปฏิบัติและผลผลิตใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาอาชีพ

2.5 ร่วมวิเคราะห์งานและประเมินผล เพื่อการดำเนินงานและปรับปรุงแก้ไข

2.6 กำกับ ดูแล สนับสนุนและอำนวยความสะดวกการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพ

2.7 นิเทศก์งานพัฒนาอาชีพในหน้าที่รับผิดชอบ

2.8 ดูแล ช่วยเหลือผู้รับผิดชอบแผนงานพัฒนาอาชีพและประสานงานกับบุคลากรทุกฝ่ายในส่วนที่เกี่ยวข้อง

2.9 ร่วมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาอาชีพ

2.10 สนับสนุนให้แรงเสริมในการดำเนินงานพัฒนาอาชีพ

2.11 ส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน

2.12 รวบรวมและจัดสารสนเทศการจัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพ

2.13 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ผู้บริหารมอบหมาย

3. หัวหน้าหมวดวิชาทุกหมวด

3.1 จัดทำแผนปฏิบัติการของหมวดเพื่อพัฒนาอาชีพครบวงจร

3.2 ร่วมจัดทำแผนการเรียนวิชาอาชีพครบวงจร

3.3 ร่วมพัฒนาหลักสูตร โดยการผสมผสานเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาอาชีพ

3.4 กำกับ ดูแล การเรียนการสอนให้เกิดการพัฒนาอาชีพครบวงจร

3.5 นิเทศ ติดตาม และอำนวยความสะดวกการปฏิบัติงานในหมวด

3.6 ประสานงานกับฝ่ายหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- 3.7 ร่วมกันประเมินผลปฏิบัติงานตามแผนงานพัฒนาอาชีพเป็นระยะ ๆ
- 3.8 รายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บังคับบัญชา
- 3.9 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานของหมวดให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
- 3.10 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ผู้บริหรมอบหมาย

4. หัวหน้าหมวดกิจกรรม

- 4.1 จัดทำแผนปฏิบัติการของหมวดเพื่อพัฒนาอาชีพ
- 4.2 จัดให้มีกิจกรรมนักเรียนเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอนอาชีพ
- 4.3 จัดกิจกรรมอาชีพร่วมกับชุมชนในวันสำคัญ
- 4.4 นิเทศ ติดตาม และอำนวยความสะดวก การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน
- 4.5 ประสานงานกับบุคลากรทุก ๆ ฝ่ายในการพัฒนาอาชีพ
- 4.6 จัดให้มีกิจกรรมช่วยเหลือ ดูแลและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน
- 4.7 เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ยกย่องและเชิดชูเกียรติแก่นักเรียนที่ทำกิจกรรม

ทางด้านอาชีพดีเด่น

- 4.8 ประเมินผลการจัดกิจกรรมทุกประเภทเป็นระยะ ๆ
- 4.9 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ผู้บริหรมอบหมาย

5. ครูผู้สอนทุกวิชา

5.1 พิจารณาเลือกเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอนและประเมินผล เพื่อพัฒนาอาชีพ

- 5.2 สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ
- 5.3 ฝึกอบรมให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรมในการประกอบ

อาชีพ

- 5.4 แนะนำและ / หรือร่วมวางแผนกับนักเรียน ให้มีกลุ่มสนใจอาชีพ
- 5.5 เป็นที่ปรึกษานักเรียนกลุ่มสนใจอาชีพ
- 5.6 ประเมินผลงาน ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอนอาชีพ
- 5.7 ส่งเสริมให้นักเรียนจัดดำเนินการหารายได้ในระหว่างเรียน
- 5.8 ให้ความช่วยเหลือการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนางานอาชีพ
- 5.9 ประสานงานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการพัฒนาอาชีพ
- 5.10 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การพัฒนาอาชีพแก่ผู้เกี่ยวข้อง
- 5.11 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ผู้บริหรมอบหมาย

6. ครูแนะแนว

- 6.1 จัดดำเนินการให้นักเรียนรู้จักตนเอง

6.2 จัดให้บริการความรู้เกี่ยวกับอาชีพโดยเฉพาะความต้องการของแรงงาน เน้นการสร้างงานด้วยตนเอง การประกอบอาชีพอิสระด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ จัดงานวันอาชีพ ฉายภาพยนตร์ สไลด์ วิดีทัศน์ ตลอดจนการบรรยายหรือการให้สัมภาษณ์ของผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพด้านต่าง ๆ เป็นต้น

6.3 จัดบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับอาชีพ เป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อช่วยให้นักเรียน สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม

6.4 จัดให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินงานอาชีพ โดยการหางานให้ทำระหว่างปิดภาคเรียน หรือการฝึกงานในสถานประกอบการในท้องถิ่น ตลอดจนการประสานงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อการจัดให้นักเรียนได้ฝึกงานอาชีพระหว่างเรียน ด้วยวิธีการต่าง ๆ

6.5 ส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานอาชีพ โดยเน้นอาชีพอิสระและหารายได้ระหว่างเรียน

6.6 ให้ข้อมูลคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อการตัดสินใจ

6.7 ส่งเสริมเจตคติด้านอาชีพต่อผู้ประกอบการและชุมชน

6.8 ติดตามผลงานการให้บริการแนะแนวทั้งระยะสั้นและระยะยาว

6.9 ประสานงานและร่วมกับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อการพัฒนาอาชีพในโรงเรียน

6.10 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ผู้บริหารมอบหมาย

บุคลากรนอกโรงเรียน

1. ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา / กรุงเทพมหานคร

1.1 ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาอาชีพในโรงเรียนตัวอย่าง ด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ พัฒนาบุคลากร

1.2 จัดบุคลากรในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ให้รับผิดชอบงานพัฒนาอาชีพในโรงเรียนตัวอย่าง

1.3 ร่วมงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนตัวอย่าง

1.4 เป็นที่ปรึกษาและประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาอาชีพในโรงเรียนตัวอย่าง

1.5 ส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และยกย่องประกาศเกียรติคุณแก่บุคลากรและโรงเรียนตัวอย่าง

1.6 ร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพของโรงเรียนตัวอย่าง

2. ประธานกลุ่มโรงเรียน

2.1 ร่วมประชุมวางแผนพัฒนาอาชีพกับโรงเรียนตัวอย่าง

2.2 ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมการประเมินผล และสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพ

2.3 ร่วมงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนตัวอย่าง

2.4 ร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรม

2.5 เป็นที่ปรึกษาและประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาอาชีพในโรงเรียน ตัวอย่าง

2.6 ส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และยกย่องประกาศเกียรติคุณแก่บุคลากรและโรงเรียนตัวอย่าง

2.7 ร่วมติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนตัวอย่าง

2.8 จัดกิจกรรมแสดงความสามารถด้านอาชีพของนักเรียน ครู โรงเรียน

3. ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ประสานงานให้มีโรงเรียนตัวอย่าง

3.2 ร่วมพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนตัวอย่าง โดยการจัดนิเทศและประสานงานกับโรงเรียนตัวอย่างสม่ำเสมอ

3.3 นิเทศการปฏิบัติงานตามคู่มือดำเนินงานโรงเรียนตัวอย่าง

3.4 ร่วมพัฒนาหลักสูตร กิจกรรม ประเมินผลและสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนตัวอย่าง

3.5 ประสานงานกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพ

3.6 จัดระบบข้อมูลโรงเรียนตัวอย่าง

3.7 ร่วมดำเนินการวิจัย และประเมินมาตรฐานการพัฒนาอาชีพของโรงเรียน

3.8 สรุปและรายงานการปฏิบัติงานของโรงเรียนตัวอย่างแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.9 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมแสดงความสามารถด้านอาชีพของนักเรียน ครู โรงเรียน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และยกย่องประกาศเกียรติคุณแก่บุคลากร และผลงานโรงเรียนตัวอย่างการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพที่ดีเด่น

4. ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน ผู้ประสบความสำเร็จด้านอาชีพ

4.1 เป็นที่ปรึกษาการพัฒนาอาชีพของโรงเรียน

4.2 ช่วยเผยแพร่ ชี้แจง ประชาสัมพันธ์การพัฒนาอาชีพของโรงเรียน

4.3 ช่วยยกย่อง ประกาศเกียรติคุณแก่นักเรียนที่ปฏิบัติงานดีเด่น

4.4 เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนและครู ในฐานะผู้เชี่ยวชาญหรือชำนาญการ

4.5 ให้คำแนะนำหรือเอื้อเฟื้อ ให้ใช้สถานประกอบการเป็นที่ฝึกทักษะแก่นักเรียน และครู

4.6 ให้ความช่วยเหลือในด้านการตลาด

4.7 ให้ความสำคัญสนับสนุนในสิ่งที่โรงเรียนขอความร่วมมือเป็นครั้งคราว

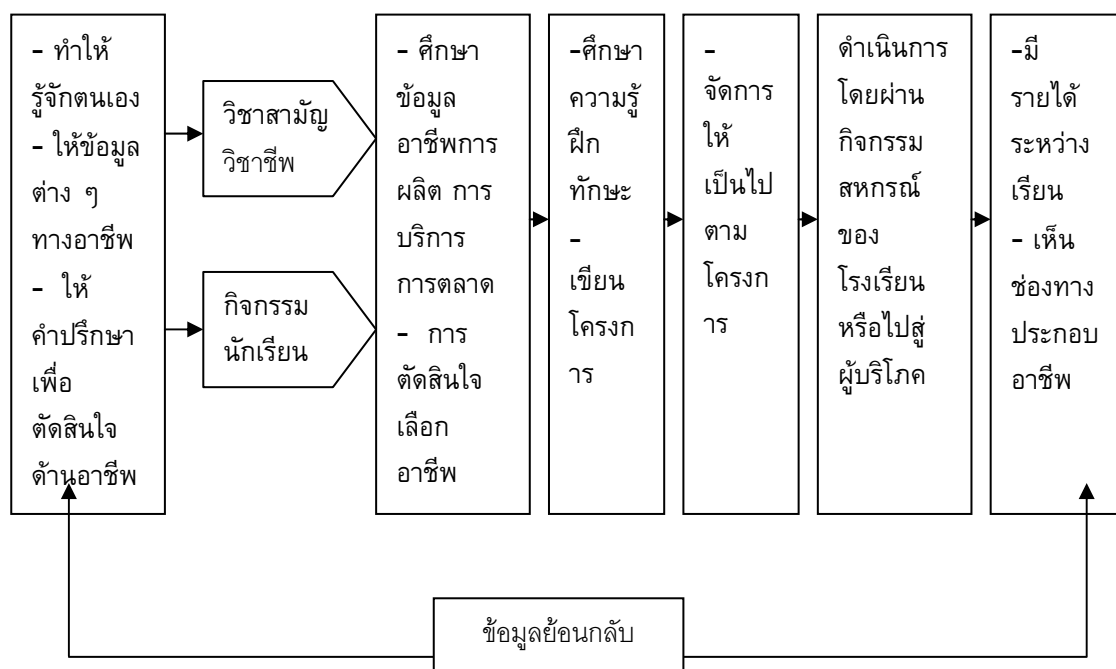
ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนตัวอย่างนั้น บุคลากรทุกฝ่ายควรประสานสัมพันธ์กัน โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้เพื่อการพัฒนาโรงเรียนด้วย

การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ

แนวการดำเนินงานเพื่อให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน

การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาควรมุ่งเน้นให้นักเรียนได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ด้วยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดรายได้ระหว่างเรียน จนสามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระได้ตามความเหมาะสม โดยมีแนวทางการจัดตามวงจรอาชีพในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้มีรายได้ระหว่างเรียน ดังกล่าวแล้ว

รูปแบบการดำเนินงานเพื่อให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน

จากรูปแบบการดำเนินงานเพื่อให้ นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนนั้น หมายความว่าดังนี้

1. การมีรายได้ของนักเรียนที่นักเรียนวิชาสามัญและอาชีพ การมีรายได้ของนักเรียน มีช่องทางเพื่อการอาชีพได้

1.1 นักเรียนที่เรียนวิชาสามัญตามกระบวนการเรียนการสอน จนให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา จะมีแนวทางในการมีรายได้ จะทำรวมเป็นกลุ่มสนใจ แล้วดำเนินการตามวงจรอาชีพ

1.2 นักเรียนที่เรียนวิชาอาชีพต่าง ๆ สามารถดำเนินการตามวงจรอาชีพได้

1.3 นักเรียนที่จะเลือกเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกิจกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2520 สามารถจัดกิจกรรมนักเรียนให้เกิดรายได้ระหว่างเรียน โดยจัดชุมนุมหรือกลุ่มสนใจอาชีพได้ในกิจกรรมทุกประเภท การที่จะรู้ว่าคุณนักเรียนควรจะเลือกตัดสินใจเลือกเรียน หรือเข้ากลุ่มสนใจอาชีพได้นั้นต้องผ่านกระบวนการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

2. การเลือกทำโครงการเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน โครงการอาชีพนั้น อาจทำได้ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเพื่อตัดสินใจเลือกการหารายได้ ดังนี้

2.1.1 การตลาด เช่น ราคาขายปลีก ขายส่ง ปริมาณการซื้อขายต่อวัน/สัปดาห์/เดือน

2.1.2 สภาพการผลิต / บริการ เช่น ปริมาณการผลิต / บริการ ระยะเวลา ต้นทุน วัตถุดิบ แรงงาน ฯลฯ

2.1.3 ความพร้อมของตนเอง เช่น เวลา สถานที่ ทุน และสิ่งเอื้ออำนวยต่าง ๆ

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลการตลาดและสภาพการผลิต/ บริการ จัดลำดับความดีเด่นของงานแล้ว พิจารณาความพร้อมของตนเอง เพื่อตัดสินใจเลือกงานที่เหมาะสม จัดทำโครงการหารายได้

3. การศึกษาหาความรู้และฝึกทักษะ ตามงานที่เลือก

3.1 จากการเรียนการสอนตามรายวิชาต่าง ๆ

3.2 จากเอกสาร

3.3 จากสถานฝึกงานอาชีพ

3.4 จากวิทยากรพิเศษ ฯลฯ

4. การเขียนโครงการ

การเขียนโครงการเป็นการเตรียมรายละเอียดการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดว่าจะทำอะไร ทำทำไม ทำที่ไหน ทำเมื่อไร ใครทำ และดำเนินการอย่างไร การเขียนโครงการเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน เป็นการวางพื้นฐานให้นักเรียนเข้าใจระบบการ

ดำเนินงานของการลงทุน เพื่อประกอบอาชีพในทางธุรกิจทั้ง ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่

แนวการดำเนินการเขียนโครงการ มีดังนี้

4.1 นักเรียนฝึกเขียนโครงการ

4.2 ให้นักเรียนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม เขียนโครงการอาชีพที่ตัดสินใจแล้ว เสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ แก้ไข และรับรอง

4.3 หัวข้อในแบบฟอร์มโครงการ ควรมีดังนี้

1. ชื่อโครงการ (ระบุชื่ออาชีพ เช่น โครงการทำลูกหยีกวน)
2. หลักการและเหตุผล (อ้างข้อมูลจากการศึกษาเพื่อการตัดสินใจที่ผ่านมาแล้ว)
3. วัตถุประสงค์ (ให้อธิบายว่า ทำอาชีพนี้เพื่ออะไร)
4. เป้าหมาย (ให้บอกปริมาณที่จะผลิต ราคาและเวลาที่ใช้ เช่น ทำลูกหยีกวน จำนวน 1,000 ถูง ราคาถุงละ 20 บาท ในเวลา 1 เดือน)
5. ชื่อผู้ทำโครงการ (ระบุชื่อนักเรียนทุกคนในกลุ่ม)
6. ระยะเวลา (บอกเวลาเริ่มต้นถึงจบโครงการ)
7. สถานที่ทำโครงการ (บอกสถานที่ประกอบอาชีพนั้น ๆ ว่าที่ใด เช่น ในตลาดสดข้างร้านลูกชิ้นรสเด็ด)
8. การดำเนินงาน ให้บอกรายละเอียดแต่ละขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอน การดำเนินงาน	วิธีปฏิบัติ (ทำอย่างไร)	ผู้เกี่ยวข้อง (ทำกับใคร)	สถานที่ (ทำที่ไหน)	เวลา (ทำเมื่อไร)	ผู้ปฏิบัติ (นักเรียน คนไหน)
8.1 เตรียมงาน					
8.2 ดำเนินงาน					
8.3 สรุปและเสนองาน					

9. การเงินให้เสนอ

9.1 งบลงทุน บอกค่าวัสดุพร้อมรายละเอียดและเงินดำเนินงาน

9.2 เงินรายได้จากการจำหน่ายแต่ละครั้งและเงินส่งคืนจากการจำหน่ายแต่ละครั้ง

หมายเหตุ งบลงทุนต้องคิดค่าใช้จ่ายทุกอย่าง รวมทั้งค่าแรง ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ฯลฯ ของบ้านหรือโรงเรียนด้วย ถ้าอาชีพนั้นอาศัยความสะดวกจากบ้านหรือโรงเรียน

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ ให้บอกสิ่งต่อไปนี้

10.1 งบลงทุนทั้งสิ้นเป็นจำนวนเงิน ..... บาท

- 10.2 ผลกำไรทั้งสิ้นที่คาดว่าจะได้ เป็นจำนวนเงิน ..... บาท
- 10.3 วัสดุที่ยังคงเหลืออยู่ในการประกอบอาชีพต่อไป
- 11. ชื่อผู้ให้ความรู้และคำปรึกษา
  - 11.1 ให้ระบุชื่อบุคคลในท้องถิ่นอย่างน้อย 3 คน
  - 11.2 ให้ระบุชื่อครูที่ปรึกษาประจำกลุ่ม
- 12. แผนที่แสดงที่ตั้งที่ประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ ทำแผนที่เพื่อให้ครูที่ปรึกษาหรือกรรมการส่งเสริมฯ ของโรงเรียนสามารถเดินทางไปเยี่ยมชมและแนะนำได้โดยง่าย
- 13. คำรับรองของผู้ปกครองและครูที่ปรึกษา

5. การจัดการให้เป็นไปตามโครงการอาชีพ โดยผ่านกิจกรรมสหกรณ์

- 5.1 ปฏิบัติตามปฏิทินและขั้นตอนการดำเนินงานในโครงการ
- 5.2 บันทึกการปฏิบัติงาน
- 5.3 จัดทำบัญชีทรัพย์สิน การผลิตและบริการ
- 5.4 จัดทำบัญชีรับ – จ่าย
- 5.5 ดำเนินการโดยผ่านกิจกรรมสหกรณ์ หรือไปสู่ผู้บริโภคโดยตรง

6. ข้อมูลป้อนกลับ ในกรณีการดำเนินงานไม่บรรลุผลตามที่กำหนด ควรปรับปรุงแก้ไขโดยกลับไปศึกษาขั้นตอนต่าง ๆ

การจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน

1. การเตรียมการ

- 1.1 ครูสำรวจข้อมูลอาชีพในท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่รับผิดชอบ
- 1.2 ครูเลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การมีรายได้ แล้วกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.3 เตรียมสื่อการเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.4 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยร่วมมือกับงานแนะแนว

2. การจัดการเรียนการสอน

- 2.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ที่เลือกได้ โดยเน้นให้เห็นช่องทางที่มีรายได้จากการเรียนตามจุดประสงค์นี้
- 2.2 ส่งเสริมให้เกิดกลุ่มสนใจเพื่อหารายได้ และแนะนำช่วยเหลือ เพื่อให้กลุ่มสามารถจัดตามวงจรอาชีพต่อไป
- 2.3 ให้นักเรียนดำเนินการตามโครงการอาชีพ ภายใต้การนิเทศของครู

3. การติดตาม การประเมิน และการส่งเสริม

- 3.1 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ
- 3.2 ประเมินผลสำเร็จของโครงการ เช่น รายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน
- 3.3 ยกย่องเชิดชูเกียรติ ประชาสัมพันธ์ ผู้ที่ประสบความสำเร็จดีเด่น

การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน

1. การเตรียมการ

- 1.1 ครูศึกษาข้อมูลอาชีพในท้องถิ่นโดยประสานงานและร่วมมือกับครูแนะแนว
- 1.2 ครูปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้และแผนการสอน เน้นการให้นักเรียนหารายได้ระหว่างเรียน
- 1.3 เตรียมสื่อการเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน

2. การจัดการเรียนการสอน

- 2.1 จัดให้นักเรียนสำรวจและวิเคราะห์ตลาด สภาพการผลิต/บริการและสำรวจความพร้อมของตนเอง แล้วตัดสินใจเลือกทำโครงการอาชีพ
- 2.2 จัดให้นักเรียนเรียนหลักการอาชีพเบื้องต้น ตามรายวิชาในหลักสูตร
- 2.3 จัดให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ และฝึกทักษะจากงานที่เลือกจากแหล่งต่อไปนี้
  - 2.3.1 โรงฝึกงานของโรงเรียน
  - 2.3.2 สถานฝึกงานอาชีพ
  - 2.3.3 ห้องสมุด
  - 2.3.4 วิทยากรท้องถิ่น
  - 2.3.5 ครูผู้สอน
  - 2.3.6 สื่อต่าง ๆ
- 2.4 จัดให้นักเรียนฝึกเขียนโครงการอาชีพและเขียนโครงการอาชีพตามความสนใจ
- 2.5 ดำเนินการตามโครงการอาชีพ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนภายใต้การนิเทศของครูที่ปรึกษา

3. การติดตาม การประเมิน และการส่งเสริม

- 3.1 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ
- 3.2 ประเมินผลสำเร็จของโครงการ เช่น รายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน
- 3.3 ยกย่องเชิดชูเกียรติ ประชาสัมพันธ์ ผู้ที่ประสบความสำเร็จดีเด่น

การจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน

การจัดกิจกรรมนักเรียนตามระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมนักเรียน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ปีพุทธศักราช 2520 กำหนดกิจกรรม ไว้ 10 ประเภท กิจกรรมเหล่านี้สามารถที่จะจัดให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน และให้นักเรียนเห็นช่องทางการประกอบอาชีพ โดยหลังจากที่นักเรียนเลือกเข้ากิจกรรมนักเรียนต่าง ๆ และมีการเลือกตั้งคณะกรรมการกิจกรรมนักเรียนในแต่ละกิจกรรมแล้ว จึงดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการ

1.1 ครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนแต่ละกิจกรรม กำหนดแนวทางส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียนของสมาชิกและแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียน

1.2 คณะอนุกรรมการ สืบหาความสนใจของสมาชิกที่สนใจการหารายได้ระหว่างเรียน นอกจากการปฏิบัติกิจกรรมปกติ

2. การจัดดำเนินกิจกรรม

นักเรียนดำเนินกิจกรรมตามโครงการต่าง ๆ ตามปกติ ส่วนนักเรียนที่สนใจการหารายได้ระหว่างเรียน นอกจากจะร่วมกิจกรรมตามโครงการต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ให้ดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

2.1 จัดให้นักเรียนศึกษาข้อมูล ด้านการตลาด ภาวะการผลิต/การบริการ และความพร้อมของตนเองหรือกลุ่มสนใจ แล้วตัดสินใจเลือกงาน

2.2 จัดให้นักเรียนศึกษาและฝึกทักษะเพิ่มเติมในด้านอาชีพที่เลือก

2.3 ฝึกเขียนและให้เขียนโครงการอาชีพเพื่อให้มีรายได้ระหว่างเรียน

2.4 จัดให้นักเรียนดำเนินตามโครงการ ฯ ภายใต้การนิเทศของที่ปรึกษา

3. การติดตาม การประเมิน และการเสริมแรง

3.1 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ

3.2 ประเมินผลสำเร็จของโครงการ เช่น รายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน

3.3 ยกย่องเชิดชูเกียรติ ประชาสัมพันธ์ ผู้ที่ประสบความสำเร็จดีเด่น

การจัดการใช้บริการกิจกรรมสหกรณ์เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน

1. บทบาทของกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนต่อการส่งเสริมการมีรายได้ระหว่างเรียน

1.1 เป็นตัวกลางในการจำหน่ายผลผลิต วัตถุดิบ และให้บริการกู้ยืมเงินทุนหรือให้ทุนเพื่อประกอบการ

1.2 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้บริโภคเกี่ยวกับชนิดของผลผลิต ปริมาณ และคุณภาพของผลผลิต

1.3 บริการรับซื้อและจัดจำหน่ายผลผลิตของนักเรียนในราคาเป็นธรรม

2. แนวทางดำเนินการ

2.1 สหกรณ์สำรวจความต้องการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการซื้อสินค้า
2. ผลผลิตของสมาชิกที่จะนำมาจำหน่าย
3. ความต้องการเงินทุน

2.2 รวบรวมข้อมูลเสนอผู้บริหาร เพื่อการตัดสินใจและวางแผนดำเนินการ

2.3 กรรมการสหกรณ์ดำเนินการจัดซื้อสินค้ามาจำหน่ายให้สมาชิก รับซื้อผลผลิตจากสมาชิก และพิจารณาให้เงินทุนตามความเหมาะสม

2.4 กรรมการสหกรณ์จัดทำบัญชีหลักฐานต่าง ๆ ตามระเบียบว่าด้วยกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน

3. แนวปฏิบัติเพื่อให้ นักเรียนเป็นผู้แทนจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์

3.1 ให้นักเรียนที่จะขายนำไปสั่งซื้อไปให้ผู้ซื้อเพื่อสั่งซื้อสินค้า

3.2 นักเรียนนำไปสั่งซื้อมอบให้ฝ่ายขาย

3.3 ฝ่ายขายมอบสินค้าที่สั่งซื้อพร้อมกับออกใบขายสินค้า โดยทำคู่ฉบับอย่างน้อย

3 ฉบับ ให้นักเรียน ผู้ซื้อ สหกรณ์

3.4 นักเรียนรับเงินจากผู้ซื้อนำส่งฝ่ายขายและเจ้าหน้าที่บัญชีคำนวณค่านายหน้า

3.5 เจ้าหน้าที่เสนอผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินค่านายหน้า

3.6 เจ้าหน้าที่ได้รับการอนุมัติแล้วจ่ายเงินค่านายหน้าให้นักเรียน โดยให้นักเรียนลงชื่อรับเงิน

3.7 นักเรียนนำไปขายสินค้าไปบันทึกลงในแบบบันทึกรายได้จากการนำสินค้าของกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้ามาขาย เพื่อแจ้งครูทราบเป็นประจำทุกเดือน

4. แนวปฏิบัติเพื่อให้ นักเรียนรับสินค้าจากชุมชนมาจำหน่ายให้สหกรณ์

4.1 นักเรียนเสนอรายการสินค้าจากชุมชนให้สหกรณ์พิจารณา

4.2 นักเรียนรับใบสั่งสินค้าจากสหกรณ์

4.3 นักเรียนนำสินค้าตามใบสั่งสินค้ามาส่งสหกรณ์

4.4 สหกรณ์ทำหน้าที่จำหน่ายสินค้าตามใบสั่งสินค้า

4.5 เจ้าหน้าที่เสนอผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินค่านายหน้า

4.6 เจ้าหน้าที่ได้รับการอนุมัติแล้วจ่ายเงินค่านายหน้าให้นักเรียนลงชื่อรับเงิน

4.7 นักเรียนนำไปขายสินค้าไปบันทึกลงในแบบบันทึกรายได้ จากการนำสินค้าของชุมชนมาจำหน่ายให้สหกรณ์เพื่อแจ้งให้ครูทราบเป็นประจำทุกเดือน

การจัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

บรรยากาศของโรงเรียนเป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนแล้วส่งผลถึงความรู้สึกของบุคคล เป็นสภาพการณ์ที่ไม่อาจมองเห็นหรือจับต้องได้ แต่เป็นภาพสะท้อนความรู้สึกของบุคคล เมื่อคนปะทะกับสิ่งแวดล้อมแล้วเกิดความรู้สึกที่ดีก็เรียกว่า “บรรยากาศดี” ในทางตรงกันข้าม เมื่อคนปะทะกับสิ่งแวดล้อมแล้วเกิดความรู้สึกที่ไม่ดี ก็เรียกว่า “บรรยากาศไม่ดี”

ดังนั้น บรรยากาศด้านอาชีพของโรงเรียน จึงหมายถึงสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสภาพแวดล้อมด้านอาชีพที่โรงเรียนสร้างขึ้นแล้วส่งผลถึงความรู้สึกของนักเรียน โรงเรียนที่มีบรรยากาศอาชีพที่ดี จะทำให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ กระตือรือร้นที่จะทำงานเพื่อการมีรายได้ รัก ผูกพัน ภูมิใจและเข้าร่วมปฏิบัติงานอาชีพที่ โรงเรียนให้การส่งเสริมด้วยความเต็มใจ

สิ่งสำคัญที่สุดที่จะส่งผลให้เกิดบรรยากาศด้านอาชีพที่ดีในโรงเรียน คือ การจัดกิจกรรมหรือสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ต่องานด้านอาชีพในโรงเรียน หากมองโดยภาพรวมแล้ว เราอาจจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

ประเภท	กิจกรรม / แนวปฏิบัติ
1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบการ คุรุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เครื่องชี้วัดถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี เช่น - ความร่มรื่น สดชื่น สวยงาม - ความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย - ความสร้างสรรค์ - ความมีเอกลักษณ์ - ความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น - ความความประหยัด คุ่มค่าและเกิดประโยชน์ ฯลฯ	การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้านอาชีพนั้น เป็นเรื่องของแต่ละโรงเรียนที่ต่างก็มีสภาพแวดล้อมและความจำเป็นที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแนวความคิดและดุลยพินิจของบุคลากรภายในโรงเรียนที่จะสร้างให้เกิดขึ้น แต่ควรอยู่ภายใต้หลักการ “การร่วมคิด ร่วมทำ” ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้สึกที่ดี ที่มีต่อส่วนรวม กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้านอาชีพ เช่น - การจัดตกแต่งบริเวณอาคารให้ร่มรื่น สดชื่น สวยงาม มีการปลูกต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ หรือสวนครัวเกษตร ลงในกระถาง ฯลฯ

ประเภท	กิจกรรม / แนวปฏิบัติ
	- จัดให้มีเรือนเพาะชำกล้าไม้ และไม้ประดับต่าง ๆ - จัดให้มีป้ายประกาศ ป้ายนิทรรศการทางด้านอาชีพในบริเวณโรงเรียน อาคารเรียนหรือ ห้องเรียน ติดคำขวัญ ข้อคิด ข้อเตือนใจให้ นักเรียนตระหนัก ในคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบอาชีพที่ดี คือ ความขยัน การประหยัด ความซื่อสัตย์ และความอดทนไว้ในที่ต่าง ๆ นอกจากป้ายประกาศต่าง ๆ แล้ว อาจติดตามต้นไม้ ที่เรียกว่า “ ต้นไม้พูดได้ ” เป็นต้น - ส่งเสริมให้มีการสร้างสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของกลุ่มอาชีพ เช่น เสื้อทีม ป้าย สัญลักษณ์ของกลุ่ม เพลงประจำกลุ่ม เพื่อปลูกจิตสำนึกด้านอาชีพ ฯลฯ - ส่งเสริมให้นักเรียนปลูกต้นไม้ยืนต้นทั้งในและนอกบริเวณโรงเรียน - จัดให้มีกิจกรรมการทอดผ้าป่าต้นไม้ - จัดให้มีซุ้มขายของหรือร้านขายอาหารให้นักเรียนนำสินค้ามาจำหน่ายให้กับสมาชิกในโรงเรียน หรือเปิดขายให้บุคคลภายนอกด้วย ฯลฯ
2. สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยายการเรียนการสอนด้านอาชีพ ทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมด้านอาชีพต่าง ๆ ที่ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ให้มากที่สุดภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา	- จัดมุมอาชีพเป็นสถานที่พักผ่อนและเป็นศูนย์ศึกษาค้นคว้าอาชีพของนักเรียน - จัดหาหรือรวบรวมประวัติผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพทั้งในท้องถิ่นหรือในวงการต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ศึกษา

ประเภท	กิจกรรม / แนวปฏิบัติ
เรียนสนุก สอนสนุก นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาอาชีพ เครื่องชี้วัดถึงสภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการที่ดี เช่น - การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น - การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม - ความเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน - การจัดกิจกรรมที่หลากหลายที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ฯลฯ	- จัดบอร์ดอาชีพ และข่าวสารด้านอาชีพที่หลากหลายและทันเหตุการณ์ - จัดตลาดนัดอาชีพ - จัดนิทรรศการอาชีพ โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ เสริม เช่น อภิปราย โต้ว่าที่ ตอบปัญหา ฯลฯ - เชิญวิทยากรท้องถิ่นหรือบุคคลผู้ประสบผลสำเร็จด้านอาชีพมาบรรยายให้นักเรียนฟัง - จัดแนะแนวอาชีพอิสระ รวมทั้งเชิญศิษย์เก่าที่ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพมาเล่าประสบการณ์ให้รุ่นน้อง - จำลองสถานการณ์อาชีพให้สอดคล้องกับบทเรียน - อบรมและสาธิตเรื่องระบบการขายให้นักเรียนเข้าใจและฝึกปฏิบัติ - พาไปศึกษาดูงานในสถานประกอบการหรือแหล่งธุรกิจอาชีพต่าง ๆ ให้นักเรียนเกิดแนวคิดในด้านอาชีพที่กว้างไกลขึ้น - ส่งเสริมให้นักเรียนรวมกลุ่มทำโครงการอาชีพอิสระเพื่อมีรายได้ระหว่างเรียน ฯลฯ
3. สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ ได้แก่ การดำเนินการใด ๆ ภายในโรงเรียนให้เกิดการปฏิบัติงานด้านอาชีพ ให้สำเร็จลงด้วยความร่วมมือ ร่วมใจของบุคลากรทั้งในด้านการ กำหนดนโยบาย การสั่งการ การอำนวยการ การประสานงาน และการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เครื่องชี้วัดถึงสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการที่ดี เช่น	- เปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในด้านอาชีพ ได้มีส่วนร่วม และแสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ เช่น การกำหนดนโยบายด้านอาชีพ การเสนอแผนโครงการให้ ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานอาชีพ ฯลฯ - มีการนำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบันด้านการอาชีพเพื่อกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาอาชีพในโรงเรียน

ประเภท	กิจกรรม / แนวปฏิบัติ
- บุคลากรด้านอาชีพที่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติ - บุคลากรในโรงเรียนเข้มแข็ง แจ่มใส เป็นมิตรต่อกัน - การติดตามช่วยเหลือการปฏิบัติงานของบุคลากร - การยกย่อง ชมเชยหรือประกาศเกียรติคุณ และการเผยแพร่ผลงานที่ดีเด่น - การส่งเสริมพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความก้าวหน้า ฯลฯ	- การมอบหมายงาน หรือการสั่งการเป็นไปตามสายการบังคับบัญชาเหมาะสมกับความสามารถและติดตามดูแลให้ความช่วยเหลือ ยกย่อง ชมเชย - เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนทำงานร่วมกันในลักษณะต่าง ๆ เช่น การประชุม การปฏิบัติงาน - จัดระบบสารสนเทศด้านอาชีพที่หลากหลาย และเป็นปัจจุบัน - มีการสร้างขวัญกำลังใจ จัดสวัสดิการให้บุคลากรหลาย ๆ รูปแบบ เช่น 1. ส่งเสริมการศึกษาต่อ อบรม ดูงาน ทำผลงานทางวิชาการของครู – อาจารย์ ด้านอาชีพในโรงเรียน 2. ส่งเสริมสนับสนุนด้านเงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ในด้านการทำอาชีพ 3. แต่งตั้งครู – อาจารย์ หรือบุคลากรภายนอกที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นที่ปรึกษาด้านอาชีพให้กับนักเรียน 4. จัดให้มีการเผยแพร่ผลงานหรือหาเวทีให้ ผู้ที่มีผลงานดีเด่นด้านอาชีพ ได้แสดงผลงานให้เป็นที่ปรากฏในหลาย ๆ ลักษณะ ฯลฯ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จกณณเณเเอการัณณเณ (2545) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนวิชา ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร จำนวน 26 คน และครูอาจารย์ที่ปรึกษาวิชา ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพ จำนวน 94 คน พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนวิชา ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นวิชาเลือกเสรี โดยให้นักเรียนเลือกตามแผนการเรียนของนักเรียน ให้นักเรียนทำที่โรงเรียนและให้ทำที่บ้านด้วย โครงการอาชีพจะเน้นด้านการผลิตและการบริการเท่าเทียมกัน โครงการอาชีพที่นักเรียนทำมากที่สุดเป็นอาชีพเกษตรกรรมตามด้วยกลุ่มพาณิชยกรรม โดยมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพมาให้คำแนะนำปรึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่ให้นักเรียนรวมกลุ่ม 3 – 5 คน ทำโครงการอาชีพ และจัดครูที่มีความรู้ความชำนาญในอาชีพและครูวิชาอาชีพเฉพาะให้มาเป็นที่ปรึกษาโครงการของนักเรียน พบว่า โรงเรียนร้อยละ 50.0 เห็นว่านักเรียนไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานด้านอาชีพมาก่อน โดยให้ครูที่มีความรู้เป็นผู้ให้ความรู้แก่นักเรียน ทางด้านครู พบว่าครูที่ปรึกษาเกือบทั้งหมดเปิดโอกาสให้นักเรียนปรึกษาได้ตลอดเวลา ครูส่วนใหญ่เห็นว่า ความพร้อมด้านอุปกรณ์มีระดับปานกลาง นักเรียนรวมกลุ่ม 3 – 5 คน มีความเหมาะสมแล้ว นักเรียนมีทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงานอาชีพในระดับปานกลาง และเห็นว่านักเรียนยังต้องปรับปรุงโครงการของตน แต่ครูส่วนใหญ่พอใจผลงานของนักเรียน

จุฑารัตน์ ตั้งสุวรรณพาณิช (2532 : 93 - 96) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารจำนวน 17 คน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ 17 คน ครูอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการปฏิบัติอาชีพอิสระจำนวน 61 คนและนักเรียนแผนการเรียนเพื่อประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 270 คน รวม 365 คน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการเตรียมการด้านต่าง ๆ คือ การจัดตั้งคณะกรรมการปฏิบัติการ การประชาสัมพันธ์โครงการ วิธีเขียนโครงการ และการจัดทำปฏิทินปฏิบัติการ การดำเนินงานพบว่า มีการจัดแผนการเรียนอาชีพอิสระเป็นไปตามหลักสูตร จัดบริการวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่เรียน และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ มีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโครงการทุกสัปดาห์ ไปดูงานอาชีพทั้งภายในและภายนอกท้องถิ่น นักเรียนโครงการปฏิบัติงานอาชีพ ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและรับผิดชอบในการลงทุน ครูที่ปรึกษาโครงการประเมินโครงการทั้งด้านการเรียนการปฏิบัติการ

นิตยา ศิริเวชกุล (2534 : 89 - 91) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหาร นักวิชาการและผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ได้แก่ อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่า ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาการบริหาร หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อประกอบ

อาชีพอิสระ จำนวน 17 คน กลุ่มนักวิชาการที่มีผลงานจำนวน 17 คน รวมทั้งหมด 60 คน ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามพบว่า การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ มีความพร้อมมากในด้านคุณภาพของผู้เรียนและด้านทรัพยากรในการจัดการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษากระจายอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ แต่ขาดความเหมาะสมในเรื่องระยะเวลาเรียน ความพร้อมในด้านบุคลากรในการจัดการศึกษา ความพร้อมในด้านการเห็นชอบและการสนับสนุนจากผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญอย่างยิ่ง ประเภทของอาชีพอิสระที่ควรส่งเสริมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ อาชีพที่อาศัยหลักวิชาการ การจำหน่ายสินค้า หลักวิชาเกษตรกรรม คหกรรม และอาชีพที่อาศัยหลักวิชาการบริหาร

ศุริยะ จันทร์ประจำ (2534 : 92 - 102) ได้ศึกษาการจัดโครงการกิจกรรมหารายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน วิชาการงานอาชีพเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 11 พบว่า ผู้บริหาร ครู เห็นด้วยอย่างยิ่งต่อนโยบายการจัดโครงการกิจกรรมหารายได้ระหว่างเรียนของกรมสามัญศึกษา รายได้จากการดำเนินโครงการกิจกรรมหารายได้ด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม มีรายได้เฉลี่ยต่อคนมากกว่าโครงการอื่น และพบปัญหาเรื่องการจัดกาจัดการด้านการตลาดจำหน่ายผลิตผล ความร่วมมือของครูที่ปรึกษา การเขียนโครงการของนักเรียน ประสพการณ์ของครูในการประกอบอาชีพอิสระ

รัชเวช จันทรสุขศรี (2532 : 93 - 96) ได้ศึกษาวิจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนมัธยมศึกษา วิชาชีพเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปัตตานีพบว่าปัจจัยคือ เพศ ระดับคะแนน ประสพการณ์เดิมเกี่ยวกับอาชีพอิสระ อาชีพบิดามารดา รายได้ของผู้ปกครอง ขนาดและที่ตั้งของโรงเรียน ไม่ทำให้เจตคติการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่อง การจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจโดยดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็น ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2546 จำนวน 24 โรงเรียน รวม 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบเลือกตอบ ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์ในการสอน และประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามทักษะของครูที่ปรึกษาที่มีต่อการจัดโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี เพื่อสอบถามระดับทักษะในการปฏิบัติตามกรอบแนวคิด จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเตรียมการ
2. ด้านการดำเนินการ
3. ด้านการประเมินผล

เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนค่า (Rating Scale) มีข้อความให้ตอบเป็นระดับทักษะโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

มากที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน 5 คะแนน
มาก	ให้น้ำหนักคะแนน 4 คะแนน
ปานกลาง	ให้น้ำหนักคะแนน 3 คะแนน
น้อย	ให้น้ำหนักคะแนน 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน 1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงทักษะเพิ่มเติมในปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี ทั้ง 3 ด้าน คือ

1. ด้านการเตรียมการ
2. ด้านการดำเนินการ
3. ด้านการประเมินผล

วิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติโครงการอาชีพ
2. สืบหาความคิดเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับการปฏิบัติโครงการอาชีพของนักเรียน โดยการสัมภาษณ์นักเรียน
3. ขอคำแนะนำปรึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดโครงการอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
4. รวบรวมสาระและเนื้อหาต่าง ๆ ที่ได้จากเอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ เพื่อสร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามความมุ่งหมายของการวิจัย
5. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ไปให้อาจารย์ตรวจแก้ไขความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความเหมาะสมในการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา และความชัดเจนของข้อความ
6. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล อาจารย์ วงษ์สันติ รัตนบำรุง อาจารย์พเยาว์ เกาทัณฑ์ทอง อาจารย์ประดับศรี สกิดใจ และอาจารย์ อนันต์ ทองสัมฤทธิ์ ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ถึง 1 จำนวน 54 ข้อ
7. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้

8. นำแบบสอบถามไปทดลองกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย และวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน แล้วคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .04 ถึง .08 ได้จำนวน 54 ข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอ
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองในระหว่างวันที่ 2-31 กรกฎาคม 2546 จำนวน 200 ฉบับ ได้กลับคืนมาสมบูรณ์จำนวน 165 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.50

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม และตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางอธิบายและแปลผลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ตรวจให้คะแนนของแบบสอบถามการจัดโครงการอาชีพตามทัศนะของครูที่ปรึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับทัศนะในการปฏิบัติมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับทัศนะในการปฏิบัติมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับทัศนะในการปฏิบัติปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับทัศนะในการปฏิบัติน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับทัศนะในการปฏิบัติน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบระดับทัศนะที่มีต่อการจัดโครงการอาชีพ จำแนกตามตัวแปรเพศ และประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ โดยใช้สถิติค่าที(t-test) และเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและหน้าที่รับผิดชอบ วิเคราะห์โดยใช้สถิติความแปรปรวนทางเดียว(One-Way Analysis of Variance) ในกรณีพบความแตกต่างอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบรายคู่โดยใช้การเปรียบเทียบพหุคูณวิธีการของ Tukey-Kramer Test

4. นำเสนอปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการจัดโครงการอาชีพ ในรูปความถี่

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521 : 36)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนสถิติในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521 : 56)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละระดับ ยกกำลังสอง
	X^2	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด ยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัด โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 95)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 84)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{(N \sum X^2 - (\sum X)^2)(N \sum Y^2 - (\sum Y)^2)}}$$

เมื่อ	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	Y	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทุกข้อ

2.3 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 131)

$$= \frac{K}{K-1} \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}$$

เมื่อ		แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	K	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม โดยใช้ค่าของสถิติในการทดสอบค่า t (Walpole and Myers. 1993 : 323) ซึ่งการวิจัยนี้จะใช้ค่า t ที่ได้จากการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
	$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่หนึ่ง
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่สอง
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่หนึ่ง
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่สอง
	n1	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่หนึ่ง
	n2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่สอง

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว(One-Way Analysis of Variance) คำนวณจากสูตร (Ferguson. 1996 : 290)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา F - distribution
	MS_b	แทน	ความแปรปรวน(Mean Square) ระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวน(Mean Square) ภายในกลุ่ม

3.3 ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบรายคู่ โดยวิธีของ Tukey – Kramer Test

$$q_{TK} = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{MS_E \left(\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right)}}$$

เมื่อ	$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่หนึ่ง
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่สอง
	N_1	แทน	จำนวนสมาชิกของกลุ่มที่ 1
	N_2	แทน	จำนวนสมาชิกของกลุ่มที่ 2
	MS_E	แทน	Mean Square Error

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัย เรื่อง การจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี ได้กระทำตามลำดับความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อความหมายที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
df	แทน	ระดับชั้นความเป็นอิสระ Degree of freedom
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของปฏิเสธสมมติฐาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบายตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. การวิเคราะห์ระดับทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี
3. การเปรียบเทียบการจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี
4. รวบรวมปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อการจัดโครงการอาชีพของครู ที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี มาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ โดยจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน หน้าที่รับผิดชอบ และประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน หน้าที่รับผิดชอบและประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	81	49.10
- หญิง	84	50.90
ประสบการณ์ในการทำงาน		
- ต่ำกว่า 5 ปี	10	6.06
- 5 – 15 ปี	29	17.58
- มากกว่า 15 ปี	126	76.36
หน้าที่รับผิดชอบ		
- หัวหน้าหมวด/ฝ่าย	40	24.24
- ครูผู้สอน	122	73.94
- อื่น ๆ	3	1.82
ประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ		
- ไม่เคย	75	45.50
- เคย	90	54.50
รวม	165	100.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 1 พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 165 คน จำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครูที่ปรึกษาเพศหญิงจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 50.90 อีกส่วนหนึ่งเป็นครูที่ปรึกษาเพศชายจำนวน 81 คน

คิดเป็นร้อยละ 49.10 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 15 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 76.36 รองลงมาตามลำดับ คือ ประสบการณ์ในการทำงาน 5-15 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 17.58 และประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.06 จำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบ พบว่า เป็นครูผู้สอน จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 73.94 รองลงมาตามลำดับ คือ หัวหน้าหมวด/ฝ่าย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 24.24 ลำดับสุดท้าย คือ อื่น ๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.82 และจำแนกตามประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ปรึกษาที่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 และไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50

2. การวิเคราะห์ระดับทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี

2.1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

ผู้วิจัยได้นำคะแนนระดับทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

การจัดโครงการอาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะในการปฏิบัติ
ด้านการเตรียมการ	3.58	0.74	มาก
ด้านการดำเนินการ	3.85	0.74	มาก
ด้านการประเมินผล	3.72	0.79	มาก
รวม	3.74	0.72	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่า ทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

โดยครูที่ปรึกษามีทักษะด้านการดำเนินการ มีค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 3.72$) และด้านการเตรียมการ ($\bar{X} = 3.58$)

2.2 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ ในด้านการเตรียมการ เป็นรายชื่อ

ผู้วิจัยได้นำคะแนนทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง ในด้านการเตรียมการ มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ ในด้านการเตรียมการ เป็นรายชื่อ

ด้านการเตรียมการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะในการปฏิบัติ
1. ศึกษาวัตถุประสงค์ แนวทางและรายละเอียดการจัดโครงการอาชีพ	3.81	0.88	มาก
2. เตรียมตนเองให้พร้อมด้วยการศึกษาเนื้อหา ความรู้ วิชาชีพ/ทักษะในงานอาชีพที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อการปฏิบัติโครงการอาชีพ	3.86	0.91	มาก
3. สำรวจและเตรียมแหล่งข้อมูลอาชีพธุรกิจให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติอย่างหลากหลาย	3.68	0.90	มาก
4. วางแผนและจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานเพื่อการให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบ นิเทศ ประเมินผล	3.55	0.91	มาก
5. กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติโครงการอาชีพตามความถนัด ความสนใจด้วยตนเองเต็มศักยภาพ	3.79	0.85	มาก
6. เตรียมกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เลือกทำโครงการอาชีพตามความถนัด ความสนใจ	3.87	0.91	มาก
7. จัดหาเอกสารความรู้/ทักษะในงานวิชาชีพพื้นฐานให้ผู้เรียน	3.67	0.93	มาก
8. เตรียมสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนฝึกคิดการแก้ปัญหา เศรษฐกิจของชุมชนด้วยตนเองในลักษณะองค์รวม	3.50	0.87	ปานกลาง

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้านการเตรียมการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะ ในการปฏิบัติ
9. เตรียมการวัดและประเมินผลด้านพุทฺธิสสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยในอาชีพธุรกิจทั้งในส่วนของ กระบวนการและผลงาน	3.61	0.82	มาก
10. เตรียมวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย ตาม สภาพเป็นจริง	3.72	0.87	มาก
11. ติดต่อวิทยากรในท้องถิ่นมาบรรยายหรือฝึกอาชีพให้กับ ผู้เรียน	3.13	1.08	ปานกลาง
12. ติดต่อแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ สถาน ประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้ เกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่น	3.27	1.08	ปานกลาง
13. ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพ มาร่วมการวางแผนโครงการอาชีพของผู้เรียน	3.05	1.18	ปานกลาง
14. จัดเตรียมโครงการอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนเลือก	3.52	0.91	มาก
15. เตรียมเอกสารหรือคำอธิบายการเขียนโครงการอาชีพ และวิธีการจัดทำโครงการอาชีพเพื่อสร้างความเข้าใจ ให้กับผู้เรียน	3.59	0.92	มาก
รวม	3.58	0.74	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า ครูที่ศึกษามีทักษะด้านการเตรียมการ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เตรียมสื่อการสอนเพื่อให้ ผู้เรียนฝึกคิดการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนด้วยตนเองในลักษณะองค์รวม ($\bar{X} = 3.50$) ติดต่อแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้ เกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่น($\bar{X} = 3.27$) ติดต่อวิทยากรในท้องถิ่นมาบรรยายหรือฝึกอาชีพให้กับ ผู้เรียน ($\bar{X} = 3.13$) และติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพมาร่วม การวางแผนโครงการอาชีพของผู้เรียน($\bar{X} = 3.05$) ครูที่ศึกษามีทักษะอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อ อื่น ๆ ครูที่ศึกษามีทักษะอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่ามากที่สุดคือ เตรียมกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ เลือกทำโครงการอาชีพตามความถนัด ความสนใจ($\bar{X} = 3.87$) รองลงมาคือเตรียมตนเองให้

พร้อมด้วยการศึกษาเนื้อหา ความรู้วิชาชีพ/ทักษะในงานอาชีพที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อการปฏิบัติโครงงานอาชีพ ($\bar{X} = 3.86$)

2.3 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับทักษะต่อการจัดโครงงานอาชีพ ด้านการดำเนินการ เป็นรายชื่อ

ผู้วิจัยได้นำคะแนนทักษะต่อการจัดโครงงานอาชีพ ในด้านการดำเนินการ มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะต่อการจัดโครงงานอาชีพ ในด้านการดำเนินการ เป็นรายชื่อ

ด้านการดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะในการปฏิบัติ
1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการจัดทำโครงงานอาชีพ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียน	3.87	0.85	มาก
2. ให้คำแนะนำ คำอธิบาย ตรวจ และให้ความเห็นชอบการเขียนโครงงานอาชีพ	3.88	0.88	มาก
3. ให้ความรู้และทักษะพื้นฐานด้านวิชาชีพเพื่อการจัดทำโครงงานอาชีพกับผู้เรียน	3.84	0.86	มาก
4. ให้คำปรึกษาด้านการวางแผนการจัดทำโครงงานอาชีพกับผู้เรียน	3.81	0.89	มาก
5. ให้คำแนะนำการจัดการด้านการผลิตหรือบริการ	3.75	0.89	มาก
6. ชี้แนะช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตหรือบริการ	3.74	0.95	มาก
7. ให้คำแนะนำการจัดทำบัญชีที่เหมาะสมกับโครงงานอาชีพและรูปแบบการจัดทำโครงงานอาชีพ	3.64	0.97	มาก
8. ให้ข้อมูลหรือชี้แนะแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งความรู้ของวิชาอาชีพธุรกิจด้วยตนเองอย่างหลากหลาย	3.72	0.93	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านการดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะ ในการปฏิบัติ
9. ชี้แจงให้ผู้เรียนเลือกตัดสินใจปฏิบัติโครงการอาชีพตาม ความสนใจและความสามารถ ด้วยการสำรวจและ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง สภาพเศรษฐกิจและ ตลาดในชุมชน	3.80	0.94	มาก
10. กำหนดให้ผู้เรียนมีขั้นตอนในการจัดทำโครงการอาชีพ เพื่อพัฒนาทักษะการทำงาน	3.88	0.93	มาก
11. สนับสนุนและจูงใจให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าการปฏิบัติ โครงการอาชีพ	3.94	0.90	มาก
12. สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติ โครงการอาชีพที่จำเป็นในระบบเศรษฐกิจ	3.84	0.91	มาก
13. ร่วมปลูกฝังคุณธรรมที่ดีงามในการประกอบอาชีพธุรกิจ	3.98	0.84	มาก
14. ร่วมสร้างมนุษยสัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้เรียน	3.85	0.92	มาก
15. ร่วมสร้างทักษะการปฏิบัติงานที่ดีกับผู้เรียน	3.99	0.87	มาก
16. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทบทวน พัฒนา และปรับปรุงแก้ไข งานอาชีพธุรกิจเพิ่มเติมจากกลุ่มหรือเพื่อน เพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด	3.82	0.93	มาก
17. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บทบาทการเป็นสมาชิก และ การเป็นผู้ประกอบการในระบบเศรษฐกิจด้วยตนเอง	3.70	0.84	มาก
18. ฝึกให้ผู้เรียนมีกิริยา มารยาท และมีวินัยต่องานอาชีพ ธุรกิจตามวิถีวัฒนธรรมไทย	3.88	0.87	มาก
19. เน้นการปฏิบัติโครงการอาชีพอย่างสัมพันธ์เชื่อมโยง เข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมายต่อการนำไปใช้ แก้ปัญหาชีวิตประจำวันของผู้เรียน	3.76	0.86	มาก
20. ให้ผู้เรียนได้ฝึกสังเกต คิดอย่างรอบคอบ ปฏิบัติอย่าง จริงจัง เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้แก่ตนด้วยตนเอง	3.91	0.82	มาก
21. ให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษา ตรวจ นิเทศ การจัดทำโครงการอาชีพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	3.84	0.84	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านการดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะ ในการปฏิบัติ
22. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเลือกตัดสินใจจัดทำโครงงานอาชีพ ตามความสนใจและความสามารถอย่างสร้างสรรค์	3.90	0.87	มาก
23. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาโดยใช้ กระบวนการกลุ่ม	3.95	0.87	มาก
24. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรึกษาด้วยความเป็นกันเอง	4.07	0.84	มาก
รวม	3.85	0.74	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า ครูที่ศึกษามีทักษะด้านการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูที่ศึกษามีทักษะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรึกษาด้วยความเป็นกันเอง มีค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมาตามลำดับ ร่วมสร้างทักษะการปฏิบัติงานที่ดีกับผู้เรียน ($\bar{X} = 3.99$) ส่วนข้ออื่น ๆ ครูที่ศึกษามีทักษะอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2.4 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะต่อการจัดโครงงานอาชีพ ด้านการประเมินผล เป็นรายข้อ

ผู้วิจัยได้นำคะแนนทักษะต่อการจัดโครงงานอาชีพ ในด้านการประเมินผล มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะต่อการจัดโครงงานอาชีพ
ในด้านการประเมินผล เป็นรายข้อ

ด้านการประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะ ในการปฏิบัติ
1. ผู้เรียนและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวบ่งชี้และ เกณฑ์การประเมิน	3.71	0.88	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะ ในการปฏิบัติ
2. เน้นประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ผลการปฏิบัติ สังเคราะห์ ข้อความรู้ ข้อมูลข่าวสารทางธุรกิจและเศรษฐกิจ	3.62	0.89	มาก
3. เน้นประเมินความสามารถทางด้านการจัดการ การตลาด ผลผลิต การจัดจำหน่าย และรายได้	3.63	0.94	มาก
4. เน้นคุณภาพของผลผลิตที่ผู้เรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง	3.82	0.84	มาก
5. มีการวัดและประเมินผลการจัดทำโครงการอาชีพของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง	3.64	0.88	มาก
6. สังเกตและประเมินผลการจัดทำโครงการอาชีพของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง	3.81	0.92	มาก
7. มีการประเมินจากแฟ้มสะสมงานและการปฏิบัติจริงของผู้เรียน	3.68	1.00	มาก
8. ใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลายวิธี	3.81	0.95	มาก
9. มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน สะท้อนคุณภาพของผลงาน	3.75	0.96	มาก
10. ผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดทำโครงการอาชีพ ทั้งของตนเองและเพื่อน	3.63	0.91	มาก
11. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกรักของตนเอง ต่อโครงการอาชีพ	3.84	0.92	มาก
12. ผลของการจัดโครงการอาชีพตรงตามวัตถุประสงค์ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักของวิชาอาชีพ และมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพอิสระ	3.73	0.91	มาก
13. มีการประเมินผลโครงการอาชีพก่อนการดำเนินงาน เพื่อค้นหาข้อดีที่ควรส่งเสริม และจุดอ่อนเพื่อหาทางป้องกัน เสนอแนะต่อผู้เรียน	3.61	0.99	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะ ในการปฏิบัติ
14. มีการประเมินโครงงานอาชีพเมื่อสิ้นสุด และสรุปผล การปฏิบัติงาน ปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไข และ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินงาน ครั้งต่อไป	3.75	0.89	มาก
15. มีการประเมินโครงงานอาชีพระหว่างดำเนินการเป็น ระยะ ๆ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข	3.72	0.94	มาก
รวม	3.72	0.79	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า ครูที่ศึกษามีทักษะในด้านการประเมินผล เป็นรายข้อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกรู้สึกของตนต่อโครงงานอาชีพ มีค่าที่สุด ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมาตามลำดับคือ เน้นคุณภาพของผลผลิตที่ผู้เรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.82$) ส่วนข้ออื่น ๆ ครูที่ศึกษามีทักษะอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3. การเปรียบเทียบการจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี

3.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ จำแนกตาม
เพศ

การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยได้้นำคะแนนเฉลี่ยทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ
ระหว่างครูที่ปรึกษาเพศชายและครูที่ปรึกษาเพศหญิง มาเปรียบเทียบกันโดยใช้วิธีการทดสอบ
ค่าที(t-test) เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามเพศ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏใน
ตาราง 6

ตาราง 6 การเปรียบเทียบระดับทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน
จำแนกตามเพศ

การจัดโครงการอาชีพ	ครูที่ปรึกษา ชาย N = 81		ครูที่ปรึกษา หญิง N = 84		df	t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ด้านการเตรียมการ	3.50	0.76	3.65	0.72	2,162	-1.30	0.18
ด้านการดำเนินการ	3.85	0.74	3.85	0.74	2,162	-0.01	0.99
ด้านการประเมินผล	3.67	0.80	3.76	0.77	2,162	-0.75	0.45
รวม	3.70	0.73	3.77	0.70	2,162	-0.60	0.55

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า ครูที่ปรึกษาชายมีทักษะต่อการจัดโครงการ
อาชีพ ด้านการเตรียมการอยู่ในระดับปานกลาง ครูที่ปรึกษาหญิง มีทักษะอยู่ในระดับมาก และ
ครูที่ปรึกษาชายและหญิงมีทักษะ ด้านการดำเนินการ ด้านการประเมินผลและโดยรวม อยู่ใน
ระดับมากและจากการเปรียบเทียบทักษะเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่ปรึกษาชาย($\bar{X}=3.70$) และ
ครูที่ปรึกษาหญิง($\bar{X}=3.77$) ซึ่งทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยทักษะ ระหว่างครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี 5-15 ปี และมากกว่า 15 ปี มาเปรียบเทียบกันโดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว(One-Way Analysis of Variance) และหาค่าอัตราส่วนเอฟ(F-ratio) เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 7

ตาราง 7 การเปรียบเทียบระดับทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การจัดโครงการอาชีพ	ต่ำกว่า 5 ปี N = 10		5-15 ปี N = 29		มากกว่า 15 ปี N = 126		df	F	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ด้านการเตรียมการ	3.41	0.46	3.47	0.86	3.61	0.73	2,162	0.72	0.49
ด้านการดำเนินการ	3.78	0.72	3.69	0.96	3.89	0.68	2,162	0.98	0.38
ด้านการประเมินผล	3.52	0.54	3.59	1.09	3.76	0.72	2,162	0.90	0.41
รวม	3.61	0.54	3.60	0.94	3.78	0.67	2,162	0.93	0.40

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า ครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี 5-15 ปี และมากกว่า 15 ปี มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ โดยรวม ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเตรียมการ ครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี และ 5-15 ปี มีทักษะอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี มีทักษะอยู่ในระดับมาก

จากการเปรียบเทียบทักษะโดยรวมทุกด้าน พบว่า ครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี มีค่ามากที่สุด($\bar{X} = 3.78$) รองลงมาตามลำดับคือประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 15 ปี($\bar{X} = 3.61$) และประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 15 ปี($\bar{X} = 3.60$) ซึ่งทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ จำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบ

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยทักษะระหว่างครูที่ปรึกษาที่เป็นหัวหน้าหมวด/ฝ่าย ครูผู้สอนและอื่นๆ มาเปรียบเทียบตามหน้าที่รับผิดชอบ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว(One-Way Analysis of Variance) และหาค่าอัตราส่วนเอฟ(F-ratio) เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 8

ตาราง 8 การเปรียบเทียบระดับทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบ

การจัดโครงการอาชีพ	หัวหน้าหมวด/ฝ่าย N = 40		ครูผู้สอน N = 122		อื่น ๆ N = 3		df	F	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ด้านการเตรียมการ	3.72	0.68	3.52	0.76	3.87	0.58	2,162	1.27	0.29
ด้านการดำเนินการ	4.00	0.62	3.80	0.77	3.97	0.20	2,162	1.18	0.31
ด้านการประเมินผล	3.82	0.72	3.68	0.81	3.69	0.39	2,162	0.42	0.66
รวม	3.87	0.63	3.69	0.75	3.86	0.29	2,162	1.00	0.37

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า ครูที่ปรึกษาที่เป็นหัวหน้าหมวด/ฝ่าย ครูผู้สอน และหน้าที่รับผิดชอบอื่น ๆ มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพเป็นรายด้านและรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

จากการเปรียบเทียบทักษะโดยรวมทุกด้าน พบว่า ครูที่เป็นหัวหน้าหมวด/ฝ่าย มีค่ามากที่สุด($\bar{X} = 3.87$) รองลงมาตามลำดับคือหน้าที่รับผิดชอบอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.86$) และครูที่ปรึกษาที่เป็นครูผู้สอน($\bar{X} = 3.69$) ซึ่งทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ จำแนกตามประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ ระหว่างครูที่ปรึกษาที่ไม่เคยและเคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ มาเปรียบเทียบโดยใช้ t-test แบบอิสระทดสอบเป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังในตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบระดับทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ

การจัดโครงการอาชีพ	ไม่เคย N = 75		เคย N = 90		df	t	P
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D			
ด้านการเตรียมการ	3.32	0.81	3.79	0.59	2,162	-4.33**	0.00
ด้านการดำเนินการ	3.62	0.86	4.04	0.55	2,162	-3.72**	0.00
ด้านการประเมินผล	3.44	0.88	3.94	0.62	2,162	-4.11**	0.00
รวม	3.49	0.82	3.94	0.54	2,162	-4.17**	0.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า ของครูที่ปรึกษาที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ ด้านการเตรียมการ ด้านการประเมินผลและโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการดำเนินการมีทักษะอยู่ในระดับมาก ส่วนครูที่ปรึกษาที่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพมีทักษะรายด้านและรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

จากการเปรียบเทียบทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ โดยรวมทุกด้าน พบว่า ครูที่ปรึกษาเคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ มีค่ามากที่สุด($\bar{X}=3.94$) รองลงมาตามลำดับคือ ครูที่ปรึกษาที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ($\bar{X}=3.49$) ซึ่งทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. รวบรวมปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี

ตาราง 10 ปัญหาและอุปสรรค ของการจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี

ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่
ด้านการเตรียมการ	
1. ขาดงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติโครงการอาชีพ	8
2. นักเรียนขาดความสนใจในการปฏิบัติโครงการอาชีพ	7
3. ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำโครงการอาชีพ	7
4. นักเรียนไม่เข้าใจเรื่องโครงการอาชีพ	6
5. ครูที่ปรึกษาไม่มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการสอนโครงการอาชีพ	5
6. ปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาพดินฟ้าอากาศ ไม่อำนวยต่อการปฏิบัติโครงการอาชีพ	4
7. สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือในการจัดโครงการอาชีพมีน้อย	4
8. นักเรียนมีเวลาเรียนน้อยทำให้ไม่ต้องการปฏิบัติโครงการอาชีพ	3
9. ไม่มีตำราที่ให้ความรู้เสริมสร้างเกี่ยวกับการการจัดโครงการอาชีพ	3
10. อาชีพของนักเรียนไม่สอดคล้องกับอาชีพในชุมชน	1
11. ในแต่ละสถานศึกษา มีอาจารย์ที่รับผิดชอบโครงการอาชีพน้อย	1
12. ครูที่ปรึกษายังไม่เข้าใจการบูรณาการต่าง ๆ ในโครงการอาชีพ	1
ด้านการดำเนินการ	
1. ไม่มีอุปกรณ์ที่ทันสมัยสำหรับการปฏิบัติโครงการอาชีพ	15
2. นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบต่องาน	7
3. เวลาในการปฏิบัติโครงการอาชีพมีน้อย	7
4. แหล่งจัดจำหน่ายผลผลิตจากโครงการอาชีพมีน้อย	5
5. นักเรียนมีเงินทุนหมุนเวียนในการจัดทำโครงการอาชีพน้อย	4
6. ไม่มีสถานที่ให้นักเรียนจัดทำโครงการอาชีพ	4
7. แหล่งค้นคว้าในท้องถิ่นมีน้อย	4
8. นักเรียนไม่มีทักษะในการปฏิบัติต้อง ติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด	4

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่
ด้านการดำเนินการ(ต่อ)	
9. ที่พักอาศัยและที่ปฏิบัติโครงการอาชีพอยู่ไกลกัน	3
10. ผู้ปกครองไม่มีความรู้ และไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดโครงการอาชีพ	2
ด้านการประเมินผล	
1. นักเรียนไม่เข้าใจบทบาทในการประเมินโครงการ	4
2. นักเรียนจัดทำโครงการเสร็จไม่ทันเวลาที่มีการประเมินโครงการ	3
3. ผู้ที่มีหน้าที่ตรวจ ติดตามโครงการอาชีพมีเวลาน้อย	1
4. การประกวดผลผลิตที่ได้จากโครงการอาชีพต้องใช้เวลาานาน	1

จากตาราง 10 ครูที่ปรึกษา แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการอาชีพดังนี้

1. ด้านการเตรียมการ ครูที่ปรึกษา แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ขาดงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติโครงการอาชีพ นักเรียนขาดความสนใจในการปฏิบัติโครงการอาชีพ ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำโครงการอาชีพและนักเรียนไม่เข้าใจเรื่องโครงการอาชีพ

2. ด้านการดำเนินการ ครูที่ปรึกษา แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ไม่มีอุปกรณ์ที่ทันสมัยสำหรับการปฏิบัติโครงการอาชีพ นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบต่องาน เวลาในการปฏิบัติโครงการอาชีพมีน้อยและแหล่งจัดจำหน่ายผลผลิตจากโครงการอาชีพมีน้อย

3. ด้านการประเมินผล ครูที่ปรึกษา แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า นักเรียนไม่เข้าใจบทบาทในการประเมินโครงการ นักเรียนจัดทำโครงการเสร็จไม่ทันเวลาที่มีการประเมินโครงการ การประกวดผลผลิตที่ได้จากโครงการอาชีพต้องใช้เวลาานานและผู้ที่มีหน้าที่ตรวจ ติดตามโครงการอาชีพมีเวลาน้อย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี ในด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการและด้านการประเมินผล จำแนกตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน หน้าที่รับผิดชอบและประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ ซึ่งสรุปสาระสำคัญและผลการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อหาระดับทักษะของครูที่ปรึกษาต่อการจัดโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน หน้าที่รับผิดชอบ และประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ
3. เพื่อรวบรวมปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการจัดโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพที่เพศต่างกันมีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพแตกต่างกัน
2. ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพแตกต่างกัน
3. ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่างกันมีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพแตกต่างกัน
4. ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพต่างกันมีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์กับสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง จะได้นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการจัดโครงการอาชีพได้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สภาพความต้องการของแต่ละท้องถิ่น เกิดประโยชน์บรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังของการจัดการเรียนรู้อาชีพด้วยโครงการอาชีพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2546 จำนวน 24 โรงเรียน 200 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี จากครูที่ปรึกษาจำนวน 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบเลือกตอบ ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์ในการสอนและประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามทัศนคติของครูที่ปรึกษาที่มีต่อการจัดโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี เพื่อสอบถามระดับปฏิบัติตามกรอบแนวคิด จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงทัศนะเพิ่มเติมในปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดโครงการอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 24 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 200 ฉบับ ในระหว่างวันที่ 2-31 กรกฎาคม 2546 ได้กลับคืนมาสมบูรณ์จำนวน 165 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.50 จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามที่ส่งต่อการจัดโครงการอาชีพของครูที่ปรึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

1. เมื่อรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางอธิบายและแปลผลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ตรวจให้คะแนนของแบบสอบถามการจัดโครงการอาชีพตามทัศนะของครูที่ปรึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับทัศนะในการปฏิบัติมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับทัศนะในการปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับทัศนะในการปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับทัศนะในการปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับทัศนะในการปฏิบัติน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบระดับทัศนะที่มีต่อการจัดโครงการอาชีพ จำแนกตามตัวแปรเพศและประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ โดยใช้สถิติค่าที(t-test) และเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและหน้าที่รับผิดชอบ วิเคราะห์โดยใช้สถิติความแปรปรวนทางเดียว(One-Way Analysis of Variance) ในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบรายคู่โดยใช้การเปรียบเทียบพหุคูณวิธีการของ Tukey-Kramer Test

4. นำเสนอปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการจัดโครงการอาชีพ ในรูปความถี่

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี สรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 165 คน จำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครูที่ปรึกษาเพศหญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 50.90 อีกส่วนหนึ่งเป็นครูที่ปรึกษาเพศชายจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 49.10 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 15 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 76.36 รองลงมาตามลำดับ คือ ประสบการณ์ในการทำงาน 5-15 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 17.58 และประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.06 จำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบ พบว่า เป็นครูผู้สอน จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 73.94 รองลงมาตามลำดับคือ หัวหน้าหมวด/ฝ่าย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 24.24 ลำดับสุดท้าย คือ อื่น ๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.82 และจำแนกตามประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ปรึกษาที่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 และไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50

2. ครูที่ปรึกษามีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีทักษะด้านการดำเนินการ มีค่ามากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ ด้านการประเมินผลและด้านการดำเนินการ ปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านการเตรียมการ ครูที่ปรึกษามีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ ด้านการเตรียมการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เตรียมสื่อการสอน เพื่อให้ ผู้เรียนฝึกคิดการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนด้วยตนเองในลักษณะองค์รวม ติดต่อแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่น ติดต่อวิทยากรในท้องถิ่นมาบรรยายหรือฝึกอาชีพให้กับผู้เรียน และติดต่อ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพมาร่วมการวางแผนโครงการอาชีพของผู้เรียน ครูที่ปรึกษามีทักษะอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ ครูที่ปรึกษามีทักษะอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ค่ามากที่สุดคือ เตรียมกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เลือกทำโครงการอาชีพตาม

ความถนัด ความสนใจ รองลงมาคือเตรียมตนเองให้พร้อมด้วยการศึกษาเนื้อหา ความรู้วิชาชีพ/ทักษะในงานอาชีพที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อการปฏิบัติโครงการอาชีพ

2.2 ด้านการดำเนินการ ครูที่ปรึกษามีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ ด้านการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรึกษาด้วยความเป็นกันเอง มีค่ามากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือร่วมสร้างทักษะการปฏิบัติงานที่ดีกับผู้เรียน ส่วนข้ออื่น ๆ ครูที่ปรึกษามีทักษะอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2.3 ด้านการประเมินผล ครูที่ปรึกษามีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ ด้านการประเมินผล โดยรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกรู้สึกของตนต่อโครงการอาชีพ มีค่ามากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ เน้นคุณภาพของ ผลผลิตที่ผู้เรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง ส่วนข้ออื่น ๆ ครูที่ปรึกษามีทักษะอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3. ผลการเปรียบเทียบการจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี ในด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการและด้านการประเมินผล จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพในการทำงาน หน้าที่รับผิดชอบและประสิทธิภาพในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ ปรากฏผลดังนี้

3.1 ครูที่ปรึกษาเพศชายและหญิง มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 ครูที่ปรึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่างกัน มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 ครูที่ไม่เคยและเคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

1. ผลที่ได้จากการวิจัย การจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี สามารถอภิปรายผลดังนี้

1.1 ด้านการเตรียมการ ครูที่ปรึกษามีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ ด้านการเตรียมการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เตรียมสื่อการสอนเพื่อให้ ผู้เรียนฝึกคิดการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนด้วยตนเองในลักษณะองค์รวม ติดต่อแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้

เกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่น ติดต่อกับวิทยากรในท้องถิ่นมาบรรยายหรือฝึกอาชีพให้กับผู้เรียน และติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพมาร่วมการวางแผนโครงการอาชีพของผู้เรียน ครูที่ปรึกษามีทักษะอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ ครูที่ปรึกษามีทักษะอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ค่ามากที่สุดคือ เตรียมกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เลือกทำโครงการอาชีพตามความถนัด ความสนใจ รองลงมาคือเตรียมตนเองให้พร้อมด้วยการศึกษาเนื้อหา ความรู้วิชาชีพ/ทักษะในงานอาชีพที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อการปฏิบัติโครงการอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่ปรึกษา โครงการอาชีพเห็นว่า สื่อการเรียนการสอน การสอนโดยวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิไม่ใช่สิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเห็นภาพกิจกรรมการจัดโครงการอาชีพ หากแต่เมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน โดยได้รับการเตรียมความพร้อมจากครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพก่อนแล้วก็จะทำให้ผู้เรียนได้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนมากกว่าจะได้รับคำแนะนำจากวิทยากร เมื่อผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้วก็จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดความกระตือรือร้นที่จะฝึกปฏิบัติตามโครงการอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพได้เอง เพียงแต่ให้ครูที่ปรึกษาเตรียมความพร้อมของตนเองและทำความเข้าใจให้ลุ่มลึกเพื่อเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับผู้เรียนเท่านั้นก็จะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพคนหนึ่ง

ของสังคม ดังคำกล่าวของเรจิชย์ จงพิพัฒนสุข(2542 : 38) กล่าวว่า ความสำคัญของการจัดโครงการอาชีพว่าเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เลือกและสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกด้วยตนเองโดยใช้วิธีการและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่นเดียวกับสุพล วงสินธ์(2543:12) กล่าวว่า โครงการอาชีพเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เลือกและสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกและสามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้อีกทั้งคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก. 558/2542 ได้กำหนดความหมายของโครงการอาชีพว่าเป็นการจัดการเรียนรู้งานอาชีพให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงอย่างครบวงจร ตั้งแต่การวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติงาน การจัดการกับผลผลิต การจำหน่าย การบริการ รวมทั้งรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตหรือการบริการ โดยเน้นการผลิต การบริการ การบริหารจัดการการตลาดและการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรม อาชีวศึกษา. 2542 : 13) มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา อีกทั้งการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิด การใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้ สดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ

สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ดังนั้นเมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสจัดทำ โครงการอาชีพจะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่เกิดความรอบรู้ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่สิ่งสำคัญคืออาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน ดังนั้นครูที่ปรึกษาจำต้องมีการเตรียมกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เลือกทำโครงการอาชีพตามความถนัด ความสนใจและครูที่ปรึกษาต้องเตรียมตนเองให้พร้อมเพื่อเป็นที่ปรึกษาแก่ ผู้เรียนจนกว่าจะปฏิบัติงานโครงการอาชีพได้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

1.2 ด้านการดำเนินการ ครูที่ปรึกษามีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ ด้านการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรึกษ ด้วยความเป็นกันเอง มีค่ามากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือร่วมสร้างทักษะการปฏิบัติงานที่ดีกับผู้เรียน ส่วนข้ออื่น ๆ ครูที่ปรึกษามีทักษะอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่ปรึกษาจะต้องเป็นที่ปรึกษาที่ดีที่สุดของผู้เรียน ให้ความเป็นกันเอง เพราะเป็นผู้มีส่วนสร้างทักษะการทำงานให้กับผู้เรียน การจัดโครงการอาชีพที่ประสบความสำเร็จก็มีผลมาจากมีครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพที่มีประสิทธิภาพ เพราะการเรียนรู้โดยการใช้โครงการอาชีพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ตรงและได้ประสบการณ์จริงจากการลงมือปฏิบัติมิใช่ได้รับความรู้จากในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542(กรมอาชีวศึกษา. 2542 : 13) มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา อีกทั้งการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ สอดคล้องกับ

คำกล่าวของอุดมศักดิ์ ฐนะกิจรุ่งเรืองและคณะ (2543 : 23-24) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดโครงการอาชีพว่า เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้เต็มที่ เกิดการเรียนรู้จริงด้วย ตนเองโดยการทดลอง ปฏิบัติ ค้นคว้า สามารถใช้ความรู้ได้หลายด้าน ก่อให้เกิดปัญญาเชื่อมโยงต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และทำให้เกิดความภาคภูมิใจที่ทำงานสำเร็จ อีกทั้งสุพล วังสินธ์ (2543 : 1-2) กล่าวถึงความสำคัญของโครงการอาชีพว่า ทำให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย อีกทั้งสุพล วังสินธ์ (2543 : 10-11) กล่าวถึงแนวการจัดการเรียนรู้สู่ยุคใหม่ปี 2000 โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีลักษณะ คือ สามารถทำงานเป็นทีมได้ มีการแสดงออกอย่างอิสระ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานให้มีคุณภาพ เต็มตามความสามารถและความถนัด อีกทั้งได้ลงมือปฏิบัติจริง คิดด้วยตนเอง จึงทำให้ครูที่ปรึกษามีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการประเมินผล ครูที่ปรึกษามีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ ด้านการประเมินผล โดยรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกของตนต่อโครงการอาชีพ มีค่ามากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ เน้นคุณภาพของผลผลิตที่ผู้เรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง ส่วนข้ออื่น ๆ ครูที่ปรึกษามีทักษะอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่ปรึกษาโครงการอาชีพเห็นถึงความสำคัญของการประเมินผลงานโครงการอาชีพว่าเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการทำงานของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกและความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง ดังนั้นหากไม่มีการประเมินโครงการอาชีพก็จะ ทำให้ผู้เรียนเห็นผลงานของตนเองไม่ชัดเจน ดังคำกล่าวของสุพล วังสินธ์(2543 : 14) กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานโครงการของผู้เรียนเป็นการประเมินผลตามสภาพจริง เพราะเป็นวิธีประเมินผลการเรียนที่ใช้วิธีการค้นคว้าตามความสามารถ แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง อุดมศักดิ์ ฐนะกิจรุ่งเรืองและคณะ(2543 :20-23) กล่าวว่า การประเมินผลโครงการอาชีพเป็นหัวใจของการเรียนการสอนที่สะท้อนถึงสภาพความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (กรมอาชีวศึกษา. 2542 : 14) มาตรา 26 กล่าวว่าให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ส่งผลให้ครูที่ปรึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญของการประเมินผลโครงการอาชีพ ทำให้มีทักษะอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี ในด้านการเตรียมการ ด้าน การดำเนินการและด้านการประเมินผล จำแนกตามเพศ ประสพการณ์ใน

การทำงาน   หน้าที่รับผิดชอบและประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพสามารถอภิปรายผลดังนี้

2.1 ครูที่ปรึกษาเพศชายและหญิง มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศไม่เป็นที่ส่งผลให้ทักษะของครูที่ปรึกษาแตกต่างกันออกไป เพราะอาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าการจัดโครงการอาชีพมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เรียนที่ทำให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและได้รับความรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรมอาชีวศึกษา. 2542 : 13) มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา อีกทั้งการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ อีกทั้งอุดมศักดิ์ ธนะกิจรุ่งเรืองและคณะ (2543 : 23-24) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดโครงการอาชีพว่า เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้เต็มที่ เกิดการเรียนรู้จริงด้วยตนเองโดยการทดลอง ปฏิบัติ ค้นคว้าสามารถใช้ความรู้ได้หลายด้าน ก่อให้เกิดปัญญาเชื่อมโยงต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ฝึกให้ ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และทำให้เกิดความภาคภูมิใจที่ทำงานสำเร็จ สุขพล วังสินธ์ (2543 : 1-2) กล่าวถึงความสำคัญของโครงการอาชีพว่า ทำให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย และ สุขพล วังสินธ์ (2543 : 10-11) กล่าวถึงแนวการจัดการเรียนรู้สู่ยุคใหม่ปี 2000 โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีลักษณะ คือ สามารถทำงานเป็นทีมได้ มีการแสดงออกอย่างอิสระ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานให้มีคุณภาพ เต็มตามความสามารถและความถนัด อีกทั้งได้ลงมือปฏิบัติจริง คิดด้วยตนเอง

2.2 ครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไป

ตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์ในการทำงานไม่ได้เป็นตัวกำหนดทักษะที่มีต่อการจัดโครงการอาชีพของครูที่ปรึกษา แต่ครูที่ปรึกษาทุกคนเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการอาชีพมีส่วนทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้นจึงทำให้ครูที่ปรึกษามีทักษะที่เหมือน ๆ กัน ว่า การจัดโครงการอาชีพเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ตอบสนองการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรมอาชีวศึกษา. 2542 : 13) มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา อีกทั้งการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน อีกทั้ง รัชชย จงพิพัฒนสุข (2542 : 38) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดโครงการอาชีพ ว่าเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เลือกและสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกด้วยตนเองโดยใช้วิธีการและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่นเดียวกับสุพล วังสินธ์(2543:12) กล่าวว่า โครงการอาชีพเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เลือกและสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกและสามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ อีกทั้งคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่วท. 558/2542 กล่าวว่า โครงการอาชีพว่าเป็นการจัดการเรียนรู้อาชีพให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงอย่างครบวงจร ตั้งแต่การวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติงาน การจัดการกับผลผลิต การจำหน่าย การบริการ รวมทั้งรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตหรือการบริการ โดยเน้นการผลิต การบริการ การบริหารจัดการการตลาดและการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน

2.3 ครูที่ปรึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่างกัน มีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน้าที่รับผิดชอบไม่ได้ส่งผลให้ครูที่ปรึกษามีทักษะต่อการจัดโครงการอาชีพ ซึ่งครูที่ปรึกษาทุกคนเห็นว่าการเรียนการสอนในปัจจุบันควรเน้นการเรียนการสอนที่ลงมือปฏิบัติจริง ได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติ จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นบุคคลที่เป็นที่ยอมรับของสังคม และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงทำให้ครูที่ปรึกษาเห็นว่า การจัดโครงการอาชีพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรมอาชีวศึกษา. 2542 : 13) มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อ

ป้องกันและแก้ไขปัญหา อีกทั้งการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานอาชีพเป็นส่วนหนึ่งจึงเป็นส่วนหนึ่งของความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาที่จะปฏิบัติตามเพื่อสร้างศักยภาพให้กับผู้เรียนที่เป็นลูกศิษย์ของตนเอง อีกทั้งสุพล วงสินธ์ (2543:12) กล่าวว่า โครงงานอาชีพเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนใช้เลือกและสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกและสามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ เพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก. 558/2542 ว่าควรจัดโครงงานอาชีพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน เพื่อเป็นการจัดการเรียนรู้อาชีพให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงอย่างครบวงจร ตั้งแต่การวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติงาน การจัดการกับผลผลิต การจำหน่าย การบริการ รวมทั้งรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตหรือการบริการ โดยเน้นการผลิต การบริการ การบริหารจัดการการตลาดและการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงทำให้ครูที่ปรึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่างกันมีความทัศนะต่อโครงงานอาชีพเหมือน ๆ กัน

2.4 ครูที่ไม่เคยและเคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงงานอาชีพ มีทัศนะต่อการจัดโครงงานอาชีพโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่ปรึกษาที่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงงานอาชีพจะมีความเข้าใจลึกซึ้งและลุ่มลึกเกี่ยวกับโครงงานอาชีพมากกว่าครูที่ปรึกษาที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงงานอาชีพอย่างแน่นอน โดยครูที่ปรึกษาที่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงงานอาชีพจะมองเห็นภาพกิจกรรมในการจัดโครงงานอาชีพได้ชัดเจนมากกว่า และสามารถจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรมอาชีวศึกษา. 2542 : 13) มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา อีกทั้งการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มี

การประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ได้อย่างชัดเจนมากกว่าครูที่ปรึกษาที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้จึงทำให้มีทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อนำมาประกอบข้อมูลพบประเด็นดังนี้

1. สถานศึกษายังไม่มียงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติโครงการอาชีพอย่างเพียงพอ
2. สถานศึกษาไม่มีวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำโครงการอาชีพอย่างเพียงพอ
3. สถานศึกษาไม่มีอุปกรณ์ที่ทันสมัยสำหรับการปฏิบัติโครงการอาชีพ
4. นักเรียนขาดความสนใจในการปฏิบัติโครงการอาชีพ
5. ยังขาดการแนะนำความรู้ให้กับผู้เรียนให้เข้าใจเรื่องโครงการอาชีพอย่างถ่องแท้
6. นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบต่องาน
7. นักเรียนไม่เข้าใจบทบาทในการประเมินโครงการ
8. นักเรียนจัดทำโครงการอาชีพเสร็จไม่ทันเวลาที่มีการประเมินโครงการ
9. การประกวดผลผลิตที่ได้จากโครงการอาชีพต้องใช้เวลาาน
10. ผู้ที่มีหน้าที่ตรวจ ติดตามโครงการอาชีพมีเวลาน้อย
11. เวลาในการปฏิบัติโครงการอาชีพมีน้อย
12. ไม่มีแหล่งจัดจำหน่ายผลผลิตจากโครงการอาชีพอย่างเพียงพอ

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาของนักเรียนที่มีต่อการจัดโครงการอาชีพ ในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี ให้จะได้ทราบปัญหา การจัดโครงการอาชีพเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้ตรงกับความต้องการของ ผู้เรียน
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบทักษะของครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงการอาชีพของครูที่ปรึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดใกล้เคียงว่าทักษะเหมือนกันหรือไม่
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดโครงการอาชีพของนักเรียน ว่ามีตัวแปรใดที่ส่งผลต่อโครงการอาชีพ

4. ควรทำการประเมินผลโครงการอาชีพในรูปของผลการเรียนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดโครงการอาชีพต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2545). แผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). กรมสามัญศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมสามัญศึกษา. (2534). หลักเกณฑ์ตามโครงการ ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. กระทรวงศึกษาธิการ คำสั่งที่ วก 588/2542 ลงวันที่ 8 มิถุนายน 2542 เรื่อง แนวทางในการปฏิบัติโครงการอาชีพ.
- กาญจนา ศิลกุล. (2543). “โครงการอาชีพ,” . วารสารวิชาการ. 3(6) : 25-31 .
- จنگล เอการมย์. (2544). การจัดการเรียนการสอนวิชา ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(ครุศาสตร์เกษตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑารัตน์ ตั้งสุวรรณพานิช . (2542) . การศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2542 เพื่อการประกอบอาชีพอิสระ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . ถ่ายเอกสาร.
- ดุริยะ จันทรประจำ. (2543). การจัดโครงการกิจกรรมหารายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขต 11. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(เกษตรศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- รัชเวช จันทรสุขศรี. (2535). ปัจจัยบางประการที่มีต่ออิทธิพลต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนมัธยมศึกษาวิชาชีพเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(เกษตรศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา ศิริเวชกุล. (2534). ความคิดเห็นของผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(สาร์ตศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- นริศ น้ำทิพย์. (2545). *ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนวิชาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2545). *เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการ ประเมิน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2521). *เอกสารการสอนชุดวิชา สถิติการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พงษ์ศรี บุญช่วยช้อย. (2543). *เอกสารประกอบการสอน วิชา ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนวิชาธุรกิจศึกษา กรมสามัญศึกษา โรงเรียนทิวธาภิเศก.
- กรมอาชีวศึกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : กรม อาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- พีระนันท์ คำบอนพิทักษ์. (2542). *ความคิดเห็นและความต้องการที่มีต่อการฝึกงานของ นักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) คณะวิทยาการ จัดการ สถาบันราชภัฏอุดรธานี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เริงชัย จงพิพัฒนสุข. (2543). *คู่มือผู้ปกครองและครู : การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด.
- สมบัติ ศรีทองอินทร์ และ อรุณี ลิ้มศิริ. (2543). *การปฏิบัติโครงการอาชีพ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด .
- สุชาติ วงศ์สุวรรณ. (2542). "การปฏิบัติโครงการอาชีพกับผู้เรียนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอน ปลายและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ". *วารสารวิชาการ*. 2(5) : 70-72.
- สุพล วังสินธุ์. (2543). "การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่โครงงาน". *วารสารวิชาการ*. 3(9) : 11-15 .
- สุพล วังสินธุ์. (2543). "โครงการการเรียนรู้สู่ปี 2000". *วารสารวิชาการ*. 3 (6) : 9-16.
- สุพล เย็นเจริญ. (2543). *ความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาอาชีพธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาปี ที่ 5 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปทุมคงคา กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- อุดมศักดิ์ ธนะกิจรุ่งเรือง และคณะ . (2543). "โครงงาน". *วารสารวิชาการ*. 3 (6) : 17-24.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

เรื่อง การจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการสอบถามเกี่ยวกับการจัดโครงการอาชีพ ระดับ
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี

2. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

คำตอบของท่าน จะมีค่ายิ่งและสงวนไว้เป็นความลับ โดยจะใช้ประโยชน์เพื่องานวิจัยนี้
เท่านั้น และไม่ทำความเสียหายใด ๆ แก่ท่าน ดังนั้น ขอให้ท่านโปรดพิจารณาและ
ตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ทั้งนี้ เพื่อความสมบูรณ์และความถูกต้อง
ของการศึกษาวิจัย

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง

นางสาววีระวัลย์ เทียนมัน
นักศึกษาปริญญาโท

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงในช่อง และโปรดเติมคำลงในช่องว่างที่กำหนดตามความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. ประสบการณ์ในการทำงาน

ต่ำกว่า 5 ปี

5-15 ปี

มากกว่า 15 ปี

3. หน้าที่รับผิดชอบ

หัวหน้าหมวด/ฝ่าย.....

ครูผู้สอนวิชา.....

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโครงการอาชีพ

ไม่เคย

เคย จำนวน.....ครั้ง

ตอนที่ 2

การจัดโครงการอาชีพตามทักษะของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ในตารางให้ตรงกับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดโครงการ
อาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 5 ระดับ มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติมากที่สุด

มาก หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติมาก

ปานกลาง หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติปานกลาง

น้อย หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อ ที่	การจัดโครงการอาชีพ	ความคิดเห็นต่อการจัด โครงการอาชีพ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1	ด้านการเตรียมการ ศึกษาวัตถุประสงค์ แนวทาง และรายละเอียดการจัด โครงการอาชีพ					
2	เตรียมตนเองให้พร้อมด้วยการศึกษาเนื้อหา ความรู้ วิชาชีพ/ทักษะในงานวิชาชีพที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อ การปฏิบัติโครงการอาชีพ					
3	สำรวจและเตรียมแหล่งข้อมูลอาชีพธุรกิจให้สอดคล้อง กับการดำรงชีวิตในชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ อย่างหลากหลาย					
4	วางแผนและจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานเพื่อการให้ คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบ นิเทศ ประเมินผล					
5	กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติ โครงการอาชีพตามความถนัด ความสนใจด้วยตนเอง เต็มศักยภาพ					

ข้อ ที่	การจัดโครงการอาชีพ	ความคิดเห็นต่อการจัด โครงการอาชีพ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
6	เตรียมกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เลือกทำโครงการอาชีพตาม ความถนัด ความสนใจ					
7	จัดหาเอกสารความรู้/ทักษะในงานวิชาชีพพื้นฐานให้กับ ผู้เรียน					
8	เตรียมสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนฝึกคิดการแก้ปัญหา เศรษฐกิจของชุมชนด้วยตนเองในลักษณะองค์รวม					
9	เตรียมการวัดและประเมินผลด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะในอาชีพธุรกิจทั้งในส่วนของกระบวนการและ ผลงาน					
10	เตรียมวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย ตาม สภาพเป็นจริง					
11	เตรียมติดต่อวิทยากรในท้องถิ่นมาบรรยายหรือฝึกอาชีพ ให้กับผู้เรียน					
12	เตรียมติดต่อแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้ เกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่น					
13	เตรียมติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ประสบความสำเร็จใน อาชีพมาร่วมการวางแผนโครงการอาชีพของผู้เรียน					
14	จัดเตรียมโครงการอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนเลือก					
15	เตรียมเอกสารหรือคำอธิบายการเขียนโครงการอาชีพ และวิธีการจัดทำโครงการอาชีพเพื่อสร้างความเข้าใจ ให้กับผู้เรียน					

ข้อ ที่	การจัดโครงการอาชีพ	ความคิดเห็นต่อการจัด โครงการอาชีพ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1	ด้านการดำเนินการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการจัดทำโครงการอาชีพ เพื่อ สร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียน					
2	ให้คำแนะนำ คำอธิบาย ตรวจสอบ และให้ความเห็นชอบ การเขียน โครงการอาชีพ					
3	ให้ความรู้และทักษะพื้นฐานด้านวิชาชีพเพื่อการจัดทำ โครงการอาชีพกับผู้เรียน					
4	ให้คำปรึกษาด้านการวางแผนการจัดทำโครงการอาชีพ กับผู้เรียน					
5	ให้คำแนะนำการจัดการด้านการผลิตหรือบริการ					
6	ชี้แนะช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตหรือบริการ					
7	ให้คำแนะนำการจัดทำบัญชีที่เหมาะสมกับโครงการ อาชีพและรูปแบบ การจัดทำโครงการอาชีพ					
8	ให้ข้อมูลหรือชี้แนะแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ ใช้แหล่งความรู้ของวิชาอาชีพธุรกิจด้วยตนเองอย่าง หลากหลาย					
9	ชี้แจงให้ผู้เรียนเลือกตัดสินใจปฏิบัติโครงการอาชีพตาม ความสนใจและความสามารถ ด้วยการสำรวจและ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง สภาพเศรษฐกิจและ ตลาดในชุมชน					
10	กำหนดให้ผู้เรียนมีขั้นตอนในการจัดทำโครงการอาชีพ เพื่อพัฒนาทักษะการทำงาน					
11	สนับสนุนและจูงใจให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าการปฏิบัติ โครงการอาชีพ					
12	สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติ โครงการอาชีพที่จำเป็นในระบบเศรษฐกิจ					
13	ร่วมปลูกฝังคุณธรรมที่พึงามในการประกอบอาชีพธุรกิจ					

ข้อ ที่	การจัดโครงการอาชีพ	ความคิดเห็นต่อการจัด โครงการอาชีพ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
14	ร่วมสร้างมนุษย์สัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้เรียน					
15	ร่วมสร้างทักษะการปฏิบัติงานที่ดีกับผู้เรียน					
16	ส่งเสริมให้ผู้เรียนทบทวน พัฒนา และปรับปรุงแก้ไข งานอาชีพธุรกิจเพิ่มเติมจากกลุ่ม หรือเพื่อน เพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด					
17	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บทบาทการเป็นสมาชิก และ การเป็น ผู้ประกอบการในระบบเศรษฐกิจด้วยตนเอง					
18	ฝึกให้ผู้เรียนมีกิริยามารยาท และมีวินัยต่องานอาชีพ ธุรกิจตามวิถีวัฒนธรรมไทย					
19	เน้นการปฏิบัติโครงการอาชีพอย่างสัมพันธ์เชื่อมโยง เข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมายต่อการนำไปใช้ แก้ปัญหาชีวิตประจำวันของผู้เรียน					
20	ให้ผู้เรียนได้ฝึกสังเกต คิดอย่างรอบคอบ ปฏิบัติอย่าง จริงจัง เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้แก่ตนด้วยตนเอง					
21	ให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษา ตรวจ นิเทศ การจัดทำโครงการอาชีพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง					
22	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเลือกตัดสินใจจัดทำโครงการอาชีพ ตามความสนใจและความสามารถ อย่างสร้างสรรค์					
23	ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาโดยใช้ กระบวนการกลุ่ม					
24	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรึกษาด้วยความเป็นกันเอง					

ข้อ ที่	การจัดโครงการอาชีพ	ความคิดเห็นต่อการจัด โครงการอาชีพ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1	ด้านการประเมินผล ผู้เรียนและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์ การประเมิน					
2	เน้นประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อความรู้ ข้อมูลข่าวสารทางธุรกิจและ เศรษฐกิจ					
3	เน้นประเมินความสามารถทางด้านการจัดการ การตลาด ผลผลิตและการจัดจำหน่าย					
4	เน้นคุณภาพของผลผลิตที่ผู้เรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง					
5	เน้นการวัดและประเมินผลที่เกิดจากบูรณาการความรู้ จากวิชาการต่าง ๆ					
6	สังเกตและประเมินผลการจัดทำโครงการอาชีพของ ผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง					
7	มีการประเมินจากแฟ้มสะสมงานและการปฏิบัติจริงของ ผู้เรียน					
8	ใช้การวัดและประเมินผลหลายวิธี					
9	มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน สะท้อน คุณภาพของผลงาน					
10	ผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ใน การจัดทำโครงการอาชีพ ทั้งตนเองและเพื่อน					
11	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกรักของตน ต่อ โครงการอาชีพ					
12	ผลของการจัดโครงการอาชีพตรงตามวัตถุประสงค์ทำให้ ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักของวิชาอาชีพ และ มองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพ อิสระ					

ข้อ ที่	การจัดโครงการอาชีพ	ความคิดเห็นต่อการจัด โครงการอาชีพ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
13	มีการประเมินผลโครงการอาชีพก่อนการดำเนินงาน เพื่อค้นหาข้อดีที่ควรส่งเสริม และจุดอ่อนเพื่อหาทางป้องกัน เสนอแนะต่อผู้เรียน					
14	มีการประเมินโครงการอาชีพเมื่อสิ้นสุด และสรุปผล การปฏิบัติงาน ปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไข และ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินงานครั้งต่อไป					
15	มีการประเมินโครงการอาชีพเป็นระยะ ๆ เพื่อ การปรับปรุงแก้ไข					

**ปัญหาและอุปสรรคในการจัดโครงการอาชีพของครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา จังหวัดเพชรบุรี**

ก. ปัญหาและอุปสรรคด้านการเตรียมการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข. ปัญหาและอุปสรรคด้านการดำเนินการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ค. ปัญหาและอุปสรรคด้านการประเมินผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รองศาสตราจารย์ ดร. ชำรงค์ อุดมไพจิตรกุล	อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์วงษ์สันติ รัตนบำรุง	อาจารย์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พระยานุเคราะห์ 2 อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
อาจารย์เพียว เกาทันท์ทอง	อาจารย์โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
อาจารย์ประดับศรี สกิดใจ	อาจารย์โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
อาจารย์อนันต์ ทองสัมฤทธิ์	รองผู้อำนวยการ ระดับ 8 อาจารย์โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาววีระวัลย์ เทียนมัน
วัน เดือน ปีเกิด	10 ตุลาคม 2517
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	689/49 ถนนชลประทาน(ชะอำ) ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2529	ประถมศึกษา โรงเรียนคลองมหาวกี
พ.ศ. 2533	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี
พ.ศ. 2540	ธุรกิจศึกษา(ค.บ. การบัญชี) สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม. ธุรกิจศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ